સદેવંત સાવળીંગાના નવ અવતાર

 નીવારતા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શા. મોહનલાલ ઠાકરભાઈ

અમદાવાદમાં

માણેકચોક નજીક કાગદીઓળમાં ખોડા
ઠોરના મકાનમાં અમદાવાદ વિક
ટોરિયા પ્રેસમાં
છગનલાલ ઊમેચંદે છાપી
સંવત ૧૯૩૯ સને ૧૮૮૩
કીમત રૂ. ૦-૧૨-૦

સદેવંત અને સાવલીંગાના નવ અવતારની વારેતા.

શ્રી ગણેશાએ નમઃ શ્રી સારદાએ નમઃ અથ નીચે સદેવંત સાવળીંગાની વારતા લપીએ છીએ.

દુહો=સમરૂ સરસ્વતી સારદા, માગુ બુધી વીશાળ જેથી ટળે મુરખદશા, પ્રગટે જ્ઞાનની જ્વાળ. સત્ય થકી સજન ભલા, અને સત્યે વરસે મેહ, સત્યવંત સુખીયો સદા, દુખ ન પામે તેહ, સત્યે રાજ રીધ્ધ મળે, સત્યે ઉગે ભાણ, સત્યે સુજસ પામે ઘણો; સત્ય કોડ કલ્યાણ, સત્યવંત તમે સાંભળો કથા કહુ રસ ખાણ. યુકિત જુકિત એહમાં સાંભળો ચતુર સુજાણ.

ચોપાઇ=સદેવંત શાવલિંગા તણી વાત ભણું હવે નવ ભવ તણી; સાંભળજો દઇને કાન, મન મુકયો પોતાનું ભાન, હુકારા વણ વાત નથાય, માગ્યા વીણ ન પીરસે માય, લગન વીના નવી ગીત ગવાય. મરણ વીના હઇયુ ન કુટાય, સોતા વકતા સુણજો સહુ ; યુકિત જુકિત જોઇને કહુ સજજન સુણીને હરખીત થાય, દુરજનનું મુખડુ કરમાય.

ચોપાઇ ત્રાસુતાભની—એક સમે પારવતીને શીવ, કઇલાશ વનમાં ગયા સદીવ, અસંખ્ય જુગની જોઇ વાવ, વળી બેઠા જઇ તેની માંય.

કોઇ સમયને વિશે મહાદેવ અને પારવતી કઇલાશ પુરીને વિશે બેઠા છે તેવામાં પારવતી શીવને કેહવા લાગી કે હે સ્વામી તમે મને ચાર દીશાના દેશો તથા વન દેખાડયાં પણ ઇશાન દીશાનુ વન દેખાડયું નથી, માટે કૈરપ

કરીને તે દખાડે; તે જોવાની મને ઘણીજ હુશ છે તે સાં ભળીને મહાદેવજી કેહે છે કે હે પારવતી એ વનમાં શું જોવુ છે, ત્યાંતો પાણી અને પથ્થર વિના બીજુ કાંઇ નથી; મા ટે હું મારૂ ધ્યાન મુકીને નહી આવું ત્યારે પારવતી બોલી જો તુમે મને દખાડવા નહી આવો તો હું અલોપ થઇ જ ઇસ એવું સાંભળીને શીવે કહ્યું કે જો હું તને દખાડવ તો આવું પણ તે વનમાં અનેક પ્રકારના ઝાડ અને ફુ લ તથા જાનવરને ધેખીને તું કાંઇ પ્રકારની હઠ કરે તો ત્યારે પારવતી બોલી જે હે સ્વામી વગડામાં હું શાની હઠ કરીશ માટે ચાલો મારે તો કાંઇ હઠ નથી કરવી એમ કે હેવાથી માહાદેવ પારવતીને વનને વિશે લઇ ચાલ્યા જાય છે એવામાં અધ વિચારે આવ્યા ત્યાં જુએ છે તો અનેક પ્રકારના ફુલની વાડી તથા પથરમાંથી પાણી પણ ખળખળ નિકળે જાય છે અને કેટલાક પક્ષીઓ ઝીણે સ્વરે કરીને ગા ય છે અને ઘણો સુગંધી પવન પણ મંદમંદ વાયા કરે છે તેવું સુંદર વન જોઇને પારવતી ઘણો આનંદ પામી પોતાના સ્વામીને કેહેવા લાગી કે માહારાજ આ જગા ઘણી સરસ દખાય છે પણ જ્યાંથી આ પવન થોડોથોડો આવેછે તે જગા એ પાણી હોવું જોઇએ, કારણ કે આવી ઠંડી લેહેર આવે છે તે પાણી વીના આવે નહી તે સાંભળી મહાદેવ કહે જે આહીયાં અશંખ જુગની નાળીએરી વાય છે. અને તે વા યને સાતસે પગથીયાં છે એવી મોહોટી વાવ્ય છે અને તે પાણી ગંગાં નદી જેવું નીરમળ છે તેવારે પારવતી કેહે કે એ વાવ મને દખાડો અને તેની માંહે આપણે હવા ખાઇયેં તે સાંભળી મહાદેવ પારવતીને લઇને તે વાય માંહે ઉતરીને બેઠા અને પારવતી શીવને કેહે જે હે સ્વામી આ વાયમાં

થી પાણી ભરી લાવી મને પાઓ તેવારે માહાદેવ કહે જકે
ળ ભરવાનું વાશણ લાવ્યો નથી માટે શેમાં ભરી લાવીને
તને પાઉ પારવતી કહે ગમેતેમ કરી મને પાણી લાવી આ
પો તેવારે માહાદેવે સાગના ઝાડનું પાંદડુ લઇને તેનો પડી
યો કરીને વાયમાંથી પાણી ભરી લાવીને પારવતીને
આપયું.

દોહરો = શીવ જળ ભરીને લાવીયાને, વળી સોંપયુ
પારવતીને હાથ. પીવા માંડે તે કામની ત્યારે સુણો બની એ
ક વાત

ત્યારે પારવતીને મહાદેવજીએ પાણી લાવીને આપયુ
તે પારવતી જેવી પીવા માંડે છે તેવામાં એક ઝાડ ઉપર
બેઠેલા જાનવરનુ પ્રતિબીંબ તે પાણીમાં દીઠુ તે વેળા પા
રવતી ઉંચે જોવા લાગી એટલે મહાદેવ બોલ્યા જે પારવતી
તું પાણી મંગાવીને પીતી નથી અને કેમ ઉચુ જુવે છે ની
ચુ જોઇને પાણી પી જા એટલે આપણે આપણા સ્થાનકે
જઇએ તે સાંભળી પારવતી કહે હે સ્વામી આ ઝાડ ઉપર
જે જાનવર બેઠાં છે તે ઘણાં સમજુ અને શાણાં છે પણ
હાલ તે કાંઇ ઉદાશમાં હોય એમલાગેછે માટે તેનુ શુ કારણ
હશે ત્યારે મહાદેવ કેહે છે કે હે સ્રી તેવાં વાંદરા તો ઘણાં
ફરે છે એની વાત કેહેવા બેસુ તો છ માસમાં પણ પુરી ન
થાય માટે ચાલ આપણે આપણા સ્થાનકે જઇએ તે સાંભ
ળી પારવતીને રીસ ચહડી તેથી પેલું પડીમાં લાવેલુ પાણી
ફેંકી દીધુ અને માંખીનું રૂપ લઇને મહાદેવની જટામાં સં
તાઇ ગઇ, તેથી મહાદેવે જાણ્યું કે પારવતી અલોપ થઇ તે
થા પોતે ગાંડો થઇ ધુણવા લાગ્યો અને પારવતીની ખોળ ક
રવાને વનમાં ફરતો ફરતો જેમ જોય પરવતીને ન

દેખે તેમ તેમ વધારે ધ્રુણવા માંડ્યું.

દેહરો=પાતર પાણીનું ફેંક્યુંને વળી લીધો માંખીનો વેશ શીવજી પારવતીને ખોળવાને કાંઇ ફરતા ગાંડે જાને વેશ.

ત્યાર પછી શીવજી કાલાવાલાં કરીને કહે જે એ પારવતી તું જે કહીશ તે હું કરીશ અને હવે હું તારાથી થાકયો હવે તુ પ્રગટ પણે થા અને તાહારૂ મુખ દેખાડ એવું સાંભળીને પારવતી શીવની જટાયાંથી નાકળીને પોતાનું મુળ સ્વરૂપ કરીને શીવની સામી ઉભી પારવતીનુ શકતીનુ બળ વધારે તેથી કરીને સંતાઇ જાય અને શીવને પણ મલમ પડે નહી માટે શીવ કરતાં પારવતી વધાં ઘણી કરત અસ્ત્રી વધી, હવે શીવે કહ્યુ કે હે પારવતી તું કયાં ગઇ હતી, તારા વિનાતો હું ગાંડો બની ગયો હતો તે હવે તને દેખીને શુદ્ધ ઠેકાણે આવી, હું ખોળી ખોળીતે થાકયો માટે તું કયાંથી આવી પારવતી કહે જે હુતો તમારી પાસેજ હતો હવે મને પેલા વાંદરાની વાત કહો ત્યારે મહાદેવજી કહે જે આવી રીતે એના આઠ ભવ થયા અને નવમો ભવ થવાનો છે. પારવતી કહે જે એ નવ ભવ મને કહી સંભળાવો હવે તેના નવ ભવ શીવજી કહે છે અને પારવતી સાંભળે છે.

ચોપાઇ=શીવ કહે સાંભળ તું નાર, નવ ભવનો કહું, છું વિસ્તાર; પેહેલેથી મરી બ્રાહ્મણ સાર ત્રીજે ચકવો ચકવી નર નાર ચોથે હરણો હરણી કહી, મોર મોરડી પંચમ સહી, છઠે હંશ હંશલી સાર સાતમે રાય રાણી અવતાર આઠમે વાંદર વાંદરી થયાં; વીજોગથી તે બહુ દુખ લહયાં; [illegible] થશે નર અવતાર તે સાંભળો કહુ વિસ્તાર, વીજોગ

થી ટળી હોશે સજોગ દુખ ફીટી હોશે સુખ થોક.

દાહુશે સાત અવતાર એના વીજોગે ગયા હવે આઠમે થશેરે તેમ નવમે સંજોગ પામશે સહી, એનુ અમર રેહુશે જોને નામ.

એ રીતે કહીને શીવજી કહે કે ચાલો હવે આપણે સ્થાનકે જઈએ તેવારે પારવતી કહે જે હે મહારાજ તમે જે વાત કહી તેના મોઘમ કહી પણ તેના નવ ભવ શી રીતે થયા અને તે શાથી વીજોગ પામ્યા તે સરવે માંડીને કહો નહી તો પાછી સંતાઈ જઈશ, તેવારે શીવ કહે અરે એમ નહી કરતો એક વુખતતો સંતાઈને મારૂ તેણ કાઢી નાંખુ ને વળી શું બોલી તુ કેહે તેમ કરૂ પણ કહે જે નવભવનો સઘળો વિસ્તાર મને સંભળાવો મહાદેવજી કહે ને પારવતી સાંભળે છે પ્રથમ કેળના ઝાડમાંથી નિકળીને બીજા ભવ વિશે બ્રામણ થયાં તે નાનપણમાં રામનાથ જોશીની દીકરીને પરણે વીવાહ કીધો અને દશ વરસનો થયો ત્યારે તેના માબાપે કાશીએ ભણવા મોકલ્યો, ત્યાં કેટલાએક દીવસ રહીને ઘણી વિદ્યા શીખીને ધન કમાઈને ઘેર પાછો આવે છે, તેવામાં તેના સસરાનું ગામ રસ્તામાં આવ્યું તે ગામની ભાગોળે કુવા ઉપર બ્રામણે વીસામો કરયો તેવામાં ગામના લોકોએ તેને ઓળખીને તેના સસરાને કહ્યુ કે તમારો જેમાઈ કાશીએથી આવ્યો છે તે ઘેર જાય છે તે સાંભળી રામનાથ જોશી કુવા પાસે આવી પોતાના જમાઈને તેડી ગયો અને તેના સારૂ રસોઈ કરાવીને સારી તરેહથી જમાડયો હવે રાત પડી તે વખત પોતાની દીકરીને પોતાના સ્વામી પાસે મોકલી ભટજી તેણીને એકાંત સ્થળમાં લઈને સુઈ રહયા પણ સંસારની વાતમાં સમજ્યા નહી તેવારે તેની સ્ત્રીએ તેને કામભો

ગ શીખવ્યો તે કરવાથી ભટજી ઘણા ખુશી થયા અને તેન
ીશે ઘણોજ લોભ થયો હવે કેટલાએક દીવશ સાસરામાં ર
હીને પોતાની સ્ત્રી સાથે લેઇને બાપના ગામના તરફ જાય છે
એવામાં મોહોટા જંગલમાં આવી પોહોત્યાં ત્યાં બંનેને ઘ
ણી તરસ લાગી અને પાણી કાંઇ દીઠામાં આવતુ નથી એ
વામાં જોતાં જોતાં કોઇ એક બાવાની તુમડીમાં પાણી દીઠુ
છે માગવાથી બાવાએ આપયું તો ખરૂ પણ તે નતટાંકને
આશરે હતું તેથી સ્ત્રી કહે હે સ્વામી આ પાણી તુ પીએ
મ સામ સામી વાદ કરતાં કરતાં કંઠ સુકાવાથી બને મરણ
પામ્યા એવામાં મહાદેવ અને પારવતી આકાશ મારગથી
જાય છે તેવામાં પારવતી બંનેને મરેલાં જોઇને શીવને કેહવા
લાગી જે આને સજીવન કરો તેવારે શીવ યહે સજીવન કરૂ
તો ખરો પણ આખર પાછાં મને નડશે માટે તુ હઠ મુકી
દે ત્યારે પારવતી કહે ગમેતેમ થાઓ પણ એ બનેને જીવતાં
કરો ત્યારે મહાદેવજીએ પાણી મંત્રીને છાંટયું એટલે બંને
જણ શજીવન થયા અને તેમની પાસે તુમડી હતી તે શીવ
ના પ્રભાવથી પાણીથી ભરાઇ ગઇ તે જોઇને બામણે પોતાની
જોળી માંહેથી લાડવા કાહાડીને બંને જણે ખાધા અને તુમ
ડીમાંથી પાણી પીધુ એવામાં તેમને ભોગ કરવાની ઇચ્છા થ
ઇ તેથી બ્રાહ્મણ કહે કે હે સ્ત્રી આપણે આ વનમાં રાત રહી
શુ તો જાનવર હેરાન કરશે માટે કોઇ ગામ નજીક જઇએ
તો ઠીક એમ ધારી બંને જણ એક ગામની ભાગોળે આ
વીને શીવના દેહેરામાં ઉતરચાં એવામાં વિષય કરવાની તે
મની મરજી થઇ તેથી સંકડાશને લીધે માહરૂં લીંગ તેમને
અડચાણ કરવા લાગ્યું તેથી તે શીવલીંગ તેણે ઉખેડી નાં
ખ્યું અને ભોગ કરવા મંડ્યા.

છપો.

કામાને નહી શરમ, કામી જન ધરમ ન ધારે
કામાને નહી લાજ, કામી જન મરેને મારે;
કામીને નહી ભાન, કામી જન કાંઇ ન વીચારે,
કામાને નહી શુદ્ધ જયારે કામાતુર થાએ,
કામા કરમ કરે ઘણું પાપ પુન્ય નવી ગણે;
કામી સમો પાપી નહી, અવગુણથી દુ:ખમાં પડે.

ત્યારે શીવ પારવતીને કહે જે મે તુને કહયું નહોતુ કે આને જીવાડવાથી હરકત કરશે કે જો મારી મુરતી એને ઉખેડી ફેકી દીધી ત્યારે પારવતી કહે કે તમો તમારૂ શરીર બદલીને તેની પાસે જઇ બીવરાવો પછી માહાદેવજી બાવાનો વેશ લઇને હાથમાં ઝોળી અને દંડ પકડીને દેરમાં આવીને તેઓને કહે કે અરે દુષ્ટો તમે દેવળમાંથી નીકળો નહી તો શ્રાપ દઇશ તે સાંભળી પેલા બંને કહે જે અડીયા તારા બાપનુ શું થાકે છે જા જા તારા સારૂ આ જગા કરાવી છે એ રીતે બોલીને શીવને બંને જણું મારવા માંડયાં તેથી માહાદેવજીને ગુસો ચડયો અને શ્રાપ દીધો કે તમારા આઠે ભવ વીજોગમાં જજો તે સાંભળતાં વેંત બંને જણા બે ભાન થઇ ગયા અને ત્યાંથી નાશીને વનમાં ગયાં, નદીના કીનારા ઉપર એક ગામ દેખ ને ત્યાં બેશીને વીચાર કરવા લાગ્યા જે આપણે કાશીએ કરવત મુકાવીએ તો શીવનો શ્રાપ લાગશે નહી એ વીચાર કરતાં વાહાણું વાયુ તે વારે અસ્ત્રી કહે જે આ ગામમાં જઇને તુમે ખાવાનુ લઇ આવો પછી તેનો ધણી ગામમાં ખાવાનુ લેવા ગયો એવામાં કોઇ રાજાનો કુવર સવાર્યાં રમવા નીકળ્યો હતો તે ત્યાં આવી ચડયો તે વારે અસ્ત્રી

ને દીઠી તેથી કામ વીકાર જાગ્યો અને તેને કહે જે તુ મા
રી રાણી થા, અને મારે ઘેર ચાલ્ય જો સમી રીતે આ
વીશ તો ઠીક છે નહી તો જબરાઇથી લઇ જઇશ તે સાંભ
ળી અસ્ત્રીએ વિચાર્યું કે હમણાં તો ગયા વિના છુટકો
નથી માટે હાલ જાઉ અને પાછળથી હરેક યુકતી કરીને છુ
ટીશ એમ ધારી કુવરની સાથે ગઇ અને કહે કે હાલ મા
રે વરત છે તે માસ પુરા થયા પછી ભોગ કરીશ તે વાત
કુવરે માની અને તેને એક મેહેલ રેહેવા સારૂ આપ્યો હવે
તેનો ધણી નદીના કીનારા પર જુએ છે તો પોતાની અ
સ્ત્રી દીઠી નહી તેથી દુખ પામતો કાસીએ જઇને કરવત
મુકાવ્યુ હવે પછી અસ્ત્રીએ વિચારયું કે હવે હું શી રી
તે છુટું એવે રાતની વખત મેહેલમાંથી ઉતરી ત્યાં નીચેએ
ક ઘોડો બાંધેલો હતો તેના ઉપર પુરૂષનો વેશ પેહેરીને બે
ઠી તે એક રાવતે દીઠી તે પણ ઘોડાની પાછળ પાછળ જવાલા
ગ્યો થોડે દુર ગયા પછી પેલીએ પાછુ વાળીને જોયુ તો રાવ
તને દીઠો રાવતે તેને દીઠી તે વારે વીચાર કરવા લાગીકે આ
રાવત માહારૂ શીર કપાવસે માટે એને બોલાવુ તો ખરીએમ
ધારી રાવતને કહયું કે તુ કોણ છે રાવત કહે હું રાજાનોચાક
રછુ પણ જો તુ માહારી અસ્ત્રી થાય તો તને કાંઇ દુખઆવ
વા નહીં દઉ તારે તેણીએ વીચારયું કે હાલ તેની મરજીમુ
જબ હા કહુ ને પછી એનો ઘાટ ઘડીશ એમ,તેને સાથે રાખ્યો
તેવામાં રસ્તે ચાલતાં વેગળેથી એક ગામ દેખીને પેલા રાવત
ને કહયું કે આ ગામમાંથી ખાવાનુ લઇ આવો પેલો રાવત
પણ ભરૂસો રાખીને ગામમાં ગયો તેજ વખતે પેલીએ ઘોડો
સટકાવી દીધો અને થોડી વારમાં પાંચ સાત ગઉ પોંચીગઇ
ત્યાં જઇને વિચાર કરવા લાગી કે મારો સ્વામી કયાં ગયો

હશે એ કહેતો હતો કે માહાદેવજીએ શ્રાપ દીધો તેથી કાશીએ જઇ કરવત મુકાવીશ માટે નકી કાશીએ ગયો હશે એમ ધારી પોતે પણ કાશિએ ગઇ ત્યાં જઇ કરવત વાળાને પુછયુ કે ભાઇ અહીંયાં કોઇ બ્રાહ્મણ આવ્યો હતો તે વારેકરવતવાળો કહે એક બ્રાહ્મણ આવ્યો હતો તેને શીવે શ્રાપદીધો હતો કે આઠ ભવ વીજોગે જશે તેથી તેણે મને કહયું કેમ હારો શ્રાપ નોવારણ કરવા કરવત મુક તે વારે મે કહયું કે શીવનો શ્રાપ મટશે નહી અને તું કરવત મુકાવીશ તો એક ભવનુ ફળ દેહ મુકવાનુ મળશે એમ કહી કરવત મુકાવ્યુ તેને થોડીજ વાર થઇ છે તે સાંભળીને તે અસ્ત્રીએ પણ ઘોડો અને બીજો સામન ધરમ કરીને પોતે પણ કરવત મુકાવ્યુ ત્યાંથી મરીને બંને જણ ચકવો ચકવી થયાં ને વનમાંરે હેવાં લાગ્યા એટામા તે બંને એક ઝાડની ઘટામાં બેઠાછેત્યે એક દવ લાગ્યો તે બળતો બળતો ઝાડ નજીક આવ્યો અને તે પણ બળવા માંડયુ તેથી તેના પાંદડા બળીને નીચે પડવા લાગ્યાં તે માંહે માંહે એક બીજાને કહે છે,

દોહરો—પત્ર વછુટે જોને ડાળથુરે, વળી તમે વનના રાય અબ અપને કબરે મીલગે અને દુરદુર પડે હેરે જાય;

પાંદડા કહે છે અરે ભાઇ આપણેજુદા પડીયે છીયે હવે કયારે મળીશું તે વારે ઝાડ બોલ્યુ કે આપણું મળવુ તો ઘણું મુશકેલ છે કારણ કે તેમાં કાઇ આપણો ઉપાય નથી કે અહીંયાથી બચીયે, પણ આપણા ઉપર પેલા જનાવર બીચારાં બેઠાં છે તે કેમ ઉડતા નથી કાંઇ કરતાં ઉડીજાય તો જીવતાં રહે.

દોહરો—દવ બળતો દેખીનેરે, કાંઇ તરૂવર કહે સુણ રાય; અમે તો બળીશે પાંખો વિના, ભુંડા પંખી ઉડી

કર્યું નવ જાય.

ઝાડ કહે છે હે પંખી તમે તો પાંખોવાળા છો તેથી ઉડો અને અમારે તો પાંખો નથી માટે બળીએ છીએ તે સાંભળી પંખી કહે છે.

દોહરો—ફળ ખાવાને ઘર કરયાંરે, વળી બેસીએ નીત ડાળ; તમે બળો ને અમે ઉડીએ તો, વળી પ્રીતી તે કેમ પરખાય;

હે તરૂવર અમે નીરંતર તારા ફળ ખાધા છે અને વળી તાહરા ઉપર ઘર કરીને રહીયે તાહારી ડાળ ઉપર બેસીએ અને હવે તું બળે ને અમે જીવીએ એ વાત ઠીક નહીં માટે અમે તો તારાં ભેગાં બળીશુ.

દોહરો—હળદી તો જરદી તજેને, વળી ચુનો તજેરેસફેત; દોનુ મીલે કંકુ ભયાને, મારે બલીહારી તેનુ હેત.

પંખી કહે છે હે ભાઇ સાંભળ જેમ હળદરને ચુને ભેગા થાય છે તે વેળા હળદરની પીળાશ મટી જાય છે ને ચુનાની સફેતી મટી જાય છે. ને પછી કંકુના જેવો લાલરંગ થાય છે માટે અમે પણ તેવીજ પ્રીતી કરનારા છીએ તે કેમ ઉડી જઇએ અમે પણ તમારી સાથે બળીશુ એમ કહી તે ચકલો ચકલી બને બળી મુવા ત્યાં ચોથા ભવમાં એક વગડામાં હરણ અને સરણી થયા તે એક દીવશ ઘાસ ચરવાને જાય છે તેવામાં એક પારધીએ તેમને ઘેરયાં તે વેળા હરણો કહે છે.

દોહરો—પાપી પારધી કયાંથી આવીયોને કાંઇ લેવા અમરારે પ્રાણ વગર વાંકે અમને મારશો તો તેમાં તાહારૂ શુ શારશે કામ

હરણો પારધીને કહે છે પાપી તુ અમારા વગર વાંકે

માંગુ લેવાને ક્યાંથી આવ્યો અને અમને મારવાથી તારૂં શું સારૂં થશે તે સાંભળી પારધી કહે છે.

દોહરો—હું તો પાપી નથી પણ કાંઇ મને મોકલ્યો. રાજાએ અહીં, ભક્ષણ કરવા તેહને, હું તો લઇ જઇશ તમને તહીં.

પારધી કેહે છે હે હરણ હું તો પાપી નથી પણ રાજાએ ભક્ષણ લેવા સારૂ મને મોકલ્યો છે, તેથી હું તમને ત્યાંહાં લઇ જઇશ, એમ કહે છે તેટલામાં હરણો કુદો મારીને નાશી ગયો અને હરણી પકડાઇ ગઇ તેને ઝાલીને પારધી લઇ જાય છે તેવારે હરણી બોલી.

દોહરો—ભાઇરે વીરા મારા પારધીને, કાંઇ દયા કરી મુજને છોડ; સ્વામી માહારો નાશી ગયો, માટે કીરપા કરી મને મેલ.

એવી રીતે હરણીનું ગરીબીનું બોલવું જોઇને પારધીને દયા આવી તેથી તેને છોડી દીધી પછી તે હરણી પોતાના હરણને ખોળવાને વનમાં ફરતી ફરતી એક પરવત પાસે તે હરણને મુએલો પડેલો દીઠો તેથી પોતે પણ માંથુ કુટીને મરણ પામી તીયાંથી બંને જણ મોરની યોનીમાં પેદા થયાં તેથી મોરને સંજોગ હોતો નથી માટે તે ભવ પણ વીજોગમાં ગયો. ત્યાંથી મરીને હંસ હંસણી થયાં તે એક દીવસ વનમાં રમવાને નીકળાં હતાં તેવામાં એક મોટો નાગ આવ્યો તે બંનેને ગળી ગયો તે વખત બંને જણે પરમેસ્વરનું નામ સંભારસે તેથી મરીને હંસનો જીવ દેવપુર નગરને વિશે સુંદર અસ્ત્રીને પેટે દીકરી થઇ તેનું નામ ગુણવંતી એવું દીધું એવે તે ગુણવતીના બાપે તેનો વીવાહ વલ્લભ કુવરની સાથે કરયો અને તેની માએ તથા તેના ભા

ઇએ અને કાકાએ જુદે જુદે ગામ વીવાહ કીધો એવામાં લગનના દીવસે તે ચારે જણ પરણવા આવ્યા તેઓ માંહો માંહે લડવા લાગ્યા પેલો કહે કે હું પરણુ ને પેલો કહે કે હું પરણુ એવી રીતે ચારે જણા તકરાર કરવા મંડ્યા. તે જોઇને ગુણવંતી કન્યા કરોધ્ર કરીને વીચારવા લાગી જે મા હારા વાસ્તે આ બધા લઢી મરે છે માટે મને ધીકાર છે એ મ ધારીને અગ્નીમાં બળી મુઇ, તેની સાથે એક જણ મો હ કરીને બળી મુવો અને બીજો રાજ છોડીને દેશાંતર ના શી ગયો; ત્રીજો તેનાં હાડકાં ને રાખ ગંગાએ વહેવરાવી આવ્યો અને ચોથો વલ્લભ નામનો કુંવર પોત ને ઘેર જઇ સીના પીંડ મુકી જમવા લાગ્યો હવે જે દેશાંતર નાશી ગ યો હતો તેને વનમાં ફરતાં ફરતાં એક જોગી મળ્યો તેને કહ્યુ જે હે માહારાજ હુ દુખીયોછું માટે આજનીરાત તમા રા મઠમાં સુઇ રહેવા દો બાવો કેહે કે એ સામી ઝુપડીમાં સુઇ જા, પછી તેમાં સુતો એવામાં મધ્યરાતને સમે પેલાને ઉંઘતો જાણી બાવાએ ઉઠીને એક ભોંયરામાંથી મડદુ લ વ્યો તે મુડદુ એક બાદશાહની ઓરતનુ હતું તે જોગી કબરમાંથી કાહાડી લાવેલો હતો તે દહાડે ભોંયરામાં મુકે અ ને મધ્યરાતે પોતાના મઠમા લાવીને અમ્રત છાંટી સજીવન કરીને તેની સાથે ભોગ કરે છે તે પેલા રાજાના છોકરાએ દીઠુ એટલે તે વીચાર કરવા લાગ્યો કે એ જોગીએ જે પા ણી છાંટયું તે ક્યાંથી લાવ્યો અને કયા મુકે છે તે જોવું જોઇએ એમ ધારી હળવે રહીને બાહાર નીકળી તે જોગી ને અમ્રતનો સીશો મુકતાં દીઠો તે જોઇને પોતે સુઇ રહયો ત્યા ર પછી તે જોગીએ મડદાને સજીવન કરેલુ હતું તેની સાથે રંગ ભોગ કરીને પાછું મડદુ કરીને ભોંયરામાં મુકી આવ્યો ત્યા

રમાં જોગી ફરવા નીકળ્યો, તે વેળા પેલા રાજકુવરે છાનોમ
નો અમ્રતનો શીશો બાવાના મઠમાંથી ચોરી લીધો તે લઇ
રસ્છે ચાવતો થયો અને તાકીદથી જતાં સ્ત્રી બળી મુઇ હતી
ત્યાં આવીને શીશામાંથી અમ્રત છાંટયું. એટલે બને બળી
મુએલાં સજીવન થઇને ઉઠયાં તે વાતના ગામે ગામ ખબર
થવાથી પ્રથમની પેઠે ચાર જણ એકઠા થઇને યુદ્ધ કરવા
મંડ્યા તેવામાં તે કન્યાના બાપે નગરમાંથી મોહોટા અને
હુશીયાર શાહુકારને બોલાવીને કહયું કે તમે ન્યાય કરો જે આ
કન્યાનો વર ખરે ખરો કીયો થાય તે સાંભળીને શાહુકારો
ખુબ વિચાર કરીને કહે જે સાંભળો જેણે જીવતાં કરયાં તેતો
તેનો બાપ થાય કેમકે તેને જન્મ આપ્યો માટે તેતો બાપ
થયો અને જે હાડકાં તથા રાખ ગંગામાં નાંખી આવ્યો
તે દીકરો થયો, દીકરો હોય તેજ વેહેવરાવે, અને તેના ભે
ગો બળી મુવો હતો ને પાછો તેની સાથેજ જન્મ પામ્યો તે
થી તેનો ભાઇ થયો અને જે પીંડ મુકીને ખાતો હતો તે
સ્વામી થાય માટે તેને પરણાવવી જોઇએ, એમ રીતે પંચા
તીએ ઇનસાફ કીધો તેવારે રાજાએ વલ્લભ કુવરને તેની દી
કરી પરણાવી તે લઇને પોતાના નગરમાં ગયો

એક દીવશે તે સ્ત્રી અને ભરથાર બને જણ ગામ
બાહાર હવા ખાવાને ગયાં ત્યાં એક મોટો વાઘ આવ્યો તે
દેખીને બને જણ દોડવા લગ્યાં, અને વાઘ કુંવરની પુંઠે
પડયો. તે આધો જતાં તેને પકડીને મારી નાંખ્યો, ને પગ
માં ભરાવી જંગલમાં લઇ ગયો, એટલે રાણી પણ જંગલ
માં ખોળવા લાગી તે ઘણા દીવશની ભુખી તરસી ફરતી ફ
રી એક પાહાડની નજીક આવીને નીચે બેશીને વિચાર ક
રે છે કે કદી પણ [illegible] આવીને, [illegible] નહી હોય એ

મ વિચારેછે એક ચોરે તે બાંચારીને લુટી લીધા તેથી ઘણું દુ
ખ પામીને એક કુવામાં પડીને મરણ પામી તે વાંદરી થ
ઈ ને રાજકુંવર પણ મરીને વાંદરો થયો એ રાતે શીવજીએ
પારવતીને કહયુ અને વળી પોતાની આંગળી સામી કહે જે
હે પારવતી, મેં કહયું તે વાંદરાને વાંદરી આ ઝાડ ઉપર
બેઠાં છે તેજ છે એમ સાંભળી પારવતી કહે જે હે મહારા
જ એ જીવોને તમારા શ્રાપથી સાત ભવ સુધી દુખ પડયુ
માટે હવે તો તેમને સુખી કરો, અને વીજોગ ટાળી સંજોગ
કરો તેવારે મહાદેવજી કહે કે હે પારવતી તું ધીરજ રાખ હ
વે એમને ધીરે ધીરે સુખ થશે.

માટે તેવારે એમને માણસનો ભવ આવશે એટલે સુખ
અને સંજોગ થશે ત્યારે પારવતી કહે હે મહારાજ તેમને મા
ણસનો ભવ આપો અને આટલુ માહારૂ કહયું માનીને આ
બીચારાં રાંકને માણસ કરો ત્યારે શીવ કહે છે જે આ વખ,
વ અગ્રત ચોઘડીયુ છે માટે હમણાંજ આ વાયમાં બનેજ
ણ પડે તો હમાણાંજ માણસ થઇ જાય એવો વાયનો મહી
મા છે માટે જો એમાં હમાણાંજ પડે તો નક્કી બંને જણ વ
દરાં મટીને માણસ થાય,

દોહરો=ઉંચા તારા ટગમગેને નીઅેરી મહેજળ વાયને
તેમાં પડે પો જનાવરાં તો વળી સરજે નરને નાર.

ચોપાઇ=સરજે નરને નાર વળી ઇશ્વરતો એમ કહે એ
નાળીએરી વાવ; અવતાર અમર રહે, આપ્યું સિહાશન કા
ય રાજ દીધુ ચકવે; અનેક જુગ વહી જાય, અવતાર
તો અમર રહે.

એવી રીતે શિવ કહીને પારવતીને લેઇ ત્યાંથી ચા
લી નીકળ્યા હવે શીવે કહેલુ પેલી વાંદરીએ સાંભળ્યુ ને

વાંદરાંના સાંભળવામાંઆવ્યું નહી, તેથી વાંદરી વાંદરાનેકહે
દોહરો-સાંભળ ભુંડા વાંદરાને, તારૂ હૈયુ રાખ નીરધા
ર પડીએઅમરત વાવ્યમાં તો વળી આવે મનુષ્ય અવતાર.
હે વાંદરા આપણને શિવે કહ્યું માટે વાવ્યમાં પડીએ
તો મનુષ્ય થઇએ ત્યારે વાંદરો કહે છે.
દોહરો= દેહી પોતની બાળી કરીને બાવો ચોળેરે
જોને રાખ, વાંદરી માં જાણો ઇસ્વરારં એવા લગોટા ફરેજો
ને લાખ.
હે અસ્ત્રી એમને ઇસ્વર કેમ કેહેવાય. એવા તો રાખચો
ળી ઝટા વધારી લંગોટીવાળી ઘણાએ બાવા રખડે છે, મા
ટે હુતો નહી પડુ જો એવાનું કહ્યું કરીએ તો જીવ ખોઇ
એ પછી વાંદરીએ ઘણુએ કહી સમજાવ્યો પણ વાંદરાએ
માન્યું નહી એટલે છેવટ થાકીને એકથી વાંદરીએ તે વાવમાં
શ્રી રામ કહી પડતુ મુકયુ તે પડતાં વાતજ સોળ વરસની
ઇંદ્રના ઘરના જેવી અપસરા થઇ રહી તેમાં પોતે નગ્ન શ
રીરે ઉભી રહી છે પછી વાંદરો તે સ્ત્રી જોઇ મહા મોહીત
થઇ ગયો ને પોતે તેની પાછળ વાવ્યમાં પડવા માંડયું એટ
લે સ્ત્રી બોલી.
દોહરો-સાંભ૰ ભુંડા વાંદરાને વળી હવે ન ભરતો ફાળ;
અમરત ચોઘડીયું વહી ગયુંને, હવે સામો ઉગતોરે કાળ,
હે ભુંડા વાંદરા હવે તું પડીશ તો મરી જઇશ કારણ
કે એ પળ ગઇ જો તું મારા સાથે પડયો હોત તો તારૂ કા
મ થાત એવું સાંભળી વાંદરો મનમાં પસ્તાઇ ઘણો શોક ક
રવા લાગ્યો અને સ્ત્રીને કહે છે.
દોહરો—અમે તે વન કેરાં વાંદરાને, વળી ફરીએ તે
ડાળોરે ડાળ તુતો વાંદરાની સુંદરીને, તને લઇ જાય ભુપાળ

હે ભુંડી ત્યારે હવે માહારા શા હવાલ થશે તને તો આવા રૂપવંતી જોઇ કોઇ રાજા લઇ જશે ને મારે તો ડાળે ડાળે ભટકવુ પડશે ત્યારે સ્ત્રી બોલી કે ભુંડા વાંદરા તુ શીદને ચીંતા કરે છે તને મુકીને હું કયાંઇ જઇશ નહી તુ પેહેલેથી તક ચુકયો ને હવે વીમસે શું વળે હવે તુ વનમાં જઇ વનફળ લઇ આવે તો આપણે બંને જણ ખાઇએ એ વું સાંભળી વાંદરે વનમાં વનફળ લેવા ગયો એવામાં હારા શેન રાજા, મનરંજણો પ્રધાન, તથા એક ઘાંયજો એ ત્રણ જણ શીકાર રમી પાછા ઘેર જતા હતા તેઓ એ વાવ્ય ઉપર આવ્યા ને તે વાવ્યની પાસે એક ઝાડ હતુ ત્યા જઇ બેઠા પછી રૂપાની ઝારી ઘાંયજાને આપીને તે વાવ્ય માં પાણી ભરવા મોકલ્યો ઘાંયજો ઝારી લઇ જેવો વાવ્યમાં એક બે ને ત્રણ પગથીયાં ઉતરયો એટલે પેલી સ્ત્રીએ નો અવાજ સાંભળયો કે કોઇ પુરૂષ આવે છે ને હુતો નગ્ન છું તેથી પોતે માંહીથી ઘાંટો કાહાડીને કહ્યુ કે ખબડદાર કોણ આવે છે ઘાંયજાએ એકાએક ઓચીંતો વાવમાંથી ભયંકર અવાજ સાંભળયો એટલે તે બીગ્યો તેથી હાથમાંથી ઝારી પડી ગઇ.

સોહલો = ખડખડ ઝારી હાથેથું પડી, માથેથી પાઘડી ઉડી જોઆ વીસારી ત્યાં તે રહેયો બુમ પાડી રાજા આગળ ગયો.

ઘાંયજો થરથર ધુજતો ધુજતો ઉઘાડે માથે નાઠો નાઠો રાજા પાસે આવ્યો, રાજાએ પુછયું કે પાણી લાવ્યો ત્યારે ઘાંયજો કહે માહારાજ ભણું નમારૂ પાણી હુતો માહારા છોકરાનાં નસીબે માંહીથી જીવતો આવ્યો હું માંહી ઉતરયો એકાએક એવો મોટો ભયંકર અવાજ થયો કે તે સાંભ

બીને છળી મુવો ને ઝારી હાથમાંથી વાવ્યમાં પડી ગઇ પા
ઘડી પાણુ માથેથી પડી ગઇ ને મારા જોડા પણ મુકીને ના
શી આવ્યો છું, તે હજુએ સમો વળ્યો નથી તે સાંભળીરા
જા ઢાલ તરવાર લઇ વાવ્ય ઉપર આવ્યા ને વાવ્યમાં એ
ક પગથીયું ને બીજે પગથીયે ઉતરયા કે માંહેથી ગણગણા
ટ કરતો અવાજ થયો તે સાંભળી ત્યાં રાજા ખમચાઇને ઉ
ભા રહયા પછી માંહેથી સ્ત્રી બોલી કે કોણ આવે છે હું ન
ગન છું, ત્યારે રાજાએ કહયુ કે તુ ડાકેણ છે. ચુડેલ છે, કે
કોણ છે ત્યારે સ્ત્રીએ કહયું કે હું દુઃખની મારી સ્ત્રી છું પ
ણ નગ્નસ્ત્રી છુ ને તમે પુરૂષ છો તેથી તમને ના કહુ છુ પ
છી રાજાએ પોતાને ખભે દાપટો હતો તે વાવ્યમાં નાખ્યો
એટલે તે લઇ પેહેરીને ઉભી રહી પછી રાજા ધીરે ધીરે હીમ
ત ચલાવી વાવ્યમાં ઉતરયો ને જુવે છે તો મહા રૂપવંતી
કોઇ ઇંદ્રની અપછરા જેવી સ્ત્રી દીઠી તેને જોઇ અજાઇ ગ
યો પછી રાજાએ સ્ત્રીને કહયુ કે તુ આવી જગામાં કેમ રહે
છે, મારી સાથે ચાલ હું રાજા છુ માટે તારે જે જોઇશે તે
આપીશ ને તને મોહા સુખ ભોગવાવીશ પછી સ્ત્રી કહે મા
હારાજ હું તો કુંવારી છુ ત્યારે રાજા કહે હું તાહારી સાથે
પરણીશ સ્ત્રીએ કહયુ કે તમે મને વચન આપો કે હું કહુ
તે તમારે કરવુ પછી રાજાએ તેને એવુ વચન આપ્યુ એટલે
સ્ત્રીએ કહયું કે એક તો મારી સાથે વાંદરો છે તે મારો જી
વ પ્રાણ છે તેને સાથે રાખવો ને બીજુ એ કે હું તમારી
સાથે છ માસ પછી લગન કરીશ રાજાએ કહયું કે એમ ક
રજે પછી રાજા પોતે વાવ્યથી બહાર આવી ઘાંયજાને કહયુ
કે તુ ગામમાં જઇ એક રથને પાંચ સાત સીપાઇ લઇ આવ
પછી ઘાંયજો રાજાના કહેવા પ્રમાણે ગામમાં જઇ લેઇ આ

વ્યો એટવે રાજાને સ્ત્રી કહે છે કે આ રથ મંગાવ્યો છે તે
માં બેસો હવે પેલો વાંદરો વનમાં ગયો હતો તે આવ્યોતે
વામાં સ્ત્રીએ પડદો ઉઘાડી બાહાર મોહો કાહાડી જોયુ
એટલે પેલો વાંદરો પેકડો મારી રથમાં પેશી ગયો તે રાણી
પાસે જઇ બેઠો પછી રાજાને રાણી ગામમાં આવ્યાં ત્યાંરા
જાએ રાણીને એક ડંડીયા મેહેલમાં ઉતારો આપી તેમાં
રાખીને તેની હજુરમાં નોકર ચાકર તથા દાશી સોંપી રા
ણી પોતાના વાંદરાને સોનાની સાકળ બાંધી પોતાના પલંગે
બાંધી રાખે છે રાજા કેઇ વખત પાસે જાય તો સાગી ખુ
રશી નાખી બેસવુ પડે રાણીની પાસે જઇ બેશાય નહી જો
રાણીના થડમાં જવા જાય તો વાંદરો ડોળા કાહાડી સામોદં
તઇયા કરી કરડવા જાય પણ રાજાને રાણી પાશે આવવાદે
નહી પછી રાજાએ વીચાર કરયો કે આ વાંદરો રાણી પા
સેથી જાય તો પછી નીરાંતે વાત થાય નહી તો આપણનેજ
પવા દેશે નહી એવું જાણી પોતાની માનીતી રાણી પાશે
આવ્યો ને કહયુ કે જો તમે આ સ્ત્રીની પાશેથી વાંદરો આ
ઘો કહડાવવાનો ઉપાય કરવો જોઇએ એમ વીચાર કરતાં ક
રતાં એક દહાડો એક મદારી વાંદરો અને વાંદરી લઇ રમત
રમવા દરબારમાં આવ્યો એટલે રાજાએ મદારીને કહ્યું કેતુ
રાણીના મેહેલ આગળ જઇ રમત કર ને રાણીને ખુબ ખુ
શી કર કે તને રાજી થઇ કાંઇ વચન આપે તે વચન લેઇ
તુ રાણી પાશે જે વાંદરો છે તે માગી લે એમ કહી રાજા
મદારીને પેહેલા પચાસ રૂપીઆ આપીયા તે લઇ મદારી રા
ણીના મેહેલ સામો આવી રમત કરવા માંડી. એટલે રાણી
વાંદરાને ઝરૂખે લાવી બેઠા પછી મદારીએ ખુબ રમુજી ર
મત કરી તેથી રાણી ખુશી થઇ મદારીને કહ્યુ કે તુ માગે

તે આપુ ત્યારે મદારીએ કહયુ કે આપનું વચન પછી રાણી એ મદારીને વચન આપીયું એટગે મદારી કહે કે આ વાંદરો છે તે મને આપો તે સાંભળી રાણી માહા ચીંતામાં પડી કે આણે શું માગ્યું જો ના કહુંતો વચન જાય તેથી વાંદરો મદારીને આપ્યો ને મદારીને કહયું કે અજથી છ મહીને આ વાદરાને ખરેખર શીખવી પેહેલ વેહેલો મારી પાસે રમવા લાવજે હું તને કાંઇ ઇનામ આપીશ હવે મદારી વાંદરો લઇન જાય છે, તેટલામાં જતાંજતાં વાંદરો રાણીનેકહેછે

દોહરો—ખાઓ પીઓને ધન વાવરોગે, વળી કાપડા પેહેરોને સાર. તમ માટે અમે વેચાવીઆરે; ભુંડી મદારીને દરબાર,

હે સ્ત્રિ હવે તુ ખા પીને મજા કર ને હું તો હવે જાઉ છુ એમ કહીનેવાંદરાની આંખમાં ચોધારે આંસુ ચાલ્યા જાય છે તે જોઇ સ્ત્રી કહે છે.

દોહરો—વચન ચુકયો તુ તો વાંદરાંને, ભુંડા બોલી લજાવે તુ તો વેણ, તુજ ઘટ સાલે મોરી પ્રીતડીને, વળી મુજ ઘટ સાલે તારા નેણ.

હે વાંદરાં તુ વળી ચુકયોને હવે બોલે શું થવાનુ તને મારી પ્રીત સાલે છે ને મને તુ રૂવે છે તે તારા નેણ સાલેછે પછી મદારી વાંદરાને લઇ પોતાને ઘેર ગયો છ મહીના થવા આવ્યા છે એટલે રાજાએ રાણી સાથે પરણવાની તઇયારી કરી સામન તઇયાર કરયો છે ને લગ્નના બે ત્રણ દીવસ બાકી રહયા છે એટલામાં પેલો મદારી વાંદરાને લઇ રમતરૂ માડવા આવ્યો ત્યાં રાણીએ પોતાના સોસરીયા ચોકમાં મદારીને રમવા બોલાવ્યો રાજા પ્રધાનનેસાથે લઇ જોવાને રમ આવ્યાં એટલે મદારીએ રમત ચાલતી કરી તેણે વાંદરાને

ખુબ રમાડયો તેથી રાજી થઇ રાણીએ ને રાજાએ મદારીને સરપાવ આપો પછી મદારીએ વાંદરાને કહ્યું કે તુ રાજાને સલામ કર એટલે વાંદરાએ રાજાને સલામ કરી ને રાણીને સલામ કરવાનુ કહ્યું એટલે પુઠ ફેરવીને બેઠો ને સલામ કરતો નથી તેથી મદારીને રીસ ચઢી એટલે વાંદરાને પાચ શાત લાકડીઓ ઝપાટી દીધી તેથી વાદરાના આંખમાંથીઆંસુ આવ્યાં તે જોઇ રાણી કહે છે.

દહરો—સુણ સલક્ષણા વાંદરાને તું તો ભરી ન શકયો જોને ફાળ તારા શરીરે પડે લાકડાંને તેતો મારા શરીરે ઉઠે ઝાળ.

હે વાંદરા તારાથી ફાળ ના ભરાઇ તેથી તને દુઃખ પડે છે ને તારા આંસુ જોઇ મારા શરીરે ઝાળ ઉઠે છે પછ રાણીએ પોતાનો નવ લાખ રૂપીયાનો હાર હતો તે તોડી નાંખ્યો એટલે મદારી વાંદરાને મારતો છુટો મુકી મોતી વીણવા લાગ્યો વાંદરો છુટો થયો એટલે વિચાર્યું કે રાંડ પોતે સુખ ભોગવે છે ને અને માર ખવરાવે છે માટે લાવ લાગ આવ્યો છે તેથી કુદી રાંડનુ ડોકુ મરડી નાંખુ એમ ધારીને ઠેકડો મારયો તે એક બાજુ ઝાલ્યું પણ ધાબુ તુટી પડયુ એટલે તે નીચે પડયો ને તરત પ્રાણ નીકળી ગયા, તેવુ રાણીએ જોઇ મદારીને કહ્યું.

ચોપઇ—તોડયું નવસર હાર, ભુંડા મોતી વેણવા લગ્યો. હમણાં હતો કર માંહી મદારી વાંદરો ક્યાં ગયો.

મદારી વાંદરા સામુ જુવે છે તો મરી ગએલો દીઠો પછી રાણી વાંદરાને મરીગએલો જોઇ વિચાર કરે છે ને મનને કહે છે.

છંદ હરિગીત કર પાંખડીરે હવે જીવીને શુંએ કરેશ;
જો શુ બલહીણો ગાહરિ ઝીલતીરે હુંતો તેના બેગારે [illegible]

રાણીએ ધારયું કે મારો જે જન્મ ધણી તેનો મરી ગયો હવે માહારે જીવીને શું કરવું છે. માટે હવે તેની પાછળ મરવું એમ કહી જોતી તેની પાછળ પડતા જાયછે એટલે રાજા તેને ઝાલવા ઉઠયો પછી તેમની પાછળ પ્રધાન પણ ઉઠયો રાણી પડી એટલે રાજા પણ રાણીની પાછળ ઝાલવા ગયા તે પડયા. ને પ્રધાન રાજાને ઝાલવા ગયો તે પણ પાછળ પડયો, એટલે ત્રણે જણના જીવ નીકળી ગયા આવો બનાવ જોઇ મદારી ગભરાયો કે હવે મારી શી વલે થશે ને માહારે માથે તોહમત આવશે; એટલે મને રીબાવી રીબાવીને મારશે. માટે આજને એકદમ મરી જઉ એટલે દુખ તો ખમવું ન પડે પછી મદારી પણ પોતાને હાથે જીવ કાહાડીને મરી ગયો. જે વાંદરો હતો તે રાજા શાળીવાહનને પેટે છોકરો થઇ અવતરયો, તેનુ નામ સદેવંત એવું પાડયું જે રાણી હતી તે તેજ ગામમાં નગર શેઠ પદમશાને ઘેર અવતરી, તેનુ નામ સાવળીંગા પાડયું જે હીરાસેન રાજા હતો તેનુ મન તો પણ રાણીમાં ને પરણવામાં રહી ગયુ તેથી ધારા નગરીમાં માણેકચંદ શેઠને ઘેર અવતરયો. તેનુ નામ રૂપસા પાડયુ ને પ્રધાન જે મનરજણો ચતુર હતો તે બાહ્મણારોટ થયા; ને જે મદારી હતો તે રાણીનુ રૂપ જોઇને મોહીત થઇ ગયો હતો તે ગંડીરાંડને પેટ છોકરો થઇને અવતરયો પણ રાંડીરાંડને થએ માટે તે છોકરાને લઇ જઇ વગડામાં મુકી આવી તે બાવા ધુંધળીમલની નજરે પડયો. એટલે પોતે પોતાના મઠ (આશ્રમમાં) લાવી ઉછેરી મોહોટો કરયો તેનુ નામ ગોરખો પાડયુ હવે રાજા શાળીવાહનને ઘેર છોકરો અવતરયો તેની વધામણી દરઘેર ચાલી.

ચોપઇ=રાગમંગળને ઘોળ, વધામણા જોને ગમંઽ

ઘેરે લીલા લેહેર ગાય છે સાહેલીયાં; થડ ઘડ થડકે કોય? ક વીસ્વર કહી ગયા; શીખા બાંધી યાળીવહન, સદેવંત કુ વર જનમીયા.

રાજાને ત્યાં માહા કાંતીવાન કુંવર જનમ્યો તે દહા ડે ન વધે તેવો રાતે વધે; સદેવંત જ્યાં ભણે બાર વરસનો થયો એટલે તો તેનુ રૂપ જોબન વેળાએ કામદેવ જેવુ થઇ રહ્યુ પોતે રોજ સાંજ પડે કે પોતાના રેવંત ઉપર જવાહીર નુ રતન જડીત પલાણ માંડી પોતે સ્વાર થઈ હવા ખાવા નીસરે સાવળીગા પણ એવી માહા તેજસ્વી ઇંદ્રના ઘરની અપછરા જેવી ભણી ગણીને ચતુર થઇ છે તે દર રોજ નિશાળે જાય છે; ને પોતાને મેહેલે પોતાના પીતાએ સદાવરત બાંધ્યુ છે કે કોઇ અભીયાગત માગવા આવે તો તેને આપે પણ પાછો ન કાહાડે. સાવળીગા ઘણા શોભિતા શણગાર ધારણ કરી પોતાની સોળસે સાહેલીઓ રોજ સાં જની વખત નવ ડેરીએ ગરબા ગાવા જાય છે એવામાં બાવા ધુંધળીમલના ચેલા ગોરખે કહ્યુ કે માહારાજ તમે તમારી જ ટા કેમ ચોળતા નથી; ત્યારે ગુરૂએ કહયું કે બચા મે જટા કીસ તરેસે ધોઉ મેરેકુ એક સારા દીન લગતાહે નેપેર તો બસ્તીમે મંગનેકુ જાના પડતાહે સો નિવરાસ મિલતી ન હી એઇ વાસતે નહી ધોતા, તારે ગોરખે કહ્યું કે માહાર જ મેં મગનેકુ જાઉં; તુમ તુમારી જટા આજ ધોઓ, ગુરૂકહે બચા જાવે તો ખરા લેકીન લાલાબાટની પોળમાં મતજાની ગોરખો કહે ઠીક માહારાજ મેં નહી જાઉ. પછી ગોરખે મ થાના કેશ છુટા મહયા અખડ ભભુત લગાવી પરમ અચ ળો ઉંચી ડંડો પગે પાવડી ચકમક ચીપીઓ સેવીસીગી આ ને કમળ મીરગાની આસન કરી હાથમાં ડંડો લઇ કછો ભીડે

જોગી બની અલેખ અલેખ કરતો વસ્તીમાં ચાલો જયાં પદમ શા શેઠની હવેલીના સોનેરીયા ચોકમાં આવી અલેખ જગાવ્યો.

ચોપાઇ—સતકા બાંધ્યાં સદાવ્રત કે કુડાં બાંધ્યાં કામ ના ધરમીકી સુરત ધર્મ ભીક્ષા દાને ભામની.

બાવાએ કહ્યું કે જો સદાવ્રત સતનાં બાંધ્યાં હોય તો ભીક્ષા આપ અને જો કપટનાં કરચાં હોય તો જઇએ એમ કહી મેહેલ નીચે જઇ ઊભો પછી શાવળીંગા અવાજ સાંભળી જરૂખે આવી જુએ છે તો બાવાને ઊભેલા દીઠા નહી ત્યારે હાક મારી કહે છે.

ચોપાઇ—મારા મોહોલુ હેઠ અલખ બાવે જગાવીયા ન વરા નોહોતા મારા હાથ બાવાજી પાછા ચાલીયા.

શાવલીંગા કહે કે માહારા મોહોલ નીચે આવી મને ઠાર લાગી તેથી બાવાજી પાછા ગયા એવું સાંભળતાં બાવે સનમુખ આવી કહે છે,

ચોપાઇ—દેવું હોયતો દ શબ્દ પાળો શામની અતીત ઉભો છે તારે દ્વાર ભીક્ષા દાને ભામની.

બાવાને સનમુખ ઊભો જોઇ શાવલીંગા કહે છે.

ચોપાંઇ=ઊભા રોહોને બાવાજી આજ ભીક્ષા તુમે લીજીએ તમ આવે લીલાલેહેર આશીશ અમને દીજીએ.

એમ કહી શાવલીગા પોતે સોનાનો થાળ ભરી બાવાને લોઢ આપવા આવી તે જોઇ બાવો કહે છે.

ચોપાઇ—નાંખ્યાં નજર કેરાં બાણ આટો કેમ લીજીએ આવો માગે જોબન કેરાં દાન અતીતકુ દીજીએ.

તે સાંભળી સાવલીંગા બોલી.

ચોપાઇ—તમેરે પુજ્યા દેવ તમે જ રજીયો તમે પગયા જોગી રાજ તમારે નારી કીજીએ.

હે બાવાજી તમે સંસાર મુકી જોગી થયા ને તમારે નઃ રીનો ખપ શો તારે બાવો કરે છે.

ચોપાઇ—નથી પુજા મે દેવ, નથી પુજી દેવી ઓ ગુરૂએ આ પ્યા શબ્દ નાંખુંછુ નીત ફેરીઓ.

બાવે કહયું હુતો દેવ દેવીને ઓળખતો નથી; પણ ગુરૂના વચને કરીને અહી ફેરા ખાઊછું શાવલીગા તેના બોલ સાંભળી તેનું રૂપ જોઇ ઘણી મેહીત થઇ ચેલાને કેહે છે

કામની રૂપ શરૂપ રૂદમાં જાણીએ શેહેર સમુંના મર જાય મન ગમતુ માણીએ.

શાવલિગા કહે બધુ શેહેર ઊંધુ વળયું કે કોઇ નારી નથી માટે નગરમાં જઇ કાંઇ સારી જોઇ પરણો તે સાંભળી ચેલો કેહે છે.

ચોપાઇ-તુહી હે રૂપ સ્વરૂપ હાજર રેહો તુમ ખડી દેને જોબન કેરાં દાન લગન કરને અબ ઘડી.

ચેલે કહયું કે તારા જેવી રૂપાળી કોણ છે માટે તુજ લગ્ન કર એવું સાંભળી શાવળીગાને રીસ ચહડીને ચેલા કહયું.

દોહરો=બાવા મારા બાવલીયાને વળી નજર રાખ તારી ઠીક ફોડી નાંખીશ તાહારાં તુમડાં તો તુ શેણે માગીશ ભીખ.

એવું સાંભળી ચેલો કહે છે.

દોહરો=મુનએ ચંચળ નારયાંને વળી બોલનકુ જરા શીખ વાડેથી લાવું બીજાં તુમડાંને વળી તેમાંરે માગું હું તો ભીખ.

હે શાવળીંગા જરા વિચાર કરીને બાલ તું તુમડાં ફાડી નાંખીશ તો વાડે ઘણાં નીપજે છે તે સાંભળી શાવળીગ

ક્રોધ કરી કેહે છે.

ચોપાઇ-વાંકાં કરી નેણ બાવાજી તમને મારશું ઝોગી પડશે ઉભે બજાર તુમડાં ફુટશે હાથશું

તે સાંભળી ચેલો કેહે છે તું એવી કેવી કામાગારી છે તે નજર કરી મારીશ એમ કહી કહે છે.

ચોપાઇ-સુનએ ચચલ નાર કસ ઉડ મર જાઇગે દેને જોબન કેરા દાન કુવા દકે જાઇગે.

હે શાવળીગા ગુમાન કરે છે તે શું કેટલા કાળ જોબ વાની છું ત્યારે શાવળીગા કહે છે.

ચોપાઇ-મુવા જાતનો છે અતીત, કોણ તારી જાત છે આવવા દે પિતા મુજ આજ પછે છે તારી વાતડી.

શાવલીગા કહે મુવા તુ અતીત થઇને આવી હડ કરે છે માટે મારા બાપને કહી તારી વલે કરાવીશ ત્યારે ચેલો કહે છે

ચોપાઇ=બડો પીતા તારો શેઠ લુટાવે ફુલ વાડીયાં તેં રે સરખી કલીકા કયા બાર કાયકુ મેણાં મારીયાં.

હે સ્ત્રિ તાહારો બાપ તો મોહોટો ઉમરાવ છે, એરે ફુલની વાડીયો લુટાવી દે છે ને તું તો ફુલની કળી જેવી છે તે માં આટલો ગુમાન કરી મેણાં મારે છે તેનાં વચન સાંભળી શાવળીગાને ક્રોધ ચહડયો ને આંખો કરડી કરી બાવા ના સામુ જોયું,

ચોપાઇ-બાવો માગે લોટ કે ઝેહેર જાણું આપણે સા. ક્યાં નેણ કેરાં બાણ બાવો પડયો બારણે.

જ્યારે સાવળીગાએ રાતાં ચોળ જેવાં લોચન કરી બાવાના સામી નજર કરી જોયું કે બાવો તેનુ તેજ જોઇ અં જાઇને ભોંય ઉપર પડયો. તે પડતાં ચીબાકો સાંભળી સાવ ળીઆની બેહેન પોતે બારીએ આવી જુએ છે તો બારણે

આગળ બાવાને પડેલો દીઠો તે જોઇ વીચાર કરે છે નાણંદ નાના છે પણ કામણગારા નિકળ્યાં બાપડા બાવાને જોતજોતામાં ભોંય પાડયો. એમ વિચાર કરીને કેહે છે.

ચોપાઇ–નાણંદ નાનેરા બાળ, કામણ કયાંથી શીખીયાં, જોગી મારયો અબધુત ઘરોઘર ભીખીયાં.

હે નણંદ આ બાપડા ભીખ માગનારને તમે મારયો, તે સાંભળી શાવળીગા પોતાની ભોજાઇને કહે છે.

દોહરો–મેરે મારયો હોયતો હુઆ મરૂને નીકર મરજો ભાભી તારો વીર, ડાબી આંખને ફરૂકડે, વળી ફાટી પડયોરે ફકીર.

દોહરો–એક મારયોને બીજો મારશો તો, વળી નગરમાં થાશે જોને વાત; જોગી મારયો જટા ધારીયોરે બાઇ જેવો રે ગોરખ નાથ.

હે બાઇ આ એક મારયો ને બીજો મારશો તો; ઘેરેઘેર તમારી વાત થશે, એમ કહી પોતે મેહેલમાં પેસી ગઇ હવે ગુરૂ ચેલા પાસે આવીને ચેલાને કેહે છે.

ચોપાઇ—ચેલારે તુટી જોને આભ તુટીરે જાણે આભલી ચંદ્રારે બદની નાર કામણ ગારી કોણ મળી.

હે ચેલા તને શું થયુ તારે માંથે આભ તુટયો કે તને કોઇએ કામણ કરયાં, તે સાંભળી ચેલો કેહે છે.

ચોપાઇ=નથીરે તુટયો ગુરૂ આભ, નથીરે તુટી આભલી કામણગારી નાર શાવળીગા મુજને મળી.

હે ગુરૂ મને શાવળીંગા કામણગારી મળી છે તેણે કામણ કરયાં છે. બીજુ કાંઇ થયુ નથી તે સાંભળી ગુરૂ શાવળીંગાને કેહે છે.

ચોપઇ=મુગુરે ચંચળ નાર, લડકેસે કયું લડી,

રે લહિગા ઉતાર અને સે કર્યું પછી.

હે શંડ તેં મારા ચેલાને કેમ મારયો; તને શ્રાપ દઇ બાળી ભસ્મ કરી નાંખીશ. નહીતો સાચે ચાચુ કહે તે સાંભળી શાવળીગા નરમ થઇ બાવાને કહે છે.

ચોપાઇ-દીઠી જોબનવંતી નાર જીવડો ચાલ્યો છળીને
એમાં શો અમારો વાંક શું આવ્યા ચેલાની વારે ચહડીને

હે માહારાજ માહારૂ જોબન ને રૂપ જોઇ તમારા ચેલાનો જીવ છળી ગયો તેમાં હું શું કરૂં ત્યારે ગુરૂ કહે કે તું એને ઉઠાડ પછી શાવળીગા પોતે ચેલા પાસે આવી કહેછે;

ચોપાઇ-ચેલાજી બેઠા થાઓ આંજુ તમારી આંખડી
પેહેરવા આપુ પીતાંબર લાલ ચહડવાને આપુ ચાખડી.

હે માહારાજ હવે તો ઉઠો પણ ચેલો ઉઠતો નથી તારે સાવલીંગા પોતે ચેલાની સામુ હશીને લાલચ દે છે.

ચોપાઇ ઉઠોને માહારાજ આપણુ કરીએ ગોઠડી કરાવું ભોજન બત્રીસ જમાડુ રસ રોટલી,

હે માહારાજ તમારે જમવાની ઇચ્છા હશે તે તમને જમાડીશ ને તમે ઉઠો તે સાંભળી ચેલો કહે છે.

ચોપાઇ-મળ્યાંરે તાહારાં પકવાન બળી રસ રોટલી
સલામત મારા મેહેલા કેરો લોટ, બળીરે તાહારી ગોઠડી.

હે સ્ત્રી મારેતો તાહારૂ કાંઇ જોઇતુ નથી પછી ગુરૂ ચેલા ઉપર હાથ ફેરવી ચાલે છે ને કહે છે.

ચોપાઇ=ચેલા ન સબુ હોય તો નારા ઝેહેર નહી આપ
મારશે માહાજન કેગ લોક કોઇ નહી કહે બાપકુ

બાવા રીશ ચહડાવી લોકોને કેહે છે તુમ સબ લોક

ઇંદ્રરસે ચઢ્યે જાઓ નહીતો સારા શેહેર કુતુહળ કરડાબુન્દ
પણ લોકો માનતા નથી એવામાં સદેવંત કુવર ઘોડે બેશી
ફરતા નીકળ્યા હતા પોતે ત્યાં લોકો ભરાએલા જોઇ પોતે
ત્યાં આવ્યા ને ત્યાં બધા લોકોને ખસો ખશો કેહે છે. પણ
માનતા નથી એવુ જોઈ પોતે ઘોડો લઇ વચમાં પડયો ને
પોતાની પાસે ચાબકો હતો તે લોકોને જપાટવા મંડયો એ
ટલે લોકે દોડાદોડ કરવા લાગ્યા પછી બાવો પોતાના આશ્ર
મ ઉપર ગયો, ને ઓરખાને કુવરે પાસે બોલાવી પુછ્યુ કે
આવ્યા ત્યાં શું હતું કે લોકો ભરાયા હતા તેવારે ઓરખો
કહે હે માહારાજ તમારા નગરમાં છપતી ડાકણ છે તેમને
વળગી હતી પણ મારા ગુરૂએ મને છરતો ઉડાડયો. ને
અહીંયાં લાવ્યા નીકર ઉગરત નહી તારે કુવરે કહ્યું કે માહા
રાજ ડાકણ બાકણની તો વાતો ને સાચે સાચુ કહો તેવારે
ચેલો કહે માહારાજ તમારા નગરમાં મે સ્ત્રી દખી તેના તે
જે કરી મુરછા ખાઇ હેઠો પડયો એમ કહી કેહે છે.

ચોપાઇ અપછરાની અનુસાર ગોઠ પદમની કુવરી પ્રત
લોકની માંય અપછરા એ. ઉતરી છેદ્રીઅચળ અચળ અલ
બેલ ચપળાશી ચમકે બનમે એ મોહનની આખજ્યુ ચઉદા
રવન જળકે નેનમે.

હે રાજા કે જેની આંખની ઉપમા કેવી કે જેમ મે
ઘ વનને વિશે ચપળા કહેતા વિજળીનો ચમકારો થઇ રહ્યો છે
તેમ તેની આંખ ઝબકારા મરે છે એવી જ્યાં ચેલે ઉપમ
કી એટલે સદેવંતને મોહ થયો ને કહે તુ મને તેહનુ નામ
અમ બતાવ ને તે ક્યાં રહે છે તે સાંભળીને ચેલો બોલ્યો

દોહરા—કિયા નીરોએરીનાં ઝાડવાને, સામી સરદ
ચાની ઓળ; અવર કસ્તુરી માહે મહુરીને રત્ન ઓર સાં

ભીગ્રાની પે.જ.

જયાં એવી નીશાની સાભળી એટલે સદેવંત પોતેઘ્
રેથી ઘરથી લાલા બારોટની પોળમાં આવી જુએ છે તો એ
કથી એક ઘણી ઉચી હવેલીઓ દીઠી તેથી વિચારમાં પ
ડયો કે આમાં સાવળીંગાની હવેલી કઇ હશે એવો વિચા
ર પોતે પોળ વચ્ચે ઉભા રહી કરે છે એટલામાં રાજસભામ
થી લાલાબારોટ ઘેર આવ્યા તે સદેવંત કુવરને શેરી વચ્ચે ઉ
ભાં રહેલાં જોયા પછી સદેવંત કુવરને બોલાવી કહે છે,

ગોપાઇ–શેરી વચ્ચે સદેવંત આવીયાને, વળી ઉભાં રહયાં
જોને માહારાજ સામે બોલો કુવર સલક્ષણારે તમે આ
વ્યા છો કોને કાજ.

હે સદેવંત કુવર તમે અહી શેરી વચ્ચે કોને સારૂ આ
વી ઉભા છો તારે સદેવંત લાલાબારોટને કહે છે,

દોહરો— લાલબારોટ મન વશયાને વળી વમ
થી વાલેરૂ નહી કોય. તમારી શેરીમાં એક નારી રહેને, તે
નો મેળાવો કરી દોયે મોય.

ચોપાઇ–મેળાવો કરી દોને મોય, આલુ કડા કંડી ચો
કડા લુટાવી દેઉ ધનમાલ, રૂપઇયા આપુ રોકડા. પાલખી ક
ડાં સુખપાલ, અલુ હાથી ઘોડલાં; અડધુ આલુ રાજ પા
ટ, આલુ રથ જોડલા;

સદેવંતે કહયું કે હે બારોટ હુ તમને કહો તે આલુ
પણ મને એ નારીનો મેળાવો કરી દો બારોટ કહે ભાઇએ
નારી કઇ એનુ કાંઇ નામ ઠામ હશે કે બાપુ મારે નારી
જે એવી નારીઓ તો મારી પોળમાં સો છે જો તેનુ નામ
ઠામ કહો તો બતાવુ તારે સદેવંત કહે પદમશાની દીકરી સા
વળીંગા તેનો મેળાપ કરી આપો હું વમપે કહેશો ત. આ

પીશ તે સાંભળી બારોટ કહે છે,

દાહરો—દામ નથી હરામનારે, આ રાજા લોભ લીયેન હી જાય ઘેર ઘેર મારાં માત પિતાને રાજા મુખથી તે કેમ કેહેવાય.

બારોટ કહે રાજા દામ લોભથી નહી લલચાય એને કાંઇ કમિ નથી કે તમારી સાથે પઇસા સારૂ પ્રીત કરે ને મા શાથી એને મેડે જઇને કેમ કહેવાય મારા મેહેલામાં તો મારે બધે માત માત પીતા જેવું છે હું એને કહુ ને એ જઇને એ ના બાપને કહે તો મારી ઇજત જતી રહે માટે મારાથી તો તે ન કેવાય તે સાંભળી સદેવંત કહે છે કે બારોટ તમે જો મને ન મેળવો તો તમારૂ વચન જાય ને માહરે તો એની પછવાડી તો જીવ કહાડવો પણ એનો મેળ.વોકરવો બારોટ કહે એવું તમારે શુ કામ છે કે એના પછાડી જીવ કહાડો છો તારે સદેવંત કહે કે હે બારોટ મને બાવાએ કહ્યું મે ભરતખંડ મા દ્વિપ જોયા પણ એવિ નારિ કોઇ ઠેકાણે દિ ઠી નથી તેમ પણ કાને સાભળી નથી ને ઇંદ્રને ઘેર પણ એ વી અપછરા નહી હોય એવું એનુ રૂપ છે તે શાંભળી એ ના ઉપર મોહ થયો કે મારે એ સ્ત્રિ જોવી બારોટ કહે કે એ નો મેળાપ થવો માહા રોહલો છે સદેવંત કહે જો તમે મે ળાપ નહી કરાવો તો પછી બિજાથી થવાનો નથી ને માહ રે પણ પ્રાણ મુકયા વિના છુટકો નથી ત્યારે લાલા બારો ટે કહયુ કે ભાઇ હમણાં તું ઘેર જા ને સાંજના ચાર વાગતાં તુ પાછો અહી આવજે એટલે તે નીશાળેથી આવતી હશે તે તને અગાશીમાંથી બતાવીશ હમણા તો એ નિશાળે હશે એ મ કહી બારોટ પોતાના ઘેર ગયા ને સદેવતને કાંઇ સુજતુ નથી ને સાવલીંગાની મનમા જ ખના લાગેલો છે તેથીટ

ઇ ચેન પડતું નથી ને મનમાં વીચાર કરે કે કયારે ચાર ઠ
ગે ને જઇને તેને કયારે મળુ એમ વીચાર કરતા કરતાં ત્રણ
ને ચાર વાગવા આવ્યા એટલે શદેવંત કુવર પોતાના શો ભ
તા શણગાર પેહેરીને તઇયાર થયો.

તરે તરેહના શણગાર સજી પોતે માહા કામરૂપ જેવે
બનો ઘોડેસ્વાર થઇ લાલાં બારોટને ઘેર આવ્યા લાલાબારોટ
સુતા છે તેથી પોતાનો ઘોડો થાંભલે બાંધી પોતે લાલા બ
રોટના પલંગ પાસે જઇ તેમને જગાડયા ને કેહે કે બારોટ
ચાર વાગાની વખત થઇ હુવે મને એ સ્ત્રી દેખાડો મને બાર
એ કહયું તે વાત ખરી છે કે ખોટી એનુ એવું રૂપ છે કે
નહી ત્યારે બારોટ શદેવંતને કહે તને એના રૂપની ખબરછે
જો તને વરણવી બતાવુ એમ કહી સદેવંતને કહે છે,

કવિત–ચાલ લાવણીની.

ચિત્ર રૂપ ચીતમાં છાજે, ચંપ વરણ વન ચીત ભ
રી પુરવ પુન્ય કીયે જેને કોડીક સો પાવે એશી નારી, સુક
ચાંચશી નાક બતીશે દત બને દાડમ કળી જુગ જગા આતા.
તન કોમળ ચરન બને જેશી વન કદલી નાજુક પુતળી કે
મર ચબીલી દશ આંગુળીયા મુગ ફળી ચંદ્ર બદનને ખટગ
લોચન જેસી અજબ બની રંભા પુતળી એસી અદાએ સ
બ જગ મોહયા સુન સુંદર પર બલીહારી પુરબ પુન્ય કીયે
જેને કોટીક સો પાવે એસી નારી.

બારોટ કહે હે રાજા જેને પુરવ પુન્ય કરોડો કરયાંહ
શે તોજ એ નારી મળે નહી તો મળનાર નહી એવું કહી
બારોટ વળિ કહે છે,

કવિત—મુખ બન્યો મેહેતાબ સરીખો, દાંત જડયો સ
મ હીરાનેરી પુરન પાનસો પેટ કહી જે છાતિ બની કચી કે

રી કંડ કોકીલ કોયલ જેશા મદન કેફને તુજ ઘેરી ચાલ ગ
જરાજ સરીખી સે કોઇ આશક કરત ફેરી છુટે પસીનાભમ
ર બારા લે લએ બાળ નાગન કાળી પુરવ પુન્ય કીએ જેનેકે
ટીક સો પાવે એસી નારી ।

એટલામાં સાવળીંગા પોતાની સોળસેં સાહેલીઓને લ
ઇ પ્રતે હંશની ચાલ ચાલતી આવે છે અને તેનુ મુખાર્બિંદ
સુર્યના જેવું પકાશ મારી રહયું છે તેવી તેને આવતી જોઇ
બારોટ સદેવંતને કહે છે કે કુંવર તમે ઉતાવળા જઇ ગાંધી
રીએ ઉભા રહો ત્યાં તમને તે મળસે સદેવંતે વેગળેથી આ
વતી જોઇ હતી એટલે મનમાં ઘણો મોહીત થઇ રઘાચોરઘ
વાયા ઘેડેબેશી ગાંધી શેરીએ ગયો.

ચોપાઇ— છેટે થકી કામન લાગ્યા, નેનમેં મુજરા ચાલે
હંશા ગત ચાલ, અબે ફુલનકા ગજરા; સાવલીંગા રૂપ સ્વરૂપ
ઘર દિશાએ ચાલાયાં જેમ માનસરોવર માંહ, હંશગનહ્યલીતાં

એવી રીતે તેને આવતી જોઇ રસ્તા રોકી વચે ઉભા
છે એટલામાં સાવલિંગા શોળસેં સાહેલીયો લઇ ચાલી આવે
છે અને જે જે સહેલીઓના ઘર રસ્તામાં આવે છે તે ઘેર
જઇ નવરંગીએ ગરબા ગાવાને સારૂ આભુષોભિતા શણગાર
કાહાડી નાંખી સોભી । પેહેરવા જાય છે એમ કરતાં સાવલિ
ગા પોતે એકલી રહી તે ઘર ભણી ચાલી આવે છે એટલામાં
સદેવંતનો ઘોડો રસ્તામાં ઉભેલો જોઇ ખચકાઇને વીચાર કર
વા લાગી કે રાજાનો કુંવર ઉભો છે તેથી સામા જવું નહી
કારણ કે એ મહા તોફાની છે તેથી મને કાંઇ કેહેશે માટે
કાંઇ આડો રસ્તો કાહાડીને ચુકાવી ઘેર જઉ એમ ધારી
તે એક ગાંધી ઉપર ફુલ કહયો.

દોહરો-ગાંધી કસ્તુરી જોઇને આપજેને વળી ઓરીજ

નડીરે ખવાય, કોઇક માણસ આડુ ઉભુ રહયુ તેના અકુ
તે કેમ ઉતરાય.

એવુ સાંભળી સદેવંતના મનમાં એમ આવ્યુ કે ગાં
ધીને ઘેરથી કસ્તુરી લઇને આવે છે પણ શાવળીગાની મ
તલબ એવી હતી કે રાજા તુ કસ્તુરી ખોળવા આવ્યોછુ તે
તને રસ્તામાં નહી મળે એમ કહી આડે રસ્તે થઇ પોતાના
મેહેલ ભણી ચાલી નીકળી ઘેર જઇ સોળે શણગાર ધારણ
કરી વાળેવાળે મોતી પરોવી મોહા મુલ્યવાન વસ્ત્ર પેહેરી કોઇ
રંભાની માફક બની ઠણીને નવ ડેરીએ ગરબા ગાવા ગઇ
ને રાજાતો તેની વાટ જોઇ ત્યાં ઊભો રહયો છે તેને પાછો
બોલાવુ એમ ધારી બારોટ પોતાની અગાશીમાં રહીને રા
જાને કેહે છે.

ચોપાઇ=સદેવંત ઘોડીલા ખેલાવ આવ માહારી શેરી
એ સોળસેં સાહેલીનો સરદાર રમે છે નવ ડેરીએ.

હે રાજા તું શું ઊભો રહયો છે પાછો આવ એતો ન
વડેરીએ ગઇ ત્યાંથી રાજા બારોટના ઘર આગળ આવ્યો અ
ને શાવળીગા નવડેરીએ ગઇ એવી વાત સાંભળી ઘોડો છુ
ટો મુકી ધસ્યો ધસ્યો નવડેરીએ જઇ ઊભો રહયો. અને જુ
વેછે તો એક એકથી ચહડીયાતી સોળસે સાહેલીયો દીઠી તેમાં
શાવળીગા કેઇ તે ઓળખાતી નથી, તેથી પાછો નીરાશ થઇ
બારોટ પાસે આવી કેહે છે.

ચોપાઇ-જેને સોળસે સાહેલીનો સાથ બારોટ કેમ જા
ણીએ, કેઇ શાવળીગા નાર અમને તો ઓળખાવીએ.

હે બારોટ સોળસે સાહેલીઓ ત્યાં તો એક રૂપ થઇ
રહી છે તેમાં શાવળીગા અમને ઓળખાવીએ ત્યારે બારોટ
કહે રાજા તારા જેવો મુરખ કોણ હશે કે પુછા ગાછા

વગર છુટ્યો મુકી નાહો તે મારા ઘોડા સાથે લઢયો ને દાર
ડાં તોડી નાંખ્યાં આવો તુ બાઘા ચકવા જેવો કેમ બની
ગયો છે શાવળીગા તારી કીમત કરશે કે રાજા મુરખ જેવે
છે માટે જરા શાણપત આણીને તેની પાસે જા સદેવંત કહે
ભાઇ એનુ રૂપ જોઇ ગાડો થઇ ગયો છુ, તેથી મને કાંઇ સુ
જતુ નથી. બારોટ કહે નું તારો ઘોડો બાંધો ધીરજ રાખ
ને જા હું તને એની સોશાની બતાવુ છુ તે યાદ રાખજે

દોહરા=ઘુઘરીઆળો જેનો ઓઢણાને વળી સાહુડે કસ
બી કોર કંઠે તે લાલ મણી ઝગકેને એના હઇડામા ડઊકે
જાને મોર.

હે સદેવંત એની આંખો વીણ શરમે અણજાએલી છે
ને બીજીઓને અંજન આંજવું પડે છે અને કપાળે ટીલડી
ચોહોડેલી છે તે બીજીઓના શોળે શણગાર બરાબર છે એ
વુ એનુ રૂપ છે તે એધાની લઇ શદેવંત ધસ્યો ધશો નવડે
રીએ જઇ જ્યાં સોળસે સાહેલીઓ ગાતી હતી તેની વચ્ચે જ
ઇને ઊભો એટલે સઘળી સાહેલીઓ શરમાઇ આધુ ઓઢી
એકઠી થઇ ગઇ અને શાવળીગા હતી તે પોતે આધુ ઓઢી
તેના સનમુખ આવી ઊભી રહી અને સદેવંતને કહે છે.

ચોપાઇ=સદેવંત કુવર સુજાણ ઊભા કેમ શેરીએ હુ
નકલંકી નાર નેણાં કેમ ફરીએ, દખશે દુરીજન લોક પીચ્યા
રશે કોઇ વાતમાં આપણ સરખે સરખાં દાય જાઓ સઊ સ
ઊના સાથમાં.

હે રાજા તમે તમારા સાથમાં જાઓ ને હુ મારા સા
થમાં જઊ કોઈ આપણને દખશે તો વાત કરશે માટે હુ ને
કલંકી નાર છુ તેથી તમારે આવું કરવુ ન ઘટે આ કાંઇ
એકાંત જગા નથી ને મીત તે અંઇ ઉઘાડી પતી હરો મ

છે તમે જાઓ. આવા મીઠાશનાં વચન સાંભળી સદેવંતમ
હા મોહીત થઇ ગયો ને શાવળીગાને કેહે છે,

હે શાવળીગા તાહારા જેવી રૂપવંતી સ્ત્રી જેને મળ
હશે તે પુરૂષ ન્યાલ છે અને તેને ધન્ય છે શાવળીગા સા
દેવંતનાં મીઠાસનાં વચન સાંભળી અને તેનુ રૂપ જોઇ ઘ
ણી મોહીત થઇ ગઇ અને સદેવંત કહે છે.

ચોપાઇ—સદેવંત છેડો મારો મેલ પાલવ રૂડા ફાટશે
ચુકીને દઇશુ અમે ગાળ લાખેણા રાજા લાજસે.

દોહરો=સુણ શાવલીગા સદેવંત કહેને વળી મેલુ તે
મનનીરે લાજ શીષ પડેને મારૂ ધડ લઢેરે ગોરી તોએ ન
મેલુ તુને આજ.

દોહરો—ઘુંઘટ મુખસે દુર કરોને તને ઘુંઘટ નહીરે સો
હાય કીયારે કુળની છે ગોરીયાંતે વળી વદન છુપાવી ઘેર
જાય.

હે રાણી મહારાથી મોં છુપાવી શીદ જાય છે શાવળી
ગા મોં તો દખાડે પણ પેલા ખાવાના જેવું થાય તો પછી
તેની શી વલે થાય તેથી મોં દખાડતી નથી પણ રાજાને
સમજાવીને કેહુ છે.

દોહરો—આરે ઘુંઘટમાં કપટ ઘણાને વળી ઘુંઘટ ખોલ્યો
નવ જાય જો હુ ખોલુ રાજા ઘુંઘટો તો વળી મરે કે માંદા
રે થાય.

હે સદેવંત જો તને માહારૂ મોં બતાવુ તો તુ મરે અ
ગર માંદો થાય.

ચોપાઇ—મેને ખાયા કેવલીયા વછનાગ ધતુરેસે કયુ ડરૂ
મેને રમાડે કાલે નાગ બીછુસે કયુ ડરૂ'

હે સ્ત્રી મેં કેવળીઆ વછનાગ ખાધા છે તે ધતુરાથી

કેમ કરીશ અને વળી મેં કાળો નાગ રમાડ્યા છે તો શું વા
ઘુથી કરીશ. માટે મને તારૂં મોહ દેખાડ તે સાંભળી શા
વળીઆ બોલી.

હે રાજા ચાર ડગલાં મને આઘી જવાદો પછી તમ
ને મો બતાવું પણ તમે મને ફજેત ન કરશો એમ
કહી સદેવતથી ચાર ડગલાં આઘી જઇ મુખ ઉપરથી પાલ
વનો છેડો ખશેડયો ને જ્યાં રાજા સામુ જુએ છે એટલે જે
મ આકાશમાંથી એકદમ ઝબક કરી વીજળી નિકળી અ
ને એકાએક કોઇના જોવામાં આવે અને અંજાઇ જાય તેવી
રીતે રાજા અંજાઇ મુરછા ખાઇ પરથવી ઉપર પડયો અને
શાવળીગા દશેક ડગલાં ગઇ એટલે આંખ ઉઘડી જુવે છેતો
શાવળીગા જતી દીઠી એટલે મનમાં ઝુરવા લાગ્યો ને કહ્યું
કે હવે મને એ કયાં મળશે ને એના મેળાપ ક્યાં થશે જો ના
શાળે બેસવાનું કહું તો મારા બાપે કુમાણાં ભગાવીને ઉડાડયા
છે ને ગાદીએ બેસાડવાના તઇયારી કરે છે તે હવે પાછા ની
શાળે કેમ મુકે એવો સોચનામાં સદેવત કુંવર ગાંડા
જેવો થઇ રહયો છે અને મુખથી શાવળીગા શાવળીગા કહે
તો જાય છે.

સોહલો-શેરીએ શેરીએ સાદજ કરે દીલનો રાજાનુ દી
વાનુ રે, વેણે કામણ કરી ગઇ વેર, નિશ્ચય મરવું માહારે
ખાઇને ઝેર.

રાજા પોતે વિચાર કરતા કરતા રસ્તે ચાલ્યા જાય છે
એટલે બીજે દિવસે પોતાનો હજામ મેહેતાની હજામત કરવા
જાય છે તે મળો ત્યારે રાજાએ હજામને પુછયું કે અલ્યા
વાંકડીઆ તું કયાં જાય છે ત્યારે વાળંદીએ કહયું કે કુંવ
રીનું હજામત કરવા નીશાળે જાઉં છું રાજા નીશાળનુ તે

મ સાંભળી ખુશી થયા અને વાહાલીયાને કહ્યુ કે ભઇ તું હજામત કરતાં પેહેલાં નીશાળમાં જઇ સાવળીગાની ખબર મને કેહે કે તે શુ કરે છે એમ કહી ઘેર ચાલતા થયા ઘેર આવ્યા એટલે પોતાની રાણી પાટમદે બે દીવસથી રાજા ઘેર નહી આવેલા તેથી ઉદાસ થઇ નિદ્રા આહાર વજી બેઠેલાછે એવામાં સદેવંતને આવતાજોયા અને ઘરમાંઆવ્યા

હે રાજાજી તમારો જીવ ઉદાસ કેમ રહે છે અને તમે આ કારણથી ડોલતા ફરો છો પણ રાજા કાંઇ ઉતર આપતા નથી અને એક કોરે ચુપ રહી બેસી રહ્યા છે. હવે પેલો વાહાલાએ ઘાયજો મેહેતાની નિશાળમાં ગયો ને ત્યાં મેહેતાજી ઊંઘી ગયા છે ને એક કોરે નિશાળીયા ભણે છે તેથી સાવળીંગા જોવામાં આવતી નથી એટલે ટાંગાટા પાડી વાલીઓ ગાવા મંડી ગયો, (મહેતંતનુ નામ માળા વનાજીર, તેનુ છોકાબ મારા વાહાલાજીને) એવાં રાતે કુદતો જાય છે ને ગાંતા જાય છે તે સાવળીગાએ સાંભળ્યુ એટલે વાલીયાને બોલાવી પડદામાં રહી કહે છે કે અલ્યા વાહાલીયા સદેવંતનીશ ખબર છે ત્યારે વાહાલીયો બોલ્યો કે બાઇ તુમારી ચીંતામાં મરે છે ઘેહેલો ઘેહેલો ફરે છે હું તો ગોરની હજામત કરવા આવ્યો પણ ગોર ઉંઘે છે માટે પાછો જાઉં છુ ત્યારે સાવળીંગા કહે તુ મારા જરા નખ લેતો જા એમ કહી પડદામાંથી પોતાના બે હાથ બહાર કાઢે છે એટલામાં વાલીયાની આંખો અંધારા આવ્યા ને ભોંય પર ચકરી ખાઇને પડયો તે સુધાં આવી એટલે ઉઠીને સાવળીંગાની આંગળીઓના નખ ઉતારી લીધા અને હાથેળીમાં નખ લેઇ રાજા પાસે આવ્યો તે વખતે પાટમદેને રાજા બંને બેઠા હતાં ત્યાં વાહાલીઓ આવ્યો એટલે પાટમદે પડદામાં ગયા પછી વાહાલીઓ રાજા પાસે આ

વીને બેઠા તેને અદેવંત પુછે છે.

સોહલો–એટલામાં આવ્યો વાહાલીઓ રાત, કુંવર પુ છે છે તેને વાત, સુતારે સુખ નથી બેઠા નથી સુખ; વાંહાલી એ દેખાડયા જુવો નખ.

વાહાલીઆએ હાથેળી ઉઘાડીને રાજાને નખ દેખ ડયા એટલે રાજા મોહીત થઇ વાહાલીયાને કહે છે કેઆ હીર ની કણીયો કયાંથી લાવ્યો અને તે એની કીમત શી આ પી એવી રાજાએ નખને બદલે હીરાકણીયો કહી (હવે રા ણી પાટમદે પડદામાં બેઠા બેઠા બધી વાત સાંભળે છે રાજા એ પણ નખને હીરાકણીઓ કહી) એટલે વાહાલીઓ બો લ્યો માહારાજ આ હીરાકણીઓ નથી એતો શાવળીંગાના નખ છે રાજા કહે એના આવા રૂડા નખ તો હવે એ મને મળે તો અન પાણી લેવુ નહી તો મારે તેની પાછળ મા ણ ત્યાગ કરવો વાહાલીયા તુ એના નખ લાવ્યો ત્યારે એ નુ રૂપ કેવુ છે એમ પુછે છે.

ચોપાઇ—જેવી દીઠી હોય નાર, તેવી કહી બતાવજે; કુડને કપટ કાંઇ, હઇયે નવ રાખજે.

તે સાંભળી વાહાલીયો રાજાને કહે છે.

સોહલો—મે નથી દીઠી નારી. હું તો ફરતો નગરી સારી, તમને કહુ છુ સાચીરે વાણ, વાણ જોએ વાગે મોહ બાણ

દોહરો–કર ઝાલીને નખ આપતારે, મારૂ હઇયુ તે ન વ રહયુ ઠોર જાણે ઝબુકે રાજા વીજળીરે, જેમ ઇંદ્ર ઘટા માં ઘમ ઘોર.

દોહરો–ઇંદ્ર ઘટામાં ઘન ઘોર, ઝબુકે જેમ વીજળી,તે દીઠી અસમેલ સુખેરે બળી ઉજળી; નીચા દીઠી. જેને ના [illegible] નથી તાહારા રાજમાં ઘડી એક બેઠા તારે પા

સ. મેં દીઠીતીરે હાજમાં

હે રાજા હુ તો એક ઘડી તેની પાસે બેઠા હતો, પ
છી મે તેને તો પડદામાં દીઠી હતી પણ તેના નખ લેતાં હા
થ જોયા તેટલે હુ તો ભોંયમાં જેથુ ખાઇ ગયો તે બે ઘડી
એ શુધ આવી તેવું સાંભળી સદેવંત કુવર ચીતભરમ થઇ
ને ઘોડાની ઘોડાળમાં આવ્યો 'કહેવત છે કે રાજાના કુવર
રીસાય ત્યારે ઘોડાની ઘોડાળમાં જઇ સુવે ત્યારે તેની રીસ
ભાગે' રાજા ઘોડાની ઘોડાળમાં ગયા એટલે રાણી પાટમ દે
વાહાલીયાની પાસે આવી પૂછે છે હે વાહલીયા હું રાજાને
ક્યારની બોલાવતી હતી પણ માહારી સાથે બોલતા નહોતા
અને તું આવ્યો ત્યારે તાહારી સાથે હશી ખુશીને વાતે
વળગ્યા તેનુ કારણ શું. વાહાલીયો કહે બાઇ સાહેબ મારૂ
નામ ન દોતો હું તમને કહુ પેલી વાણીયણ આપણા રા
જાએ રાખીછે તે સાંભળી રાણીને પોતાના મનમાં ઘણોક રોશ
ચહડ્યાં ને પોતાના મનમાં નકી કરયુ કે રાજા બે દીવસથી ઘેર
નહોતા આવ્યા તે તેનાજ વાસ્તે. મારે અહ્રી રહી શું કરવુ
છે હુએ મારે પીયર જઇશ તેમ ધારી તે રાણીં રીસાયાં હ
વે સદેવત કુવર ઘોડાંની ઘોડાળમાં ડુંડ મુંડ ખાટલી લઇ પ
ડ્યા છે હવે જમવાની વખત થઇ એટલે રાજાએ કુંવરનેબો
લાવ્યા પણ કુવર ક્યાં હોય તે બોલે પછી કહ્યુ માહારાજ
કુવર તો ઘોડાની ઘોડારમાં છે પછી રાજા લાલાબારોટને તેડી
ને ઘોડાની ઘોડારમાં કુંવર પાસે આવ્યા ત્યાં કુવર પોતે સુ
ના છે એટલે રાજાએ કહ્યું કે તુ કેમ રીસાયો છે તને કે
ઇએ આંખ દેખાડી હોય તેની આંખ ફોડુ કેઇએ આંગળી
દેખાડી હોય તો તેના હાથ કાપુ તને કોઇએ ગાળ દીધી હો
તેની જીભ કપાવુ માહરા બેઠા તને કહેનાર કોણ છે ત

રે સદેવંત કુવર પોતે મનમાં વીચાર કરે છે.

ચોપાઇ—સદેવંત બેઠા ત્યાંય, કે મનમાં વીચારજ ધરે; કહું જો મારી પેર; પીતા મારા શું કરે.

મારા પીતાને કહુ તો ખરો એમ ધારી પીતાને કહે છે

ચોપાઇ—માહારે જવુ છે જોને આજ, ભણવા કેરા કારણે; માનોને મારા તાત નીશાળીયા લાવો બારણે.

હે પીતા માહારે ભણવાને જવું છે માટે નિશાળીયાને બોલાવો તે સાંભી પીતા કહે છે.

• સોહલો=રાજા કહે છે કુવરને વાત, રાજવગામાં બેઠા કરો તમે કાજ; વારે વારે કુવર ભણવું ન હોય, માટે મનમાં વિચારી જોય.

હે સદેવંત કુવર હમણાં તો તુ ભણી ગણી બત્રીસ લક્ષણો થયો છે ને પાછો કહુ છે કે, માહારે નીશાળે જવુ છે એતે શું, હવે તો તાહારે રાજકાજ કરવા જવાનો વખત છે; કે રમવાનો વખત છે આવાં પીતાનાં વચન સાંભળી કુવર રીસાઇ મનમાં ઉદાશ થઇ પોતે ઉઠી મેહેલાના બારણા આગળ ઉભા રહયા ને પીતાને કહે છે.

ચોપાઇ—સદેવંત કુવર સુજાણ, આવી ઉભા બારણે મનમાં છે મોટી હામ ભણવાને કારણે; ગોરને તેડાવોને આજ પીતા માનો મારી વાતડી; નહીતો જો કાલ કરૂ છુ દેહની ઘાતડી.

હે પીતા તમે ગોરને બોલાવીને ભણવા મોકલો નહી તો કાલે હુ માહારા દેહની ઘાત કરીશ આવાં વચન સાંભળી રાજા ગાહા ચીતાવાન થઇ લાલાબારોટને કહે છે કે આને હુ શુંકરૂં, આતો કેહે છે કે માહારે ભણવુ છે ને માહારે તો એને હવે રાજયાભિષેક કરી ગાદીએ બેસારવાનો છે બારોટ

કહે હોય ચારજાત હઠીલી કેહેવાય છે એક તો સ્ત્રી હઠ બીજી રાજ હઠે, ત્રીજી બાળ હઠ, ન એથી જોગી હઠ એ ચાર હઠો પુરી કરવી નહી તો તમારો છુટકો નથી ને કદી તપે ના કેહેશો ને એ કાંઇ ઝેર ખાઇ મરશે માટે તમારે એન નીસાળે મુકવો પછી રાજા કુંવરને કહે છે.

સોહલો–રાજા કહે છે કુવરને વાત ન કરવી તારે દ હની ઘાત; માની છે મે તારી બધીરે વાત નિશ્ચે ભણવા ને જાઓ પ્રભાત.

હે કુવર તમે મરશો નહી ને સુખેથી કાલે નીશાળે જજો કુવર કહે નઃ હાલ તમે મેહેતાને બોલાવો પછી રાજાએ તરત મેહતાને તેડવા મોકલ્યો હવે રાજા પોતે કુંવરને જ માડી કરી લાગ્યા બારોટને તેડી રાજ દરબારમાં ગયા એટલે ગોર પોતે રાજ સભામાં આવ્યા રાજાએ દંડવત કર બેસવા આસન આપ્યું ગોર કહે કેમ માહારાજ મને તેડાવ્યો હતો રાજા કહે કુવરને નિશાળે ભણવા મુકવો છે માટે તમે મહુરત જુઓ જો સારો દાહાડો હોય તો મુકીએ ગોરે વિચાર કરયો કે ભાગી ગાજીને તો હમણા ઉઠયા છે ને ફરી નીશાળે કેમ આવતો હશે મને લાગે છે કે કાલ પેલો ઘાંચજો આવ્યો હતો તે શાવળીગાના નખ લઇ ગયો ને કાંઇ એમને લટપટ થઇ છે ખરી. માટે નીશાળમાં આવે છે ને શાવળીગાનો બાપ જાણે તો પછી માહારે જીવવાની આશા રેહે નહી. માટે હું એવુ મહુરત આપુ કે એમનો મેળાપ થાય નહી કેમકે શાવળગાને, હવે પરણાવવાની છે મા

સાસરે જાય ત્યાર પછી સદેવંતને મહુરત આપુ તો પછી હરકત થાય નહી એમ ધારી મેહેતાએ રાજાને કહ્યું કે માહારાજ પાંચ સાત દિવસ સુધી બરાબર જોગ નથી. ને

મહુરત આવતુ નથી. કારણ કે વચમાં વ્યતીપાત, વૈધરત્ન, ને પચક બેસે છે માટે સાત દીવસ પછી બેસારો તો ઠીક રાજાએ કહ્યું કે સારૂ ત્યારે આવજો; પછી ગોર પોતાને ઘેર ગયા.

હવે મદેવંત કુંવરને રીસનો ચઢી પણ શું કરે ત્યાં સભામાં કાંઇ કેહેવાય નહી માટે પોતાને મેહેલે જઇ પોતાના જમાલખાં ને કમાલખાં બે સીપાઈ હતા તેમને બોલાવીને કહ્યુ કે તુમ અબી જાકે ગોરકુ જલદી બુલા લાવો એમ કેહેતાંજ સીપાઇ ઉડીને ગોરહાને બોલાવી લાવ્યો.

એટલે કુંવરે મેહેતાને સમજાવ્યો તેથી ગોર રાજા પાસે જઇ કહે છે સાહેબ મને અફીણની લેરમાં ખબર નહી રહી તેથી હુ ભુલમાં પાછલ્યા વરસનુ ટીપણુ લાવ્યો હતો પણ ઘેર જઇ તપાસ્યુ તો આજનુ ચોઘડીયુ એવું તો ઠીક છે કે ન પુછો વાત રાજા કહે એમ હોય તો વરઘેડો ચઢાવી ધામ ધુમથી નિશાળે જાય છે ચઊટામાં લોકોની ઠઠ જોવા મળી છે નીશાળમાં રહી શાસ્ત્રીજી પણ વરઘેડો આવતો જુએ છે ને મેહેતાને કહે છે.

દોહરા—હલકે મેદની જોવા મળીને વળી જુવે નાને રાંરે બાળ; સેના શ્રીફળ હાથે ધરીને; ઠોકાર આવ્યા આવે રે નીશાળ, ઢોલ નગારાં વાગીયાંને, મેહેતા શરણાઇઓ પુરે સાદ માનો ન માનો મેહેતાજી પણ નવો નીશાળીઓ અવેરે આજ.

હે મેહેતા તમારી નીશાળે કોઈ રાજાના કુંવર જેવું ભણવાને આવે છે તેના વગર આટલી બધી ધામ ધુમ હોય નહી, મેહેતા કહે આવતો હશે હવે મદેવંત નિશાળે આવ્યા ત્યાં તેના બાપે મેહેતાને કહ્યુ

દોહરો—ગોર મારા ગોરજીને તમને લળી લળી લાગુ રે પાય સદેવંત કુવર સલક્ષણોરે તેને આવે તે વિદ્યા ભણાય.

હે ગોર હવે કુવર ભુલી ન જાય તેમ કરજો મેહેતા કહે સારૂ પછી સરવે ઘેર ગયા. એટલે સદેવંત વિચાર કરે છેકે છોકરીઓતો પડદામાં ભણે છે ને છોકરા નોખા ભણે છે તેથી સાવળીંગાનો મેળાપ કેમ થશે ને ગોર તો અહીના અહી બેઠો રહેશે એટલામાં ગોર અફીણની લેહેરમાં આવ્યા તેથી સદેવંતને કહે હું સુઇ રહુછુ ને તુ સોટી લઇ છોકરા ને શીખવ; એમ કહી ગોરતો ઉંઘી ગયા હવે સદેવંત પોતે પડદાની પાસે જઇ તેને ઓઠાંગુ દઇ બેઠા છે ને છોકરાને શીખવવા માંડયા શાવળીંગા સદેવંતનો શબ્દ સાંભળી પોતે પણ છોકરીયોને ભણાવતી હતી તે તેજ પડદામાં વિચાર કરે છે કે હવે સદેવંતને બોલાવાય કેમ તેથી પાટી ઉપર ઘાવ લખી પડદા તળે ખશેડી મુકી એટલે સદેવંત પાટી લઇને ઘાવ વાંચે છે.

દોહરા—સરસ્વત સારદાને વીનવુને, વળી ગણપત લાગોને પાય? પાટીયો લખીએ પ્રીતશુને, તેતે વાંચી સંભળાવો મને રાય.

તે વાંચી સદેવંત ખુશી થયો અને પોતે પણ પાછો તે પાટીમાં ઘાવ લખી પડદા તળે ખશેડી મુકી;

દોહરો—માતા સરસ્વતીને વીનવુરે હુતો કથન ન જાણુરે કોણ પેહેલી પ્રીત સદેવંતશુને, જ્યારે મળીયાંતાં નેણેનેણ

હે શાવળીંગા હુતો કથન કે કેણુ કાંઇ જાણતો નથી પણ મને નાડેરાએ જે દિવસે મળી તે દીવસથી પ્રીત જાણુછું તે ઘાવ વાંચી શાવળીંગા ઘણી ખુશી થઇ હવે સ

દવંતે વીચારયું કે મેહેતા જાગસે તો દખશે તેથી ઉભો થ
વા જાય છે એટલામાં શાવળીગાએ પાટી લખી પાછી ખ
શેડી મુકી

સોડલો–નીચે નેણે નહી મેલું કાકાડી એમોમપો મા
હારી છાની ટાહાડી; જો ગોર આપણો કરસેરે રીસ, તો સીં
પીશ પેરેલુ માહારૂ શીશ.

હે સદેવંત તમે કેમ બીહો છો જો નીચે નેણે બેસ
શો તો કાહાડી નહી મુકુ ને જો આપણો ગોર રીસ કરશે
તો હું માહારૂં શીશ તને પેરેલુ વાઢી આપીસ; આવું
સાંભળી સદેવંતને હીમત આવી તથી પોતે પણ પાછી પા
ટી લખી મોકલી.

સોહલો–ભણુવર ગોણતરના જાણુ ભેદ, વાંચુણુ પણ ન
થા વિવેક, ગોર આપણો રીસાળવો છે તે રખે મને કડવું
વચનજ કેહે.

હે શાવળીગા તુ મને બેસારે છે તો ખરી પણ ગેર
રીસાળવો છે તે મને કડવું વચન કેહેશે માટે જવા દે તે સાં
ભળી સદેવંતને શાવળીગા પાછી પાટી લખી આપે છે.

સોડલો શાવળીગાના અક્ષર ચાર ગોર વખાણે વાર
વાર, મનમાં ફટક લગારે ન ધરે, પાટીયુ ભરીને રાજ ઓ
રી ઓરીજરો.

હે રાજા તમે લગારે મનમાં ફીકરાખશો નહી ને પા
ટીઓ લખી લખીને પડદા તળે ખશેડી મુકો ત્યારે સદેવંત
કહે પાટીઓ લખે શું વળવાનુ તુ કાંઇ એવું કર કે તારો ને
માહારો મેળાપ થય આતો જેમ સ્વપનામાં જોઇએ ને જા
ગીએ એટલે કાંઇ નહી એવું છે માટે તુ આંખે આંખ મળે,
એમ ઉપાય કર ત્યારે સાવળીગા કહે આજનો દાહાડો તું

ગયો પણ કાલે તમે ગોરને ચંપા બાગમાં ઉજા
ણી આપો ને ગોરને સીધાં લેવા મોકલો ને તમે કેડારીને
કેહેજો કે ગોર સીધાં લેવા આવે તો વાર લગાડજે પછી ગો
ર શીધાં લેવા જશે એટલે તમે છે તે નીસાળીયાને કાહાડી
મુકજો ને હુ છોડીઓને કાઢી મુકીશ એટલે આપણે એકાં થ
ઇશું એવું સાંભળી સદેવંતે તેના કહ્યા પ્રમાણે બીજે દાહાડે
એવો બંદોબસ્ત કરીને નીશાળે આવ્યો અને ગોરને કહ્યું
કે આજ ચંપા બાગમાં ઉજાણી છે માટે તમે ત્યાં જજો
ગોર કહે નીશાળ મુકી જઇશું સદેવંત કહે એ વાત તો ખરી
પણ ત્યાં તમારા વના કોઇને સીધાં નહી આપે માટે તમે પડે
જશો તો શીધાં મળશે પછી ગોર સદેવંતને નીશાળ સોંપી
ગયા પછી સદેવંતે છોકરાઓને કાહાડી મુકયા અને શાવળીં
ગાએ છોડીઓને માંથી કાહાડી મુકી અને સદેવંતે પડદા પ
ડદા માની તોડીને ફાડી નાંખ્યા તે જોઇ શાવળીંગા કહે છે કે
તમે આ બધા પડદા ફાડીને ઉઘાડુ ફક કર્યુ, અને આશા
માં મેહેતા આવશે તો શો જવાબ દેશો અને પેલો કાણીયો
ગોરને તેડવા જશે ને હમણાં બોલાવી લાવશે સદેવંત કહે
જેમ થવાનુ હશે તેમ થશે પછી સદેવંત ને શાવળીંગા બેજ
ણ બેઠાં બેઠાં વાતો કરે છે,

દોહરા—સાંભળ શાવળીંગા સદેવંત કહેને વળી મેલી તે
મનનો મોજ, ઝેર ખાઇને હુએ મરત તો મારો પીતા લાજ
ત સાળીવાહાન.

હે રાંડ તાહારા મનમાં તો કશુએ નથી ને હુ તારા
સારૂ ઝેર ખાઇને મરત તો મારો પીતા લાજત કે નહી તે
સાંભળી શાવળીંગા કહે છે.

દોહરો—નારીને માટે જીયા નર મુવાકે; રાજા તમેક

રા છે. પેહેલ. પ્રીતે કરીને પાછા ખસીરે, એનો ખેશાકુના ખેરૂ
કે રાજા પ્રીત કરવી તે છાની કરવી પણ એકથી બી
જે કાને જાય એમ કરવી નહી, ત્યારે રાજા કહે મે ફ઼ીને સં
ભળાવી તે બતાવ ત્યારે સાવળીંગા કહે કે જુઓ એક તો
બાબાબારોટ પછી વાડુલીઆ હજામ ને બીજી પાટમદે રા
ણીએ ને ઘોડી ધાણી પણ મેહેતા જાણે છે આટલા જણને
તો તમે જણાવ્યું છે ને તમે કહો છો જે કોણ જાણે છેમા
ટે કાંઇ સમજણ રાખો. પછી રાજા જેવા ઉભા થાય છે કે
શી માફા કામાતુર થઇ સદેવંતની ઘેતલીની પાટલી તાણી
ખેંચે છે કે હવે કયાં જાગો છો એટલે સદેવંત થરથર ધ્રૂ
જવા લાગ્યો કારણ કે એને કોઇ દીવશ કોઇની સાથે પ્રીત
કરેલી નહી ને આ પેહેલ વેહેલી થઇ તેથી દેહેશત લાગીહ
વે મેહેતાને પેલા કોઠારી શીધુ આપતા નથી ને એકથી બી
જે ઠેકાણે મોકલે છે એટલામાં પેલો કણીઓ બોમીયો હતો તે
ખોળતો ખોળતો ગોરને શોધી કાઢીને કહ્યુ કે માહારાજ
સદેવંતે તો અમને મારીને કાહાડી મુકયા ને પડદા બડદા
ફાડી નાંખ્યા છે એવું સાંભળીને ગોર ત્યાંથી ધસ્યા ધસ્યા
નિશાળે આવ્યા ને સદેવંતને શાવળીંગા ઝાલી રહી છે
તે જોઇને કહે છે.

દોહરો–બહુ કામણે છેડલાને, રાજા થરથર થર થર
થાય; એવે સમેરે ગોર આવીયારે, એતો તંબુ તાણીરે માંય.

ચોપાઇ-તંબુ તાણીરે માંય, સદેવંત શુ કરે; લોકડીય
લાજ, હઈયામા નવ ધરે.

ગોર ત્યાં આવી સદેવંતને કહે છે કે તુ કોઇની લાજ
રાખતો નથી મારીને પડદા બડદા ફાડી નાખ્યા છે છોકરાને
મારીને કાહાડી મુકયા છે માટે હું તો કાલે જઇ તમારા પી

તાને કહીશ કે માહારે હવે નીશાળ ભણાવવી નથી માહારે માહારી વાડીનો દાણો આવે છે તેટલો ખાઇને બેશી રહીશ એવો ધમકીનો અવાજ સાંભળી શરમાઇને નીચુ જોઇની શાળની બાહાર ચાલી નીકળ્યો પછી ગોર શાવળીંગાને કહે છે કે તેં આ નુકશાન કરયું તે સાંભળી સાવળીંગા ગોરને કહે છે.

દોહરો—ઘરરે ચુચ્યાં ને છાપરાં હાલીયાંરે, વળી નળીયાં તે ખડખડ થાય; વા વંટોળીઓ આવીયો. તે ગોર પડદારે ઉડીરે ઉડી જાય.

હે ગોર વાને વટોળીયો ચડ્યો તે મારીને છાપરાનાં નેવાં ખડ ખડવા લાગ્યાં ને પડદા છુટીને એની મેળે ઉડી ગયા.

ચોપાઇ=સીખ દીઓને ગોર ઘર દીશાએ ચાલીએ રૂડાં વધામણાં કોય પીતાજીને આલીએ; એમ કહીને નાર ઘરભણી ચાલીયાં, મળ્યા સદેવંતરાય મુખે મુખ ભાળીયાં.

ગોરની રજા લઇ શાવળીંગા બાંહાર નીકળી એટલે સદેવંતને કેહે છેકે જુઓ આખો દીવશ આપણો અકારજ ગયો ને ગોરે જાણ્યું ત્યારે સદેવત કહે છે કે માહારાથી તો કાલે નીશાળે નહી અવાય આપણું કામ પેલા કાણીયાએ બગાડ્યુ હવે કેમ કરીશું ત્યારે શાવળીમા કહે કે ગોરે ડાંગર વાવી છે માટે બધા છોકરાને ને છોકરીઓને એક એક દીવશ ટોવા મોકલે છે પણ તમે નથી ગયા અને હુએ નથી ગઇ માટે જઇને કહો કે કાલે તમારી વાડીએ અમે હુડા ગેવા જઇશુ ને હુ છે તે ભાત આપવા આવીશ તે સાંભળી સદેવંત પાછો ગોર પાસે આવ્યો ને કહ્યુ કે તમારી વાડીએ જવાનો વારો બધાને આપો છો ને મને નહી આપો ત્યારે ગો

ર કહે તમે રાજા છો મ ટે અમારાથી વાડીએ કેમ મોકલાય સદેવંત કહે કે અમારે ઘેર રાજા પણ તમારે આંહી તો ની રાળીયા ત્યારે ગોર કહે કાલે તમે જજો સદેવંત કહે મારૂ ભાત આ વવા શાવળીગ ને મોકલજો ગોર પોતે કહે છે કે ભાઈ આ વશે તો મોકલીશ પછી સદેવંત ત્યાંથી ઘેર આવીને ગે પાગ પોતાને ઘેર ગયા, ખ ત્તું પી સુજતુ નથી ને ઉદાશ થઈને બેઠા છે ત્યારે ગોરાણીએ કહ્યું કે તમે આજ ઉદાશ કેમ છો ગોર કહે રાજાનો કુંવર વાડીએ જવાનો છે ને તેનુ ભાત આપવા શાવળીગ ને મોકલવાની છે ને જો તે ન જાય તો પછી જીવવ નુ ઠેકાણુ નથી ગોરાણી કહે એ માં તે શું છે શાવળીગાને મારી પાસે મોકલજો એટલે હુ બે વા ત કહી સમજાવીને મોકલીશ પછી બીજે દીવશે સદેવંતે પ ટ દેના પલંગ ઉપર પાથરવાનો રત્ન જડીત ઓછા ડ હ ત તે ત્યાં પાથરવાને કાજે છાનોમાનો લઈ બચકીમાં બાં ધ્યો હતો તે પાટ દે રાણીએ દીઠો એટલે સદેવંતને કહેછે.

એ ગાઈ—દિવરો ચહડયો છે પોહોર બચકા કયાં બાંધી યા પાટમદેના ઓછાડ કોના કાજે ચોરીયા, એ વરાણાગી આ જ કોને તમે દખાડશો, સાચુ કહોને નારા શામ પાછા કયારે આવશો.

પાટમદે કહે છે કે મહારાજ આ વરાણાગી તમે આ જ કોને દખાડશો ને આપ ઘેર કયારે આવશો, રાજા કાંઈ ઉતર આપતા નથી ને બોલ્યા ચાલ્યા વગર ગોરની વાડી એ ગયા ત્યાં એક આંબાના ઝાડ તળે રત્ન જડીત ઓછા પાથરી સુતા, માણ ઓ ચમાં કાંકરા હતા તેથી ખુચવા લગ્યા રાજાએ વિચાર કરયો કે અહીયાં તે શુ લાવી પાથરૂ એ અહેવાનો ડાગર છે માટે પોતાની તરવાર ખેંચીને કાપીને

કાચી ડુંગર વઢી નાંખી અને તેનો ચોતરો કરી તે પર ઓ
છાડ પાથરીને સુતા ને શાવળીંગાનો વાટ જુએ છે ઝાડ ઉ
પર તમામ પક્ષીઓ પોતે આબ; જામ શીતાફળ, લીંબુ.
નારગી, બોર, ખજુર, દ્રક્ષ, પપનસ, વિગરે સરવે ફળ
ફળાદી કોચી ખાઇને હેઠે નાંખે છે પણ કોઇ ઉરાડતુ નથી
શાવળીગા નીશાળે ગઇ એટલે ગોરે કહ્યુ કે શાવળીગા તને
ગોરાણી બોલાવે છે શાવળીગા કહે શુ કામ છે ગોર કહે
કાંઈ કામ છે, શાવળીગાએ કહ્યુ હુતો કાંઇ જતી નથી પ
છી ગોરે ઘણુંક સમજાવીને તને ગોરાણી પાસે મોકલી પ
છી શાવળીગા ગોરાણીને કેહે છે કે મહારૂ શું કામ છે ત્યા
રે ગોરાણીએ કહ્યુ કે આજ રાજાના કુંવર સદેવત વાડીએ
ગયા છે અને તુ કોઇ દીવસ વાડીએ ગઇ નથી માટે આજ
ભાત લઇને જા શાવળીગા કહે મેં તો વાડી દીઠી નથી ને
હુતો કાંઇ જતી નથી ગોરાણી કહે ગરજ હોય તો પુછતાં
લકામાં જઇએ, અને વાર લાગશે તો પછા ખાશે નહી મા
ટે તાકીદથી જાઓ શાવળીગના મનમાં જવાનુ તો હતુ ને
ગોરાણીએ કહ્યુ ત્યારે હવે લાવો જઇએ, પછી ગોરાણીએ
બે લાડવા હતા તે રૂમાલમાં વીંટીને આપ્યા તે લઇ શા
વળીગા ચાલી ને [illegible] તે જતાં વિચાર કરે છે કે મારા રાજા
તે આ લાડવા [illegible] એમને વારને તો બત્રીસ ભાતના ર
સોઇ અને તેત્રીસ ભાતનાં શાક કરી સોનાના થાળમાં મુકી
રૂપાની ઝારીમાં ચોખુ નીર ભરી સોળે શણગાર પેહેરી જ
ઇને જમાડીશ એમ કહી એક કુતરો આવ્યો તેને પેલા લા
ડવા ખવરાવી દીધા અને પોતે ત્યાંથી પોતાના રંગ મેહેલ
માં એકાંત વાસ ઉપર આવી અને રસોઇ કરવા સારૂ નાહી
ધોઇ તઇઆર થઇ પછી તેની ખાનગી દાસી દરબારમાં કામે

કરતી હતી તેને બોલાવીને કહયું કે અલી તુ શુ કરે છે બાનડી કહે બાઇ દરબારનાં કામજ તો ત્યારે તેને કરે તે કામ પડતુ મુકી અહી બેશ અને કોઇને ઉપર આવવા દઇ શ નહી કેમકે માહારે ભોજાઇની બીક છે માટે તુ અહીંને અહી રહેજે એમ કહી શાવળીગા રસોઇ કરવા બેડી પોતે નાના પ્રકારના પકવાન બનાવ્યાં. શીરો લાવશી દુધપાક વિગરે આરીયાં ગલકાં કોળુ ગવાર મગ ચોળાની ફળીયો સુરણ રતાળુ ડોડી વિગરે નાના પ્રકારનાં શાક વઘારયાં અને વળી કેળાં અળવી કોળુ ઇત્યાદીક ભાત ભાતનાં ભજીયાં બનાવ્યા એ રીતે ઘણી સુદર રસોઇ મરી મીઠુ નાંખી તઇયાર કરી હવે પોતે શણગાર સજવાની તઇયારી કરે છે અને પેલી દાશી હતી તેણે એક રાવતની સાથે માયા કરી હતી પણ ચાર દીશથી કયાં ગઇ હતી દાશી કહે માહારાજ કામમાં ભરાઇ હતી તેથી અવાયુ નહી તોએ રાવત માનતો નથીને રીસાઇને બેઠો દાશી પણ રીસાઇ એક કોરે મડી હવે રાવત મનાય ત્યારે શાવળીગા પાસે દાશીથી જવાય અને શાવળીગા રસોઇ કરી રહી અને શાણગાર સજવા છે તેથી દાશીને ઘાંટા કાહાડે છે પણ ત્યાં કોણ હોય તે બોલે પછી પોતાના હાથે મજુસ ઉઘાડી [illegible]ગાર સજવા મંડયા ને મનમાં દાશીને ગાળો ભાંડે છે હવે તમામ રસોઇ મેનાના થાળમાં ભરી ઉપર રૂમાલ ઢાંકી કોરે મુકી છાંડયો છે. અને પોતે અંગે ઢોળે શણગાર સજે છે. એવામાં ચુલામાં લાકડાનો કકડો સળગતો રહી ગયો છે તેની ધુણી મેહેલના ઉપર નીકળી તે તેની ભોજાઇ ચોકમાં બેઠી હતી તેણે દીઠી એટલે તે રંગ મેહેલમાં આવી અને જુવે છે તો શાવળીગાએ શણગાર સજવા માંડયા છે તે જોઇ કહે છે.

દોહરો શેઠ મોહોટા સાહુકાર, પીરા ઘર પ્યારારે, ન ર વિનાની નાર તું એવડો ખનાવ કેમ કરે, દખણે દુરીજન લોક વિચારે કોઇ વાતમાં આપણે ઉતમ ના હણાવાં પડી એ નાતમાં.

હે બાઇ આપણે મોટાનાં છોરૂ થઇને આવાં તોફાન ન કરીએ શાવળીગા ભોજાઇને જોઇ અને તેનાં વચન સાંભ ળી માહા કોપાયમાન થઇને મનમાં કેહે છે કે રાંડ હાશ ક્યાં જીતી રહી એટલે એ ઉપર આવી હવે શાવળીગા પો તાની ભોજાઇને કહે છે.

ચોપાઇ—મેં માનીતી સદાશીવની માનતા, સજીછુ શો ળ શણગાર અંગપર શોભતા, પ્રથમ પુછ્યુ જઇ અમારી માતને પછી કહીશુ અમારા ભ્રાતને.

હે રાંડ હુ મારી માને કહીને પેહેરૂ છું હવે જો વ ધારે કરીને તારા માંટીને કહીશ, તે સાંભળી ભોજાઇને બી ક લાગી કે નકી એના ભઇને કહી માર ખારાવશે. શાવ ળીગાને સારૂ લગાડવા સારૂ સમજાવીને કેહે છે.

ચોપાઇ=બાઇ મે હશીને કીધાખ્યાલ તેના ન આણો, ઓરતા તમે સજો શોળ શણગાર અંગપર શોભતા.

હે બાઇ હુતો હસતાં કેહેતી હતી એટલામાં તમે આ ટલીબધી રીસ શું કરવા કરો છો તેમ તેમ શાવળીંગા રીસે બળીને કહે છે કે ત્યારે એ ભોજાઇ વિચારે છે કે હુ જ્યારે ન ગુણુ ત્યારે એ ઉચે જઇ બેસે છે એના ભાઇને કહી શુ કર શે એમ ધારી ભોજાઇ કેહે છે.

ચોપાઇ=કયા માટે શુંય કહેશો તમારા ભ્રાતને પુજ વાનાં ફુળ હોય, તેડવો રૂડા સાથને.

હે બઇ માનતા માની હોય તો શાહેલીઓને તેડી વ

જતે ગાજતે આઓને એકમાં શું કરવા આવ્યાછો. એટલું ક હી પોતે નીચે જઇ બેઠી, શાવળીગને ભાભીનાં વચન બાંણ જેવાં લાગ્યાં હવે એઓબઇને અને દાશીને મળો ભાંડીજાય છે ને શણગાર પેહેરી જાય છે.

કડાં સાંકળાં અગુંઠ વીજના, વળી ઝંઝાનો ઝનકાર બાજુબંધ બરખી ચાપ ચુડોને, વળી નવસર મોતીનો હાર

ચોપાઇ—હેમ જડયા હાર મેના જાડુ મેડીયાં; કેસર ચંદન લેલાટ હળવે તે તાણીયા, શાશ ભ ચોરે અનુપ ગજ મોતન કેરી રાખડી. બે શેરે ચગા ચંગ વેણુ ફુલન કેરો પક ખડીક ફુમતી કલાં ચોર વીછવા વાજણે ઝાંઝરનો ઝનકાર. ઘુઘરા ગાજણે કતી ઘુઘરમાળ અંગાર શોભતી શોભે ઇદ્રના છોડ. અપછરા એ ઉતરી. અંગે કુમકુમનો રોળ બત્રીસી જેની ઉજળી. દાડમ કળીયા દંત બની એક પુતળી, નાક સુડાની ચાંચ તેને પેહેરી વેસર દાથ નાણાં કેરે બાચ, ચોડી એક ટીલડી સજયા સોળ શણગા. આપરે સમારાયાં કાજળ કાળી રેખ. આંખેમાં ડોરાનો કરયા સરવે શણગાર બની એક સુઘડ નારીયાં. હાથમાં લીધે થાળ જળ ભરા ઝારીય જયારે ઉઠી અલબેલ દાશી પધારીયાં. બાઇરે દાનુકી નજર વારી વારીયાં.

હવે શાવળીગ શણગાર સજી મેહેલમાંથી ઉતરે છે એવામાં દાશીને આવતી જોઇ એટલે રીસ કરી થાળ નીચે મુકી એક સામે તકતો હતો તેમાં પોતાનું મુખારવીંદ જુવે છે અને કહે છે કે આ મારો સાળુ અકુ હલકો છે તથા કુ બીજી મલકાપરીની જે સાડી છે તે પેહેરૂ.

દોહરા—આશા સણ માહારે ઓઢણેનઃ હતો પેહેર ચંગા ચંગા ચોર, જેના પાલવ રૂડા શોભતાને એવા પેહેર મં

સકાપરી હીર.

એમ કહી હલકો સળુ હતો તે કાહાડી નાંખી અ ને ચીગ કાહાડી પેહેર્યું. પછી હાથમાં શોટી લઇ દાશ ને કહે છે.

દાહરા બુધ વનાની તું બાનડીને રાંડ હઇયામાં કાંઇ એ નવ જાણ. એકુનો દુરજન માહારી ભળી થઇને તેતો હઇયામાં ફરી ગઇ હોણ.

એમ કહી દાશીને બે ત્રાણ સોટીયો જડાવી દીધી કે રાંડ તુ જતી રહી અને માહાની ભોજાઇ આવી મને મેણાં મારી ગઇ તે સાંભળવાં પડયાં ત્યારે દાશી કહે છે.

દાહરા સોબાનડી બાઇ સહુને સરખીને વળી કોઇને રાજાને કોઇને રાંક પદમાણી મનમાં વિચારજોને બાઇ ગરી બનો કાહાડો તમે વાંક

હે બાઇ ગરીબ તાલેવંત બંગાને પ્રીત સરખી હોય ત મેં તો મારો વાંક કાહાડો છો પણ મનમાં વિચારો હવે શા વળીઝા કેહેલમાંથી વીજળી ઝબકે તેમ તેજ મારતી બહા ર નીકળી.

કવિત=મંજની સુગંધ બેડા કટાક્ષ માન તુજ, નેને ન ન મોહે અજબ બનાય કે અસુગણ લીલા માણી. બની ઠ ણી અતિ પ્યારી. કારી ઘનસારી મનબારી અતીલપટાય કે અની ડુંગરાજયું અંધારી કારી બીજરી ચમકે, માનુ અટા રી ચહડી આય કે, મંદરી સુજાણ શાવળીગા ચાલા જાય બજારમાં શણગાર સબી લગાયકે.

કવિત=સિશ કુશ શેરદાર, બેસરતો ફોજદાર, કરન કુ લ કારકુન ગજરાતો ગાછેરે, નેન તો અમીર જાને ચોર અહુર બેન. બાજુબંધ છડીદાર છટા છટી છટરે, કનુકે

કુછ જાન, કંચુકી બીરાજમાન. નઈવકકી જોબ નકી જમા દારી બાગીરે, સુંદરી સજે શણગાર પ્રિતમકુ માલવેકુ ઝાઝ રૂકો માનુ નોબત જયુ બાજીરે અચરેકી ઓટ માનુ કોટ કીયા ઘુંઘટકો એકહી ચીા અલી મોરચા હુકાયો હે, મારેતો સમસેર આતી કટારી અંજનકો જીનકો નગારો અગડબંબહી બજાયોરે, મોતીરામ નેનબન કામકી બદુક માન; મનકુકી અટક ઝઘડો મચાયો હે સેજ સુખકી મીલે, આભુશણ ઓ આરે. આજ ગોરી પરલે મરદકુ ચઢાયો હે.

આ તરેહથી તેના શણગાર અને તેના બદનની અ ગણીત શોભા આપતી શાવળીગા બજારની વચમાં ચાલી જાય છે.

ચોપાઇ=નારી ઝાઝા નેહ, બજારમાં નીસરયાં સારા શેહેરના લોક દિવાના હો રહ્યા; જેમ હાથમાં દીવો સાર જોવાને નીસરી, કોરે આભે કોઇ ઝબકે વીજળી, —

સોહલો—સુદર બજારમાં ચાલી જાય, લોક કહે રૂપ વંતી વાએ વાય છેલ જુબ તેને કેમ સુકાય, હઇયુ કુટેને કરે હાય હાય.

આવી તરેહથી શાવળીગા બજારમાં ચાલી જાય છે. એવામાં એક વાણીઓ ઘી તાવતો હતો તે હાથમાં ચારમ ણનુ કુલુ છેલુ લઇ તાવડામાં નાંખવા જતો હતો તે શાવળી ગાને જોઇ, બેભાન થઇ ભોંયમાં ઘી રેડી દીધું તેવામાં એક જુવાન છેલ બ્રાહ્મણ જમવા જતો હતો તેણે શાવળીગાને જોઇ પેલા વાણીઆએ ઘી ઢોળી નાંખીયુ તેથી વાણીઆ ને કહે છે.

દોહરો—પડયો બાજરુ કાજયુરે વળી ઝપટ કુરૂગી ની ખય. ધીરે વેચતા વાણીયારે, તારાં ઘરત ઢોળાઇ જાય.

હે વાણીયા તે એમાં શું દીઠું કે તેં ઘી ઢોળી નાંખુ ત્યારે વાણીયો બ્રાહ્મણને કહે છે.

દોહરા—સાચા દીલથી સ્મરણ કરીને, વળી શાલીજા ય સુરત નિરધાર; મેહેર આવે તો માગીએ, આવી ના ની નાજુક નાર.

વાણીઓ કહે છે એહો એના રૂપ ઉપર એક કુલુ તે શું એવા પાંચ કુલાં ઉતારી ફેંકી દઉ કોઇના શામુ જોતી છે નહી. ત્યારે બ્રાહ્મણ કહે છે તું તો નુકશાન કરી તેનાસા મુ જુએ છે પણ ભાવ જો હું એને ઉભી રાખીને બોલાવુ એમ કહીને સાવળીંગાના સામો જઇ ઉભો રહયો પણ સાવ ળીંગાએ સામુ ન જોયુ ત્યારે સાવળીંગાને બ્રાહ્મણે એક ધાવકહયો

દોહરો—નારી તું કાંઇ નથી જાણતી ને વળી જાણો તે શું ન ઉડાય; આ છેલડો તને શામો મળયોને, તુ રસ ની ભાગી કેમ જાય.

એ સાંભળી સાવળીંગાને ઘણી રીસ ચડી, એટલે આં ખ ફાવરી બ્રાહ્મણના સામુ જોયુ એટલે ભટને ચક્ર આવ્યાં થી મુરછા ખાઇ એક કીચડનો ખાળ હતો તેમાં પડયો ને આંખો તરી ગઇ.

ચોપાઇ—સજ્યા સોળ સણગાર, પ્રિયા ફેરે કારણે સાંધ્યા નેણ્ કેરાં બાણ બ્રાહ્મણ પડયો ખાળમાં.

હવે પેલો વાણીઓ ભટને પડલો જોઇ કહે છે કે ભાઇ પાસે જઇ કેવો લાભ કમાયો અમે વેગળે રહયાને નુકશાન થ યું તો પણ આબરૂ ભેર છીએ તમારી પેઠે આવી રીતે બે આ બરૂ તો નથી થયા હવે સાવળીંગા ઉભી બજાર ચાલી ની કળી અને તેનુ રૂપ મહા તેજસ્વી કે જેવી આકાશની વી જળી પુનમનો ચંદ્ર [illegible] મારૂક મકારાપા

માં રહ્યુ છે અને જે જુવે છે તે મોહીત થાય છે એક સે
નીની દુકીન હતી તેમાં તે ઘાટ ઘડતો હતો તે એને જોઇપો
તાનો હથોડો માથામાં મારવા લાગ્યો એવું ભાન જતુ રહ્યું
અને એક લવાર પણ ઘણ લઇ એરણ ઉપર મારતો હતો.તે
પોતાના પગ ઉપર મારવા લાગ્યો અને ચોરામાં જે ચારણ
ભાટ બેઠેલા હતા, તે અને દુકાનોમાં વાણીઆ, તેને જોઇ
મોહીત થયા.

ચોપાઇ–ચોરે મોહ્યા ચારણ ભાટ, બજારે મોહ્યા વાણી
યા; સોનીએ ફોડયાં શીશ, લવારે પગ તોડીયાં.

આવી રીતે સાવળીંગા કઇકને છકડો મારતી ચાલી જા
ય છે એવામાં જે ખાળમાં ભટ પડયો છે તેની સ્ત્રી જમવાની
વખત થઇ છે તેથી માહારાજને ખોળવા નીકળી છે કે મારો
પીટયો અબોટીયું લઇ કયાં ગયો હશે એવામાં એક આદમી
કહે છે કે આ બાયડો જાય છે એને જોઇને મુરછા ખઇ પેલા
ખાળમાં પડયો છે ત્યારે સ્ત્રી રીસ ચડાવી શાવળીંગા સાથે લ
ડવા લાગી કે તુ મારા ધણીને મારીને કયાં જાય છે તેવામાં
સાવળીંગાએ રીસ ચડાવી તેના સાતુ જોયુ એટલે એ પાણરા
ણી થઇ પછી શાવળીગાને બ્રહ્મણી કહે છે.

દોહરો—ચંદ્ર બદની બ્રમ લોચનીને, રાંડ બળ્યો તા
હારો જોને રંગ, તને દેખીને મારો પીઉ પડી ગયોને, રાંડ
કાદવ ભરીયોરે રંગ.

હે રાંડ બળ્યુ તાહારૂ રૂપ કે તને જોઇ માહારો ધણીકા
દવમાં પડયો તે સાંભળી સાવળીંગા કહે છે.

દોહરો—મુને દેખીને વરૂવર ડગેને, વળી હસ્તીના તુ
ટે જોને દંત; બાઓને સઇવર ઘેર સાકર વેહેંચોને, એવો છ
પુતો રહયોરે તાહારો કંથ.

હે રાંડ મને જોને તો હાથીના દંત ઉખડી પડે છે પણ તારૂ નસીબ જોરાવર માટે તાહરો પ્રાણી જીવતો રહયો તેથી ઘેર સાકર વેહેંચ એવું સાભળી ભટાણી ઝંખવાણીપડી ગઇ અને ત્યાંથી જઇ પોતાના ધણીને ખાડમાંથી ઉઠાડી પોતાને ઘેર લાવી હવે સાવળીંગા બજારમાંથી ચાલી ચાલી દરવાજા આગળ આવી ત્યારે ત્યાં દરવાજામાં એક જવાન અને એક ઘરડો એવા બે સિપાઇ સામ સામા બેઠા હતા ત્યારે પેલા જુવાન છોકરાએ કહ્યુ કે દેખો ખડા મીઆં કયા મજાકી નાર આતી હે ત્યારે બુઢો બોલ્યો કે ભાઇ ચુપ રહે એતો કોઇ જીવતી ચુડેલ હે તુ નાહાના હોકે કયા બોલતા હે અભી બજારમાં બડા જુલમ કરકે આઇ હે, એક સોનીકા ઉસકુ દેખ કે શિર ફુટ ગયા એક લુહારકા પાંઉ ટુટ ગયા અને એક બનીએકા સારા ઘીકા કુપા ઢોળી ગયા એક બમન તો બીચારા બુરી તરેસે પડા હે ને જો તુ કુચ બોલેગા તો ફીર તેરી બી એસી હાલત બનાવેગી ને મેતો ભાગ જાઉગા છોકરો કહે કયા અપને કુચ ઉસકુ ગાલી તો નહી દેતે કે અપનકુ કુચ કરેગા અપન ઉસકી સાથ સીધી બાત કરીએ એમ કહી છોકરો સાવળીંગાને કહે છે,

દોહરો—નારી મારી તુને છુરી કટારીને, વળી નહીરેબ રહી તરવાર; દોરે નેનુસે તુને માર દીએને વળી ઘાયલ કીતી હે બજાર.

છોકરો કહે છે હે સ્ત્રી તેરી પાસ કુચ હથિઆર તો હે નહી. ને તુને સારી બજારકુ કતલ કરડાલી એતો બડી જુલમકી બાત એ સાંભળી સાવળીંગા કહે છે.

દોહરો—ટીલડી ચોડુ તો મીઆં ત્રીસ મરે ને વળી સેંથો પુરૂ તો મરે વીસ, કાજળ આંજુ તો કેર કરૂને, વ

ળી નીત મરે પાંચ પચીસ.

હે મીઆ હું શણગાર કરતી નથી, નહી તો મને દૃષ્ટ એટલા બોય ઉપર પડે એમ કહી થાળ લઇ દરવાજા બાહાર ચાલી નીકળી એવામાં એની સહીપણી નદિએથીન્હી ઘેર જતી હતી તે સામી મળી તે સાવળાંગાને ઉતાવળી જતી જોઇ કહે છે,

દોહરો-કચન થાળ જેને કર ધરયોને, વળી હઇડે તે હરખ ન માય; પગરે પડે છે ઉતાવળોરે, વળી કહોને સઇયર કયાં જાઓ.

સોહલે-કોને શઇયર કયાં જાય, એકા એક નીસરી; મુજ સઇયરનો સાથ, તેતો કેમ વીસરી; તાહારા દીલનીરે વાત, માહારા આગળ નાકહે કરે; સરવે સાહેલીયોની આણ, અહીથી જો ડગ ભર,

હે શઇયર થાળ લઇ તું ઉતાવળી કયાં જાય છે. તેમને કહયા વગર જાય તો તને આપણી બધી શઇયરોની આણ છે તે સાંભળી શાવળીગા કહે છે.

મે માનીતી સીતની માનતાને વળી દિવશ ચઢતેરે જાય, જવું છે ગોરની વાડીએરે મારાં ફુલડીયાંરે કરમાય.

હે બહેન મે શીતની માનતા માની છે ને મારે ગોરની વાડીએ જવુ છે ને દાહાડો ચડે છે માટે મારાં ફુલ કરમાય તેથી હુ ઘણી ઉતાવળી જાઉ છુ તે સાંભળી સઇયર કેહે છે.

દોહરો-મોતીતો તારી મોડી લમેને વળી વેણુવાં નથી તારાં ફુલ. જાઓછો ગોરના વાડીએરે ત્યાં તો કઇ કઇ જાતનાં ફુલ

હે બહેન તુ ગોરની વાડિએ જાય છે તો ત્યાં કઇ

કેઇ જાતનાં ફુલ છે તે મન કેહે તે સાંભળી શાવળીંગા વ ચાર કરે છે કે મે ગોરની વાડી નથી દીઠી તો એને ફુલ શી રીતે બતાવું પણ પોતે માહા ચતુર છે ને ફુલનાં નમો જાણે છે તેથી તે કહી બતાવે છે.

ચોપાઇ—ચંપો મરવે ત સાર, કેવડોને મદી કેતકી જાઇ જુઇ ત્રીરીને ડોલરે ચબેલીરે બહુ ફુલી, વરણ અઢારે ભાત તેની જુદી જુદી જાતડી છે એક ચપાનો છોડ તેમાં વલુંધી મારી વેલડી, કરમ સજોગે કોઇ વલુધાં છે વેલડી કહુછુ સાચી વાત સાંભળ મારી સાહેલડી.

એમ કહી પોતાની સખીને સમજાવે છે. સખી કહે છે બેહેન તારી બોલી ઉપરથી બધી મતલબ હુ સમજી ગઇ પણ જોજે કાંઇ ઠગવી પડતી.

સોહલો—જે સરલિ અતિશય ભાર, કાંક રાખો બોલ્યા ન વિચાર; વેણુ થેણુ પાડો છો ભાત; આપણુ ઉત્તમ માહાજન નાત.

હુ બેહેન ગણિ ગણિને બોલ આપો છો. જો જો કાંઇ માંહિથી વાંકુ ન થાય, એમ કહી ફરીને કહે છે.

દોહરે—સાંભળ મારી સાહેલડીરે વળી કાંકતો રાખે વિચાર, જુગતે કરીને જમાડજો ને વળી એક પળ લેજોરે ઉગાર.

તુ બેહેન જુગતે કરી રાજાને જમાડજો ને એ પળ સાચવી લેજો સાવલાગા કહે છે તાહારા કરતાં માહારામાં ઘણી અકલ છે એમ કહી કહે છે.

દોહરો—સાંભળ માહારી સાહેલડીને; વળી પુરણ કીધાં કામ જુગતેથી રાજાને જમાડીશુ, માહારી લાજ તો રાખે માહેરો રામ.

હે બેહેન લાજનો પરમેશ્વર રાખનાર છે; એમ કેહી પોતે વાડી ભણી ચાલી; અને સહીયર હતી તે શેહેરમાં ગ હવે રસ્તે ચાલતાં બે રસ્તા આવ્યા એટલે ખચકાઇને ઉભી રહી તેવામાં એક ગોવાળીયો આવ્યો તેને પુછે છે.

દોહ્રા ગોના ઉડાણી શીરપર ધરીને. વળી માંથે તે મોટ્યો જોને ભાત; ભાઇ ગોવાળીયા વીરા વીનવુરે; મારી કેઇ વાડીને કેઇ વાટ.

હે ભાઇ માહારે ગ્રોરની વાડીએ જવું છે તેનો રસ્તો કયો ત્યારે ગોવાળીઓ બોલ્યો.

દોહરો—ઉંચા આંબા જોને આંબલીને, વળી નિચે દા ડમ દ્રાક્ષ; ઉપર સુડા જોને સાડવેરે તારી વાડીની એ વાટ.

હે બેહેન આ આંબાં અને આંબલીઓ દેખાય છે અ ને સુડા ઉપર કલોલ કરેછે કોઇ ઉરાડતુ નથી ને રાજા નીરાં તે મોડ છે એ તમારી વાડી એવું સાંભળી શાવળીંગા પોતે હરખમાં ચાલી જાય છે અને પવનના ઝપાટાથી માથા ઉપ રનુ ચીર ખશીને અંબોડે આવી રહ્યુ છે. મુખારર્બીંદ ઉ ઘડુ તેજ મારી રહ્યુ છે અને ચોટલની વેણુના પટીયાં કા ળા ભમરની માફક ઝાકી રહયાં અને પોતે મહા મદમાતી ફરખાતી હસ્તીની માફક કુદતી ચાલી જાયછે એટલામાં એનવે ગળેથી સદેવંતને આવતી જોઇ મનમાં મહાખુશી થયો ને કહે છે.

ચોપાઇ—છુટા પટે નાર,* એમના એમ આવજો. ધુઘ ટકેરી આંચ અડી નવ લાવતે. છુટે કેશો જોને નાં', લ ગેબ હુ સાંગીતાં; સાવળીંગા સમતોલ, નાવે કુણ્ણ નારીયાં.

એ સાંભળી સાવળીંગા વિચાર કરે છે કે રાજા એમ નેલાજ કહાડવાનુ કહ્યું તેથી પાતે ઘુંઘટો તાણી ચાલી આવી.

ચોપાઇ—અવરી ફરી અલબેલ, આપરે સમાંરીયાં; મુ

નઘર છેડા વાળી. ઘુઘરા લેઇ વાગીયાં; માથે સોનાની થાળી જાગરે ભરી ઝાગીયાં. ચંપ નાથડેકાંઇ આવી તેલ તકારીયાં

ચંપાના થઇ ભાવ ઉતારી પોતે આથી ઉભી છે, રાજા તેથી મહા કોપાયમાન થયા; કેમકે મેં કહ્યું કે તુ એમને એમ છુટે પટે આવજે ને તું તો ઘુંઘટો તાણી આવી મને જમાડવા આવીછે કે શેવા એમ કહી રીસાઇ પોતેત્યાંથી ઉઠી આઘા ગયા સાવળીંગાના મનમાં રાજા પેશાબ કરવા ગયા હશે, તે હમણાં આવીને હાથ પગ ધોશે. પણ શાજા ઘડી થઇ તો એ આવ્યા નહી. ત્યારે સાવળીંગાના મનમાં એમ આવ્યું કે હું ભાત લઇને મેડા આવી તથી રાજા રીસાયા પણ હમણાં મનવુ છુ એમ કહીને ચંપાના ઝાડને કહે છે.

દોહરો-ચંપા તુજને ભમર છંડેરે વાગી મુજને છંડેરા જન; હેતેન પ્રીતે અમે આવીયા, કેમ રીસે ભરાયા રાજન.

સોહલો-રીસે ભરાયા રાજન. ગેડાં કરયાં મારા સોજા સાજન. કહ્યુ નથી વાહાલા, દુખાણા દુશમનના વેણ.

હે રાજા તમને મે કશુ કહ્યુ નથી ને જેન દુશમનનાં વેણ જાણી દુભાયા હો તેમ તમે રીસાઇ બેઠા છો હુ એક ડગલુ એ ચાલુ નહી ને તમારા છત્રના ખાતર ત્રણ ગાઉથી લા આવી ને પગમાં તો ફોલ્લા પડી ગયા છે તોએ તમે બોલ તા નથી એનુ કારણ શું રાજાતે રીસ ચડી કે સાંડમ ને જંપવા નહી દે. તેથી શુડા ટોપાનો માળો હતો તેનાકે પર ચડી બેઠા સાવળીગા કહે મહારાજ આમ નાસા નાસ કેમ કરો છો આ પાણી છે તે લઇને પગ ધુઓ અને ક્રોધાતે થાળ અહી લાવુ રાજાને રીસ ચડી તેથી એક આંબલીના સોટી લઇને તેને ઝાપટી દીધી તે સાર ઊડયા. અને ઝાડે

હતી તે *માથા ઉપર ઊંચી વળી તેથી તમામ પાણી સાજુ ઉપર પડયું તે સાજુ પલળ્યો પછી નીચે બેશી રોવા માંડયુ ને પોતે પશ્ચાતાપ કરે છે કે હજુ મે ઘરમાં તો અજુસુધી કોઇનો હુંકારો ખાધો નથી અહીયા મારે માર ખાવો પડે છે મારા કરમનો વાંક છે પણ રાજા પોતે રૂવે છે તોપણ લાગ નથી તેથી શાવલીંગાએ જાણ્યુ આ બપોર તો થયા ને સાંજ પડશે, માટે જઇને બોલાવુ એમ કહી રાજા પાસે ગઇ અને કહે છે.

દોહરો—તુને વાએ ઝપેટીઆને, કેમ રાજા માળે ચડયોરે સુજાણ ઝઝરા નીર ઝરેરે તુને કેન ન આવેરે કમાણુ.

હે રાજા જરાએ તમને દયા નથી આવતી કે તમે વામ ગાંડા થઇ ગયા રાજા કહે મને તો કાંઇ વાયુ થયો નથી તને કહ્યુતુ કે આવતીરી એમને એમ છુટે પટે આવ ત્યારે તુતો ઘુંઘટો તાણીને માહારા નામનો છેડો વાળીને આવી એમ કહી કહે છે.

ચોપાઇ=ટેલ જમાડવાને કોઇ, આવી તુતો ગેરીયાં; કરોધ થકી કામન પગરે ઉપાડીયાં,

તુ મને જમાડવા આવી હતી કે કરોધ કરી મારવા આવી હતી તે સાંભળી શાવળીગા કહે છે હે રાજા માહારો સીનો ધરમ છે કે લાજ મરજાદાથી આવવુ પણ પવનથી મારા અંબોડાપર ચીરનો છેડો થયો તેને ખપેડતાં જરા નિચે ઉતરી ગયો તેમાં મારો શો વાંક કાહાડો છે.

ચોપાઇ—લાગી પવનકી આંચ સનઘટ મારા ઊડીયાં, આધા સાજુ હાય અમર લેઇ ઓડીયાં.

એવુ સાંભળતાં રાજા ખુશી થયા ને મનમાં કહે છે કે બાપડીને વગર [illegible] મારી પછે થાળ પાસે આવાને બેઠા એ

ટલે શાવળીંગા કહે છે,

દાહરો=નથી નીરાને નથી સરોવરાંરે, વળી નથી કુવ માં કોશ, નિર ઢોળ્યાં નહી મળેને રાજા દેશો કાં અમને રે દોશ.

સોહલો=દેશો કાં અમને દોષ, અને ચહડયો તે હું તારે રોશ સમસ્યા સમજી લયો તમે જાણી, પણ ઢોળ્યાં ન આવે પાણી.

હે રાજા આ પાણી ઢોળી દીધું તે હું કયાંથી લાવીશ· અહીયાં કાંઇ સરોવર કે કુવામાં કોશ થયાં ને અમને દોશ દ્યો। તે સાંભળી રાજા હશી પડયા ને સ્ત્રીને કેહે છે કે જ માડશો તે પાણી નહી પાય? વાસ્તે પાણી લઇ આવે તો જ મી નહીતો થાળ લેઇને પાછા ઘેર જાઓ અહિયાં તમારૂ શા કામ છે શાવળીંગા કહે માહારાજ કયાંથી લાવુ? ત્યારે સ દેવંત કહે છે;

દોહરો—હંસ કુવોને હંસ પાવડોરે. વળી હંસલી તુ સીચાણ હાર. નીર ભરી આવો સુંદરી તો, આપણ ભોજન જમીએ સાર.

હે સ્ત્રી આ હંસ કુવા ઉપરથી પાણી લઇ આવો ત્યા રે શાવળીગા હાથમાં રૂપાની ઝારી લેઇ કુવા ઉપર ગઇ અ ને પોતાનો સાળુ બાંધી ઝારી કુવામાં ફાંશી, પણ કુવો ઉ ડો તેથી પોચી શકી નહી તેથી કુવા ઉપર ઉભી રહી છે એટલામાં વાડીની બાજારની તરફ ગોવાળીઓ ગાયો ચરાવે છે તેને કહ્યુ ભાઇ અહી કયાંઇ પાણી મળશે ગોવાળિયો કહે કુવામાં પાણી છે કે નહી શાવળીંગા કહે કુવામાં ચીર પ હોચતુ નથી; ત્યારે ગોવાળીયો કહે શેહેરમાં જાઓતો મળે નહીતો અહીંથી બે ગાઉ ઊંડ નદી છે ત્યાં જો તમે જા

અાતો મળી શાવલીંગા વિચારે છે જે શેહેરમાંથી તો માહા મુશકેલાઇથી આવીછુ ને વળી શી રીતે જઉ અને પાણી વિના જમશે નહી. માટે નદીએ જાઉ પછી ચીરનો છાછડો વાળી હાથમાં ઝારી લઇ પોતે નદી ભાણી ચાલી, રસ્તામાં જતાં પગે કાંટા વગે અને ચીર પણ કાંટામાં ભરાઇને ફાટવા લાગ્યું અને શરીરે પરશેવો વળે છે એવી રીતે પાણી ભરી ને ઉતાવળથી આવે છે.

સાવલિંગા ઉતાવળી સાસભરી ચાલી આવતી સદાવ્રત જોઇ. મનમાં વિચાર કરે છે કે હે સી તુ એક ટગલુ ન ભરે તે મારા સારૂ મ માઉ નદીએ જઇ પાણી લાવે છે મે તને વગર વાંકે મારી અમ કહી પોતે કેહે છે કે હવે આવે એટલે ઝટ જમવા બેસવું પણ જ્યારે તે પાસે આવી એટલે વિચાર ફરી ગયો કે શુ આપણે એને પેહેલા બોલાવીએ. ગરજ હશે તો ધાણીએ બોલાવતી આવશે એમ ધારી પેતે રીસાઇ બેઠા (કેહેવત છે કે દારી બળે પણ તનો વળ ન જાયા હવે શાવળીગા પાણી લઇ આવી પાસે ઉભી પણ રાજા બોલતા નથી શાવળીમા કેહે છે કે એને ખબર છે કે મારા જીવને ખાતર એ આઝે ગઇ હતી ને આવતા પાછા રીસઇ ને બેઠા પણ હવે આપણે નીચા તો નીચાં એમ કહી રાજાને બોલાવે છે,

દોહરો—રૂડી વપા ફેરી છાંયડીને વળી વાયરો શયાણુરે વાય, જમી ઉઠોને રાજવાને, વળી ભોજન ટાહાડાં થઇ જાય;

હે માહારાજ હવે જમી ઉઠો તો ઠીક થાય આ ભોજન સરવે ટાઢા થઇ જાય છે.

દોહરો—પીરસ્યા વિના જોને પદમાણીરે, એતો કામ

ની ફેમરે ખવાય; અધર પુરશને ઓરતેરે એતો જુગતે જુ
ગતેરે જમાય.

હે શાવલિંગા તું કહે છે જમી ઉઠ્યો પણ જમવાની
તો જુગતી છે, ને તે પીરસ્યા કરયા વગર જમિલો જમિલો
કહે છે ને પીરસતી તો છે નહી તે સાંભળી શાવલીંગા બો
લી કે રાજા હવે સાંજતો પડવા આવી છે અને કોઇ જોવા
માટે આવશ તો મોહાટો વરઘોડો થશે પણ મને તેનીતે હુ
રકત નથી. તમે જમો તો ખરા હુ કોઇની બીક રાખતી નથી

દોહરો=જેમ મેદની જોવા મળેરે, વળી વિવાહમાં ફ
રરે વરતાય; તેમ જો જમશો રાજના તો તેમ જમાડું મા
રા રાય,

હે રાજા લોકોની ઠઠ જોવા મળે ને મારો વિવાહ થઇ
રહ્યો હોય એમ જો જમશો તોએ જમાડીશ તે સાંભળી
સદેવત ખુશી સાથે શાવલિંગા કહે છે.

દોહરો-સુણ શાવળીગા સદેવંત કહેને વળી વરતાઇ ર
હી બધી વાત, દિનેજે પ્રાતે અમે પરણુશુને વળી નડી વ
ટલાવુ મારા હાથ.

હે શાવલિંગા હવે તો હુ તારી સાથે પરણીને જેમ
વર વહુ જમે છે તેમ જમીશ નારા હાથ હવે નડો વટલી
તે સાંભળી શાવલિંગા કહુ છે,

દોહરો-સુણ સદેવંત સાલિંગા કહેરે વળી મનમાં ર
ખુ જોને ટેક આજ જમાડુ મારા રાજને વળી વિવાહ કરતાં
વિશેષ.

હે માહારાજ જો તમારી એવી મરજી હશે તો મા
રા વિવાહ કરતાં વિશેષ રીતે જમાડીશ, પરણીને શુ કામ છે
તે સાંભળી સદેવત કહે છે.

દોહરા=સુણ સાવલિંગા સદેવંત કહેને. વળી પાળો કે ન પાળોરે પ્રીત; હેતેને પ્રીતે અમે આલીએરે તમને રાજવગાની રીત.

હે શાવલિંગા હું તને મારા રાજવળાની રીત આપું તો ખરો પણ તું પાળે કે ન પાળે ત્યારે તે સાંભળી શાવલિંગા કહે છે.

દોહરા=સુણ સદેવંત શાવલિંગ કહેને, વળી પાળીશું અમેરે પ્રીત, હેતેને પ્રીતે અમને આલજોને તમારી રાણીપનીરે રીત.

હે રાજા અમે તે પાળશું માટે અમને તે આલજો એ સાંભળી સદેવંત મનમાં બહુ હરખ પામ્યો તેમજ સાવળીગા પણ ખુશી થઇ પોતે કહે છે.

સોહલો=હસી હસી કામની જોરે ઝાલે હાથ; અને સાંભળો મારી સાચી વાત; કોડેથી આજ જમુ કંસાર, સારા લોક જુવે સંસાર.

હે રાજા લોક ગમે એટલા જુએ પણ આજ કોડથી જમીશ અને જમાડીશ એમ કહી સદેવંતનો હાથ ઝાલે છે.

ચોપાઇ—ચંપા કેરી છાંય જમાડુ રૂડા છેલને મેલી મન મરજાદ કરૂ રંગની રેલને, કરવા કરોને વાત ઠરાવી હું તો ડરૂ, આલો મનની મોજ નહીતો વખ ખાઇ મરૂ.

હે રાજા હવે હું કોઇની લાજ મરજાદ ગણવાની નહી અને માહારી સાથે સુખની વાતો કરો અને મારા મનની મોજ પુરા તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

દોહરા—કહેતો કામની તને હીરા દઉંને. વળી કહેતો આમને મરાસ, મોકુ આવે તે માગજોને, કામા તુજને કુદેવાશુરે આજ.

હે સ્ત્રી તુ કેહેતી હેય તો હીરા મોતી આપુ, કહો તો ગામ ગરાસ આપુ તાહારી નજરમાં આવે તે માગ હુ તને તુષ્ટમાન થયો છુ તે સાંભળી કહે છે.

ચેપાઇ—કુડી લાલચને શુએ કરૂને એનો ખપેથી ખુટી જાય, પણ એક વચન માગુ અલબેલડાને તેતો જુગો જુગ નહી વિસરાય,

હે રાજા હું માગુછુ શુ ને તમે આપોછો શું એવી હીરા મોતીની લાલચ શું કરવા આપો છો મારે ઘેર કમીના નથી એનો ખપાથી ખુટી જવાની પણ હુતો એક તમારી પાસે વચનજ માગુછું તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

દોહરો—એકતો મારા ઘર તણી ગોરીવાને, એક મારા નેણાં કેરી નાર, તુજ ઉપરથી બીજી સુંદરીને, વારી નાંખુ સો સોરે વાર.

હે સ્ત્રી કહે તો તને એકતો મારા ઘરની સ્ત્રીની માફક ગણુ અને મારી સઘળી રાણીઓ તારી ઉપરથી વારી નાંખુ તે સાંભળી સાવળીગા કહે છે કે ઘડીમાં મળી જાય છે ને ઘડીમાં રીસાઇ જાય છે તેનો વિશ્વાસ શો. પ્રીત કરીએ ને જન્મ સુધી નભે તો તો સારૂ નહીતો ઉલટી ફજેતી થાય, એમ કહી શાવળીગા કહે છે.

દોહરો નફટ આવો નોતી જાણતી, નીકર પગરે ઉપાડતી જાય, બે ઘડીને કારણે, રાજા ઘરના ગુલામ નવા હોય

હે રાજા તમારા જેવા નફટ કોઇ નથી અને આવુ જાણની હોત તો જોઇને પગ ઉપાડત કેમકે ઘરના ગુલામની માફક બે દિવશ રાખી કાહાડી મુકો એમ થવાનુ નથી એ સાંભળી રાજાને ક્રોધ ચહડયો કે મને તે નફટ કહયો પણ હુ તને મુકનાર નથી. એમ કહી બે હાથમાં

તરવાર લઇ ઉભો રહયો.

દાહરો–સુણ શાવળીંગા સદેવંત કહેને વળી મેલી તે મનનીરે લાજ શીશ પડેને મારૂ ધડ લડેરે, વળી તોએ ન મેલુ તુને આજ.

સોહલો તોએ ન તુને આજ કેમ કરી રેહેશ તાહારી લાજ; સમશા સમજીને તુ લે, અને કેહેવુ હોય તે અમ ને કહે.

એવાં રાજાનાં વચન સાંભળી સ્ત્રી વિચાર કરે છે કુ રાજા મને મેલનાર નથી ને કાં મરશે કે મારશે પણ હું એની રીસ ઉતારૂ.

દોહરો—શીશ સલામત રાજવીને તમે જુગ જુગ અમર રહો, અમે ઘર દીશાએ ચાલીએને, વળી કેહેવુ હો ય કે કહો.

હે રાજા તમે આટલા બધા કોપાયમાન થઇને મારવા ને અને મરવાને કેમ ઉભા થાઓ છો અમે અમારે ઘેર જ ઇએ છીએ એવાં વચન સાંભળી સદેવંત રાજા તરવાર મેન માં કરી કહે છે તું જઇશ નહી તારૂ શા ગયા કેડે મને ગ મશે કેમ ને તને તો નહી મારૂ પણ મારો જીવ ખોઇશ તે સાંભળી શાવળીગા કહે છે.

ચોપાઇ શીશ સલામત રાજ એવી રીસ ન રાખીએ; એમ પ્યલો તમરે હપ, સમ રસ ચાખીએ. દીયા હોય કી રતાર તેનો આપણ ખાઇએ અલખ્યા દાન કથીર સોનુ કય થી પાઇએ. સોનુ રૂપ સરૂપ, તેનાં નહી વાસના, ફુલ ફ નો નાગરવેલ; ભુખ્યો ભર તારના.

દોહરો–હ ન્યાં મન વરતાવણા તો વળી કુળમાં કરીશ જ ફેર, અમને આવડુ શીદ કહે ને, વળી ખોચાતરાણુ ત

હારે વેહેર.

મોહરો–વિધાત્રાશુ તારે વેહેર, કહિએ તો લાગે કડવુ ઝેર, હવે નથી તુ માહારે હાથ, નોતરજો માજનની નાત.

રાજા કહે તારે મને ચોડવીને આંહી લઠવુ છે તે સાંભળી શાવલીંગા કહે છે.

ચોપાઇ–પાણી આવડી શુ કરોછો અણપાણ, પીત્યું તો જેના જેવડી. હે રાંકને ઘેર રતન, વિધાપી થઇ વેરણી.

હે રાજા તાહારા જેવા રાંકને ઘેર માહારા જેવુ રતન ક્યાંથી મળે તોએ તમે તો રીસાઇ જાએ છો; રાંડ વિધાત્રીજ વેરણી છે કે આવા લેખ લખ્યા તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

મોહરો–સુણ શાવળીંગા સદેવંત કહેને હુતો ભુલ્યો તે બેઠ બનાવ્ય ભોજન કરાએ આપણ બે જણાને વળી એક ઓરી તુતો આવ.

હે સ્ત્રિ હુ ભુલતો હતો તો તુ બનાવ ને હવે રીસ નહી કરૂ માટે આવ આપણ ભેગા બેશીને જમીએ ત્યારે શાવળીંગા કહે છે હે રાજા તમારા તે ભેગા બેસીને વટલાઇ મરવુ છે તમે રજપુત છો ને અમે વાણીયા છીએ એમ કહી રાજાને કહે છે.

દોહરો–અમે વેપારી વાણીયારે, રાજા પળીએ વેચંતારે તેલ, અમ તમ વચ્ચે અંતર ઘણોરે, રાજા ક્યાંરે ચંપોને ક્યાં કેળ.

હે રાજા અમે તો તેલનાં વેચનારાં જેટલો કેળ અને ચંપાને આંતરો છે એટલો તમારા ને મારા વચ્ચે આંતરો છે તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

નથી વેપારી તમે વાણીયાજે ગોરી નથી વેચંતારે તમે તેલ તમરે અમમાં રાણી અંતર નહીને જેમ ચંપે વી

ટાણી નાગર વેલ.

હે શાવળીંગા તું તેલ ફીએ દીવશે વેચે છે માટે ચં પાને જેમ નાગરવેલ વીંટાએલી છે તેમ તું મને વીંટાએલી છું હવે તારા મારા વચે આંતરો શો રહયો છે અને વાસા માં વટાળ હોય નહી તેથી તું મારા ભેગી આવીને બેય તે સાંભળી શાવલીંગા કહે છે.

દોહરો—સોનુ જાણી સંગ કરૂ ને વળી કરમે તે ની કળે કથીર, કાયા વટ ળી પત ખોયુ ને સાંસા પડેરે શરીર.

હે રાજા તમે કહોતો તમને હુ હાથે વતી જમાડુ પણ તમારા ભેગી બેશીને હુ જમવાનો નહી કેમ કે સોનુ જા ણીને સંગ કરૂ ને મહીથી કથીર નીકળે તો કાયા વટાળી પ છી વીમાસવુ પડે માટે તમે તમારી મેળે એકલા ખાઓ એ વાં મોટાઇના વચન સાંભળી સદેવતની આંખમાં રોસ ભ રાયો, તેથી થાળને ખશેડી મુકી પોતે હાથ ધોઇ વેગળા બે ઠા અને કેહે છે તુ તારી મેળે પાછુ લઇ જા મારે હવે ખા વુ નથી, હવે શાવળીંગા વિચાર કરે છે કે આતો ઉલટા પા છી પીગા થઇ રાજા પાછા રીસાયા તેથી રાજા પાશે જઇ ક હે છે કે હુતો તમને મશ્કરીમાં હસતી હતી એટલા સરૂ શુ રીસાઇ બેઠા આવો આપણે ભેગા બેશીને જમીએ તેમ તેન રાજા અવળું જોઇ બેસે છે અને કેંહે છે કે મારારે હવે ખા વુ જ નથી ત્યારે શાવળીંગા માહા રૂદન કરે છે ને રાજાના મોહોડા આગળ ખોળા પાથરે છે તોએ રાજા માનતા નથી.

દોહરો—નરની આળગ નરી ખોળા ધરે, તેમ તેન અલબેલો અવળો ફરે, નારી બેઠી રૂદન્ન કરે, આંસે આં સુઅાની ધારા ઝરે.

તોએ રાજા કાંઇ મનમાં દયા લાવતા નથી અને શું

શાઇને વેમગા બેશી રહ્યા છે શાવર્માંગાએ વિચાર કરયો કે હુ હવે શીસાઉ તે વિના એ માનશે નહી એમ ધારી તે રી સાવાનો ડોળ કરે છે.

ચોપાઇ—આંખે આંસુડાની ધાર, અલબેલી ઉડીયાં. નારે માનો મારા રાજ હવે હું જાઉ રૂઠીયાં, મળશો રાણાને રાજ, જવાબ તે માગશું પદમણ કેહુ છે રાજ પ્રાણુ આમે પાડશું.

હે રાજા હવે તમે માનતા નથી તેથી હુ પ્રાણ મુકીશ એમ કહી સાળુનો કાછડો વાળી કહે છે કે હું તમને ઘણુંએ કહુછુ પણ તમે માનતા નથી માટે હવે હું આ કુવે પડી મારો પ્રાણ તમને આપીશ. અને તેનો જવાબ પરમેશ્વરને ત્યાં માગિશ એમ કહી કુવા ભણી ચાલી એટલે રાજાના હોશ ઉડી ગયા અને વિચાર કરે છે કે એ રાંડ કુવે પડી મને નામોશી આપશે તેથી રાજા પોતે ત્યાંથી શાવળીંગાને ઝાલવા દોડયા અને કુવા ઉપર જતાં જતાં તેનુ કાંડુ ઝાલીને તેને પાછી ખેચે છે તોએ તે માનતી નથી અને કુવા ભણી તણાતી જાય છે. ત્યારે સદેવંત તેનાં નાહાના પ્રકારના કાલા વાલા કરે છે, અને કરગરે છે ત્યારે સાવળીંગા કહે છે.

ચોપાઇ—પાલવડે મત ઝુપ, ભમરા તું વાવળ; આંગે હાથ ન લગાડ. આંખો છે રાતગા કાચી કળીયું મત તોડ હું રંગીરે ડાલીયાં; છેડા એમારા છોડ દઉગી તુને ગાળીયાં

હે સદેવંત તુ મારો પાલવ મુક અને મારૂ કાંકુ ઝાલે છે તે મચડાઇ જશે તેથી હુ તને ગાળો દઇશ તે સાંભળી સદેવંત કહે છે,

ચોપાઇ—ગાળો દને દસ વીસ, ગોળો તારી સાંખશું તુ

જે સરીખા નાર તેતો ઘેર લાવશુ. શેઠ મોહોટા શાહુકાર લુટાવે ફુલ વાડીઆં, તુ એક કળી ગુલાબ કાયક દેતી ગાળીયાં

હે સ્ત્રિ તુ મને ગમે એમ ગાળો દ ગમે તેમ કર પણ હુ તને મુકનાર નથી મારે ઘેર તને પરણીને રાખવાનો છુ હુ તને કાલાવાલા કરૂછુ કોટમા હાથ નાંખુ છું; તોએ તુ મને ગાળો ભાંડે છે. એવી તરેહથી શાવલીંગાને ઘણી ઘણી રીતે સગજાવે છે પણ માનતી નથી ત્યારે રાજા છેવટ તરવાર ઉઘાડી કરી સમ ખાય છે કે જો હુ તને દગો દઇ તાહારાથી બે ઇમાન થઉ તો મને મારા પીતા શાલીવાહનના સમ છે અને તારા અને મારા વચ્ચે આ શકતી તે મને પુછે એમ કહી રાજાએ તરવારને ખભા ઊપર મુકી અને પોતે ગદ ગદ કંઠ થઇ રહ્યા છે શાવળીંગાએ વિચાર કરયો કે હવે જો હુ એની સાથે ઘણી રકઝક કરીશ તો માહારા ઉઉપર કોપાયમાન થઇ કાં મારૂ કાં એમનુ માંથુ જુદુ કરશે માટે હવે બોલુ એમ કહી કહે છે,

દોહરો—પદમણીને તો પ્રીત ઘણીને, વળી રાજાને જાઝી રીસ. ઓરાં તેડીને ચોકમાંરે, મારૂ વાઢી લેશો જો ને શીશ,

હે રાજા હુતો પ્રીતમાં આમ કરૂછું પણ તમે ઘણા રીસાળવા છોં માટે પાસે બોલાવી માંથુ વાઢી લો તેથી હુ કુ છું હવે એ સાંભળી સદેવંત તરવારને મેન કરીને શાવળીગાની કેડે જઇ બાજ્યા પછી શાવળીંગા રાજા સાથે બોલી અને બે જણ થાળી આગળ આરી થાળ ઉઘાડી જમવા બેઠા અને ત્યાં નાના પ્રકારના હાસ્ય વિનોદ કરતા જાય છે અને અરસ પરસ એક એકના મોહોમાં કોળીયા ઘાલતાં જાય છે રાજા પોતે હેતમા શાવળીગાને ઘણુ ઘણુ ખ

વરાવે છે. ત્યારે શાવળીંગા સદેવંતને કહે છે.

દોહરો—અનથી અદકુ કોઇ નથી ને, રાજા સજાણ રજાણ કે શેણ, જમીલ્યો મારા ઠાકરાંને, વળી નેહ કરે છે જોને નેણ.

હેરાજા અનથી કોઇ મોટુ નથી કે સજન અને રજન કેહેતાં ચાંદની તે બધાં અનથી ઓછાં ઉતરાગાં છે માટે તમે મને વારંવારે ખારાવો છો તે શુ હુ અન કરતાં વધારેછુ. આપણી આંખો નેહ કરે છે માટે એક એકના મોહુમાં ઘાલ્યા કરતાં વધાર છે માટે હાથે જમી લ્યો.

ચોપાઇ-ભોજન કરતારે જાઓ, નીરખો તમે નેણશુ અંતરની રાખુ આજ સદેવંત સેજ શુ કોડે જમુ કનસાર પદમની અતી પ્રેમશુ, પ્રીત અદકેરી હોય ઓસાવોને વેણશુ

હે રાજા તમે જમતા જાઓ ને આંખોથી જોતા જાઓ કાંઇ ખુશી પડે મોંહેથી વાતો કરતા જાઓ પણ ઘડીએ ઘડીએ મને ગોદા મારો છો ને કાંઇ ગળામાં હાથ ઘાલોછો ચુટીઓ ખણો છો, તે શુ કરવાને કરો છો હુ આજ તમાર ભેગી ખશી કરી કસર રાખનાર નથી.

સોહલો—જુગતે કરીને કાંઇ રાજાને જમાડીયા મન માન્યા મુખવાસ અલબેલાને આલીયા, કયારની કરૂછુ અરાજ હાથ મેતો જોડીયા, શીખ દીઓને માહારા શામ, જીવ તો માહારા ઉદાશ થયા.

હવે સાવળીગાએ સદેવંત જમી રહયા કેડે મુખવાસ આપ્યાં અને હાથ જોડીને કહે છે માહારાજ જમતાં જમતાં આખો દાહાડો વહી ગયો ને હવે બે ઘડી દાહડો છે માટે મને રજા આપો તો જાઉ કેમકે મારો જીવ ઉદાશ થયે છે અને મને વાર પણ નથી હુગણાં ભેર પેલા કાણીઆને

અમર કાહાડવા મેં કળશે ને તે અડી આવશે તો મારો ફે
જેતી થઈ અને મન હશે તો માળવે મળીશું માટે મને ર
જા આપો તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

દોહરો—પદમણી આવ્યા શું જાણીએને વળી શું જા
ણે ચંપોને સાળ, સુડા તારી સાખો પુરશેને. વળી પદમ
ણી પાપુ નું ઢાળ.

હે સ્ત્રિ ત્યારે તું અહીંયા શુ કરવા આવી હતી અને
તું અહીયા આવી હતી તે ચંપોને સાળ શું જાણશે તેથી
તુ જરા વાર બેશ અત્યાર સુધી તો રીસાવા મનાવામાં વાર
થઈ અને તારી શાખ તો સુડા પુરશે એવી રીતે રાજાએ
શાવળિંગાને કહ્યું ત્યારે તે કહે છે કે હે રાજા આવી ઉ
તાવળમાં મને ખોટિ કરવાનુ કહો છો ને મારામાં ચિચરવ
ડો છે કે ગોર પુછશે તો હું શું કહેવાતી ત્યારે સદેવંત ક
હે છે તું અમે તે જવાબ દેજે પણ જરા વાર બેશ તો ખ
રી તે સાંભળિ શાવળિંગા કહે છે.

દોહોરો—સુણ સદેવંત શાવળિંગા કહે રે, મારા હૈ
યાંમાં આવે છે વિચાર; ઓરાં ન અમે આવિએરે, તમારા
પંડનો નાહિં પતિઆર,

હે સદેવંત રાજા હું તમારી પાસે આવુ તો ખરિ પ
ણ મારા મનમા વિચાર આવે છે કે તમે ઘણા ારેસાળવા છો
તેથી તમારા પંડનો પતિઆર પડતો નથી તે સાંભળી સદે
વંત કહે છે

દોહેરો—સુણ સાવળિંગા સદેવંત કહે ને મેતો મેલી
છે મનનિ માંણ પદમણી ઓરા આવજો, વળિ સાખે સ
ખ્યુ સાલિગ્રામ.

હે સ્ત્રિ મે મારા બાપના સોગન ખાધા તો એ નુ

માનતી નથી. જો હું તારાથી દગો કરૂ તો મને સાત પે
ઢેડિના સમ છે, એમ કહ્યા પાછી તરવાર ઉઘાડી કરીને ક
હે છે, કે આ શકિત મને મુકે રાજાનો ઘણો આગ્રહ જોઇ
સાવળિગા ઘણી ખુશિ રાજાને કહે છે.

દોહરો.—સમ તમારા અમે પાળીએ, આ લોઢાની ધા
ર ... રે કરંત. અમે વેપારી વાણીઆને રાજા દખી કરત.

ઓ રાજા હું તમારા સમ માનુ છુ પણ આ ધાર
વાળુ લોઢુ શુ કરવાનુ છે કે તેને વારે વારે ઉઘડુ કરો છો
અમે વાણીઆ તેને જોઇને બીહીએ છીએ તે સાંભળી સદ
વંતે તરવાર મેન કરી આઘી ફેકી દીધી અને સોનો હ
ગલી સાથરા ઉપર બેસારી.

સોહરો—ચંપાના થડે બેઠા ઓળા ઓળ; ઉપર સુડા ક
રેરે કલોલ. નરને નારી બેઠા જોડા જોડ, ન દીસે ખાંપણ
કે ખોડ.

ચોપાઇ—ચંપા ફેરી છાંય; સાળ કેરો સાથરો; રત્ન જડી
ત ઓછાડ, વળિ પાથરયે. સુખશુ સુખ મીલાય, ચુમન અલ
બેલા કરે અરસ પરસ વદતાં મિઠી વાત મુખમાંથી મોતી ઝરે

પોતે બને જણ ચપાની છાયા નિચે સાળના સાથરા
ઉપર રત્ન જડિત ઓછાડ પાથરી બેઠાં છે અને એક એક
અરસ પરસ નાના પ્રકારના હાસ્ય વિનોદ કરે છે હવે નિશા
ળમા ગોર પોતે છોકરાને કહે છે કે સાંજ પડી અને વાણિ
એથી કેઇ આવ્યુ નહી માટે તમે ખબર કાહાડવા જાઓ છો
કરાઓ કહે છે કે સાહેબ કહો તો હું જઇ આવુ ગોર કહે
તુ એકલો જઇશ તે કુંવર મહા રીસાળવો છે માટે તને મા
રી નાખશે તેથી તું તારી જોડે બાજાને તેડીજા તેથી છોકરાઆ
નો ભાઇબંધ બાડીઓ કરી મહા ખધો હતો, તેને લેઇ પે,

તે બંને વાડા ભાગી દોડતા ચાલ્યા ગોરે વિચાર કરયો જ એ છેકરા છે માટે હું પછવાડે જાઉં નહીતો એમનો ઘાટ ઘડાઈ જાય એમ કહીગોરે પોતે હાથમાં લાકડી લઈ ધીરે ધીરે પાછળ ચાલ્યા જાય છે.

દોહરો—ગોરે નિશાળીઆ સબદા કરયાને, વળી વ એ મોકલવાને કોય. સદેવંત શાવળીંગા ગયા વાડીએનેવ ળી જઈ આવજો જોય.

ચોપાઈ—જઈ આવોને જોય; હજુ લગણ શું કરે;લો કડીઆની લાજ હઈઆમાં નવ ધરે;

હવે પેલો કાણીઆને બાડિઆ બે વાડિ બાહેર ઉભા રહી જુએ છે, તો બંને જણા જોડા જોઠ ચપાના ઝાડનાંચે જોડા જોડ બેઠાં છે તે લાંબો હાથ કરી કાંણીઓ બાડીઆને બતાવે છે કે જો પેલાં કેવાં નિરાંતે બેઠાં છે તેટલામા શાવ ળિંગાએ એની ગમ જોયુ તો કાંણીઆને દીઠો એટલે ઝડ પ ઉઠતી કે લુગડાં બુગડાં સજ કરી હાથમાં થાળ લેઈ સદે વંતને લાંબો હાથ કરી કહે છે.

ચોપાઈ—બેઠાં છે જોડા જોડ ચંપા કેરી છાંયડિ; શિખ દાને શ્યામ દહાડો રહયો છે બે ઘડી.

એટલે સદેવંતે સુરજ જોવાને વાડિ ભણિ નજર કરી તો છેકરા દીઠા એટલે તરવાર તાણીને તેમની પાછળ ધા ઓ એટલે છોકરાઓ મુડીઓ વાળીને નાઠા નાસતાં નાસતાં ગોર સામા મળ્યા; એટલે ગોરને કહે છે.

દોહરો—અમને વિતી તમને વિતશે, તમે સાંભળો પંડી ત મતીહીણ; સર બે સરખાં મોકલ્યાંરે તમે ગોર અકલના હીણ.

હે મહારાજ તમે જાણો છો ખરા પણ અમને વિતી તમને વિતશે તમારિ અક્કલ બક્કલ ટુટિ ગઈ હતી, આવા

ડાહ્યે થઇ બે સરખે સરખીને મોકલ્યાં છે તે સાંભળી ગોર ક હેછે કે ભાંઇ ત્યાં શું છે એવું ત્યારે કાણીઓ કહે તે સાભળો.

દોહરો.-ચિર ઉપર ઓઢી ચુંદડીને. વળિ પિળી પા મરીશાં લાલરે કુંજના બચોરીયાંરે, જેમ સજોડે જડીયાં.

હે માહારાજ ચીર ઉપર ચુંદડી અને તે ઉપર પીળી પામર ઓઢી છે ને જેમ લાલ કુંજના બચોરીઆ ભેગા લ પાઇને બેશે તેમ બેઠા છે એતો ઠીક પણ આપણી વાડીને ઠાંગરની શી ખબર છે, ત્યારે કાણીઓ કહે છે તે સાંભળો.

સાળ વાઢી કરચો સાથરોને, વળિ અડખી સુડા ખાય, ગોર તમારી વાડિએરે, તેતો ભેગાઇ ભેળાઇ, ખાંડા ભરાયા મેહતા બેટીએરે, વળી શિરોઇ જકોલાં ખાય. શાલ દુશાલા પાથરયાંરે ત્યાં બેઠાં સદેવંત રાય.

ચોપાઇ—બેઠાં સદેવંત રાય કે. સાળ બધી વાઢીયાં; ગો ર તમારી વાડી માંહ્ય, નવ નવાં કઉતક ભાળિયાં.

એ સાંભળી ગોર મહા ઉદાશ થઇ વાડિનાં ઝાંપા આ ગળ આવીને ઉભા રહ્યા છે. હવે શાવળિગા મહા ઉદાશ થઇ રાજાને કહે છે.

ચોપાઇ—શીલવંતીના શીલ, મતમાં પાળીયાં. તમેરા જ વંશી કુળ રૂપ, અમે જાત વસી પાણીયા; શીલવંતા રા જા જોઇ રાજ તમારાં સાંભળો. ભલે ભલ ભરથાર, વાલમ નહી વીસરો

દોહરો—હું પડદે રહેતી પદમણીને, વળી દીવશ નદી ઠા જાને કોય, સાચુ બોલો સદેવતા, મહારૂ દુરામન હોશે જ હોય તેહ દહાડેથી ચટપટ લાગીરે મુને, ઘડિએ ન રેહે વુ મુને સુખ, નહીએ નખ ઉતારીયાને વળી. તેથી વરતી ત મે વાત. અદક પાળ આવીયોતે, મારા ઘટમાં કરી ગયો ઘાટ.

હે રાજા તમારૂ સોજ મને ઘણું સાંભળે છે એમ કે હી રૂદન કરે છે તે જોઇ સદાવ્રત કહે છે, કે તુ મને રજા આપ ત્યારે શાવળીંગા કહે છે.

દોહેરો—આ જીભે જાઓ નહી કહુને વળી કહુ તો જીભ કપાય. જાતાં તમને જાણીનેરે, મુને પડીરે વીમાસણુ થાય; વાડી થકી વળીયાને, વળી ચળ ચળ દાજે મનમાંય. તમને મુકતા સાહીબારે, મુને વાડી તે ખાવા જોને ધાય.

હવે શાવળીગા પોતે દીલગીર થઇ લુગડાં સજી પોતે હાથમા થાળ લઇ ઘર ભણી ચાલે છે અને સદેવત પણ પો તે વસ્ત્ર હથિઆર સંભાળી ઉદાશ થઇ ઘર ભણી જાય છે જ તાં જતાં પોતાના મનમાં કહે છે,

સોહલો—હાયરે સુંદર મારી ચાલી જાય, ને વાડી મ ને ખાવાને ધાય કાણીએ બગાડી મારી સારી પેર, ઉદાશ થઇ રાજા ચાલ્યા જાય ઘેર.

રાજા પોતે કાંણીઆને ભાંડતા વાડમાં છીંડુ પાડીઆ ડે રસ્તે થઇ ઘર ભાણી થાલ્યા અને મેહેલમાં જઇ બેઠા હ વે શાવળીંગાને ઘેર જતાં ગોર કહે છે તુ કયારની આવતી તી તે અત્યાર સુધી શું કરતી હતી ભાત આપીને પાછા આ વવુ કે અહીંયા બેશી રહેવું મારીને વાડી બેદાન મેદાન ક રી નાંખી તેવો ધમકીનો અવાજ સાંભળી સાવળીંગા ગો રને કહે છે,

સોહલો—નમો ગોર નમસ્કાર, વાડીમાં તો નથી લા ગી વાર. સાગ વાઢોને શાથરો ધરયો, બીજો બગાડ ગોરકાં ઇ નથી કરયો. ગોર તમારી વાડીએ ગઇ ફુલ છે તેમાં વા સના નહીં ફોમટ ફેરો અમને થયો, રાજાતો કઇ વારનો ગયો

હે માહારાજ વાડીએ તો મને વાર લાગી નથી નેત

મારી વાડીમાં સાળ વાઢી છે એટલો બગાડ કરયો છે રાજા તો ઘણી વારથી ગયા છે તેથી મે જાણ્યું લાવને હું થોડી વાર લગાણ્ હુડા ઉડાકુ માટે તે ઉઠાડયા રહી માટે મનેવા ર લાગી તે સાંભળી ગોર કાણીયાને કહે છે કે તુ કહેતો હ તો કે બે જણ બેઠાં છે તે કયાં છે કાંણીઓ કહે સાહેબ હમ ણાં હતાં તે કયાં ગયાં શું પાંખો કરી ઉડી ગયાં તુજ લડાઇ ખોરો છે કે જેને તેને શાચુ જુઠું ભરાવે છે હવે ગોર સાવળી ગાનાં લુગડાંનો ડોળ ફરી ગએલો જોઇ સાવળીંગાને કહે છે

દોહરો–ગુણકા કેરી થઇ છોકરીને, તેતો માંડયો ગુણ કાનો ઘાટ. કોણે ચીર તારાં ભેગવીયાંને, વળી કોને લગાવ્યા તને હાથ.

હે સાવળીગા તારા ચીર કોણે પલાળ્યાં હે રાંડ તે ગુ ણકાનો ઘાટ કરવા માંડયોછે તે સાંભળી સાવળીંગા ગોરનેકહેછે

દોહરો–નથી ગુણકાની હું છોકરીને, ગોર નથી ગુણકા નો ઘાટ મારા ચીર કોણ ભોગવશેરે, મુને કોણ લગાવેરે હાથ

હે ગોર મારા ચીર કોણ પળારનાર છે અને ગુણકામ ને કેમ કહો છો તે સાંભળી ગોર કહે છે.

દોહરો–લીલી અતલસનુ તારૂ કાપડુને, માંહી ઝીણાંઝી ણાં ટાંકેલ મોર. મોર તારા કોને ઉખેડીયારે. એવો કોણ મ ળ્યો તને ચોર,

હે શાવળાંગા અતલસની કાંચળી ઉપર જે જડાવન મોર હતા, તે કોણે ઉખેડી નાંખ્યા, આવાં આવાં ગોરનાં વચન સાંભળી શાવળીગા ક્રોધ કરી ગોરને કહે છે.

દોહરો—સેજ અતલસનુ મરૂ કાપડુને, માંહી ટોડલ ટહુકેરે મોર, ગોર તમારી વાડીએ ગઇને, મને કીધી સદેવ તે કીધી ઝકઝોર,

હે ચોર તમે મને કયારના માંથે જુડા આળ મુકો છો તો જાઓ સઘંતે માહારા મોર ઉખેડી નાંખ; અને ચો ર પકડ્યાં, ચોર એ સાંભળી સુનમુન થઇ ગયા, પછી શા વળીગા કહે છે.

ચોપાઇ–શીખ દીઓને ચોર ઘર દીશાએ ચ લીજે, રૂડ વધામણાં કોય પીતાજીને આલીએ.

પછી ચોર પાસેથી શીખ લઇ શાવળીગા પોતાના ઘ ર ભાગી ચાલી જાય છે,

ચોપાઇ–શાવળીગા રૂપ સ્વરૂપ ઘર દીશાએ ચાલીય આવે છે મોહલા માંડી પીતાજીએ ભાળીયાં.

જેવી સાવળીગા પોતે મેહેલામાં જાય છે તેવીજ તેના બાપે દીઠો ત્યારે વિચાર કરે છે.

સોહલો=કંથ જોગ થઇ કુવરી નિશાળી, ને ઠાલી મથે બેલે છે ગાળ. હવે નહી રહે આપણે હાથ, માટે નોતરીએ માજનને નાત મોતીએ મેળાં સૌને સળે, ચાલતુ નીર સા ગરમાં ભળે, કહ્યાનો હવે નથી કાર, વાર કરયાનો હવે નહી વેહેવાર.

આવી રીતે આવતી જોઇ મનમાં કહે છે કે હવે છો ડી પરણવા જોગ થઇ. તેથી ઘડીયાં લગન લેઇ પરણાવી દેવી ને હવે તેને કયાંઇ બાહાર કાહાડવી નહી. હવે સદેવ તને કાંઇ સુજ પડતી નથી ને પોતે મધ્યાનને સમે પોતાના પલંગ ઉપર સુતાં સુતાં શાવળીંગાનો મેળાપ તુટયો એવો વિ ચાર કરે છે એટલામાં ઊંઘ આવી તેથી ઊંઘી ગયા અને ઓ ચીતાનુ તેને સ્વપનુ થયુ કે જાણે હુ ને શાવળીગા બને જ ણ ચંપા બાગમાં પડાં છીએ ને હુ ગળામાં હાર નાંખવા જાઊછું, તેમ પોતે ઊંઘમાં લાંબા હાથ કરી નાંખ્યા એટલે પ

સંગની ઇસ ઉપર પછડાયો તેથી પોતે જાગી ઉઠયો, ને જુ પે છે તો ચંપા બાગે નથી ને શાવજીગાએ નથી ફકત પોતાના હીરામણ પોપટના પાંજરા શિવાય બીજુ કાંઇ દીઠુ ન નહી, તેથી મને નીરાશ થઇ સ્વપનાને કહે છે.

દોહરો સ્વપના તુનો સુલતાન ભયોને વળી રહયો નહી સારી જેને રાત, કામની માહારી વીઓગે ગઇને વળી હેતો રે નાંખ્યો મેતો હાથ,

હે સ્વપના તુ મારી રાત કેમ ના રહયુ જે તુ સારી રાત રહ્યુ હોત તો મારે શાવજીગાનો મેળાપ રેહેત. પણ આતો ઉલટો વીયોગ થયો.

ચોપાઇ–હુતે ગળામાં નાંખ્યો હાથ; ચમકીને ઉઠીયા કેહેતાં જીવ કપાય મઝા નવ લુંટીયાં.

હે સ્વપના હેત કરીને હુનો ગળામાં હાથ નાંખવા ગયો પણ જાગવુ પડયુ ને ઉલટો જીવ કલપાવવા લાગ્યો.

ચોપાઇ–હઇયામાં મોટી છે હામ, મનનીરે મનમાં રહી; કોને કહુ એ વાત કામની તો વિયોગે ગેઇ.

પછી પોતે પલંગ ઉપરથી ઉઠીને માહા નીરાશ થઇ બારીએ આવે ને મેહેલમાં જાય અને ઝરૂખે આવી જુવેછે તો શાવજીગાના મેહેલ સામો દખાય છે તે જોઇ પોતાના હીરામણ પોપટને કહે છે.

દહેરો–સો સોરે કોસ જોરે સેન વસેગ; વળી અહી યુતે કયાંથી હોય, સુગુરે સોહાગી સુડલારે વળી તેને કોણ આવે જઇ જોય.

હે પોપટ આ શાવજીગાનો મેહેલ દખાય છે પણ મહારે મન તો સો કોસ જેટલો વેગળો છે. તેની હવે કોણ ખમર લાવે એવુ છે તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

દોહરો ચાકરછું તમારિ ઠાકરાં તે જ્યાં મોકલો ત્યાં જઊ, લખવુ હોય ત્યાંહાં લખજોને તમારા મનનાં માન્યાં રે કામ થાય.

હે રાજા તમારો હું ચાકર છુ ને તમે એમ શું બો લ્યા કે તેની કેણ ખબર લાવે માટે જે તમારે લખવુ હોય તે લખો તેની ખબર હું એક પલકમાં લાવુ છુ આવી રી તે પોપટનાં વચન સાંભળી રાજા મનની અંદર ઘણો હર ખ પામ્યો પોતે શાવલીંગાને કાગળ લખ્યો ને પોપટ કોટે બાંધો તે લઇ પોપટ ચાલતો થયો, હવે શાવળીગા પણ પો તાના મેહેલમાં સુતી છે ત્યાં તેને પણ સદેવંતના જેવુ સ્વ પનુ આવ્યું ને તે ઓચીતી ઝબકીને જાગી તો કાંઇ દીઠુ નહી પછી પોતે નિરાશ થઇ પોતાના પલંગ સામે એક મ્હો ટો તક્તો બાંધ્યો છે તેમાં મુખારબીંદ જુવે છે તેમાં પો તાની છબી દેખાય છે. તે જોઇ પોતાના મનને કહે છે.

દોહરો=પાન ચાવ્યું તે મુખ લાલકેને તારાં અમર જોવા જોરે વેણ, સુપનામાં દુખ દઇ ગયારે વજી લાલારે તા રા જોને વેણ.

ચોપાઇ=જબરી લગી નેનુકી ચોટ, બરછી દીની મારને, તેરે મારનેકી દાદ ફરીયાદ કીસે મે જાઉ પોકારને, હાકમ મારે હુકમશુ સજન છેહ દેઇ ગયા; કેહેતાં જીવ ક લપાય મનના વિચાર મનમાં રહ્યા.

હે રાજા સમણામા તમારાં નેણ જોઇ તેમજ તમારાં વેળ સાંભળી ખુશી થઇ રતી. તેમે રીસમાં બરછી મારવાને મારવાને ઉભા થયા, તેની ફરીયાદ હુ કોના આગળ પોકાર વાની એવુ એવુએ બે ઘડી સ્વપનુ રહ્યુ હોતતો માહારો જી વ ખુશીમાં જાત પણ આતો જાગીને ઉદાશ થવું પડ્યું એ

વી પોતે રનને વિશે ચીંતા ધરી ઉદાશ થઇ શાવળીંગા પો
તે મનને વિશે ચીતા ધરી ઉદાશ થઇ શાવળીંગા પોતે બા
રીએ આવી બેઠી છે. ને સામો સદેવંતનો મેહેલ દખાય છે,
તે જોઇ કહે છે.

દોહરો=સામી મેડીએ મારા સજન વસેને વળી કો
ણ લાવે તે સમાચાર, પ્રથમ લઇ ચાંપુ મારા ઉદરમાંરે. વ
ળી આપુ તે માલ અપાર.

જો કોઇ આ વખત મારા રાજાની મેડીએથી મારા ર
જાના સમાચાર લાવે તેને મોહો માગ્યો શરપાવ આપુ એ
વો પોતે બારીએ બેઠી બેઠી તુરંગ ચલાવે છે એટલામાં પે
લો હીરામણ પોપટ રાજાની ચીઠી લઇને આવતો જોયોને વી
જ પોતે મનને વિશે ઘણી ખુશી થઇ કહે છે કે આ મારા
રાજાનો પોપટ આવે છે જ્યારે પોપટ પાશે આવ્યો એટલે
પોતાની પાસે બેસારી રાજાના ખબર પુછે છેકે પોપટ રા
જાની શી ખબર છે ત્યારે પોપટ કહે તમે માહારા મોઢ
નુ કહ્યું નહી માનો માટે આ લેઇ વાંચો શાવલીંગા માહા
આનંદ પામી પોપટને કહે છે.

દોહરો-ભલે આવ્યા સભાગી સુડલારે, વળી ભલારે
લાવ્યો સમાચાર; વારી વારી લેઉ તારા વારણારે તને આપુ
એકાવળ હાર.

હે પોપટ તુ ભલે આવ્યો ને રાજાની સમાચાર લા
વ્યો તને વધામણીમાં આ હાર આપુ છું એમ કહી પોપટ
ની કોટમાં હાર નાંખવા જાય છે એટલે પોપટ શાવળીગાને
કહે છે.

દોહરો-અખંડ રહોરે ગોરીયારે, વળી અખંડ તારોરે
વતાર, લખવુ હોય તેમ લખજોરે પંખી શું કરે તમારો

લેઇ હાર.

હે સ્ત્રી તુ અખડ રહો ને તારો અવતાર પણ અ ખંડ રહો. મારે હારને શુ કરવો છે. માટે તમારે કાંઇ લ ખવું હોય તો આ કાગળ વાંચીને લખી આપ કે તે લઇ રાજા પાસે જઉ. સાવળીગા પોપટનાં વચન સાંભળી ખુસી થઇ પોપટને કેહે છે ને કાગળ વાંચે છે.

દાહરો—તુતો સભાગી સુડલારે, વળી કાંઇ ઉડી ઉડી જાય સોને જડાવુ પાંજરૂને સુડા, મોતીએ લીંઉરે જડાવ, સુનાં મંદીર સુનાં માળીયાને; વળી સુનુ બધુરે ગામ જે દી રાજા વિયોગે ગયા, તે દી મને નિદ્રા હરામ વારે વારે લઉ તારા વારણાંને વીરા એક ઓરો તુ નો આવ; સદેસો લાવ્યો મા રા સ્યામનો, તે હુ વાચુને તુ વંચાય.

ચોપાઇ—ચપા કેરી છાંય. સાળ કેરો સાથરો, કોડે આ વ્યો છે કોલ તેતો નથી વિચરયો. હઇડાની જે ઝાઝી હામ તે મનની મનમાં રહી, કેહેવાં જીવ કલપાય, કામની તુ વિયોગે ગઇ.

હે સ્ત્રી તાહારી જે પ્રીત તે હુ જારાએ વિસરતી નથી અને તું વિયોગે ગઇ તેથી મારા જીવ વલોક કલપાય છે આવાં શદેવંતનાં વચન સાંભળી શાવળીગા માહા ખુશી થઇ ને કહે છે કે રાજાનુ મારા ઉપર હેત ઘણુ છે પછી પોતે સ દેવંતના ઉપર એક કાગળ લખી પોપટની કોટે બધ્યો અને પોપટને કહ્યુ ભાઇ રોજ એક બે વખત રાજાને ત્યાંથી સ માચાર લઇ મારી પાસે આવજે પોપટ કહે સરૂ એમ કહી ચાલતો થયો, હવે પોપટને શાવળીંગાને મોહોલે વાર થઇ તે થી સદેવંત કુવર મેહેલમાં માહા ચીંતા કરે છે કે હજી સુધી પોપટ કેમ આવ્યો નહી.

ચોપાઇ=પોપટ પંખીની જાત શંડે ભરમાવીઓ, ગુણ વંતો ગંગા રામ હજુ નહી આવીયો,

રાજા કહે કોણ જાણે રાંડે ભરમાવીને ત્યાં બેસાર મુકયો એવામાં પોપટ આવ્યો તે જોઇ રાજા ખુશી થઇ પોપટને કહે છે.

સોરઠો—પોપટ પંખી ચતુર સુજાણ, પઢો પારવતી તમે શ્રી ભગવાન; ગુણવંતો આવ્યો ગંગારામ, તેં કીધાં માહારાં સરવે કામ.

હે પોપટ તું આવ્યો તો ઠીક થયું હવે માહારૂં બધું કામ સફળ થશે. પછી પોપટે શાવળીંગાનો લખેલો કાગળ રાજાને આપ્યો તે લઇ રાજા વાંચે છે.

ચોપાઇ-પારા સારા સમાચાર, લખીને તમે કાહાવજો; અને માહારેરે મોલે રાજ, એકવાર તમે આવજો; એથી મળેરે એકાંત, અમનેરે તેડાવજો, અમને મળેરે એકાંત તો તમે વેહેલા આવજો.

રાજા કાગળ વાંચી પોતાના મનમાં ઘણા ખુશી થયા હવે આવી ખબર પોપટ પાસે મંગાવીશું ને કયાંઇ લાગ આવશે તો ભેગા પણ થઇશુ. એમ કરતાં પરભાતનું પોહોર થયું એટલે શાવળીંગાના બાપ પદમશા શેઠે પોતાના સગાવાલાને તેડાવ્યા અને કહે છે.

ચોપાઇ=શેઠ મળી શાહુકાર હડતાળું હાટે દીજીએ, સાવળીંગા કેરાં લગન ઘડીયાં આપણ લીજીએ. ગોરને તેડયા આજ લગન લખાવીયાં, ઢમ ઢમ વાગ્યા ઢોલ ગાય છે સાહેલીયાં.

સોરઠો=ચોખા કંકાવટીને લગનજ સાર, લગન વધાવશે વારંવાર; સાતમ શોમવારે લગનજ કેહેવાય; પધારજો ત

મે રૂપાસાથ,

દાહરો=શંકર તેડાવ્યા ચાર; લગન લખાવીયાં ગામો ગામથી કોય, સગા વાહાલાને તેડાવીયા, સાતમને સોમવાર આઠમપર આવજો, કોરાવી માણેક થંભ મડપ રોપાવજો.

સ્વારનુ પહોર થયુ એટલે પદમશા શેઠે પોતાના સગાં વાહાલાને તેડાવી કહ્યુ કે તમે દુકાનેનાં કામકાજ બંધ કરો કેમકે આપાણી શાવળીગાના ઘડીયાં લગન લેવાં છે પછી શેઠે ગોરને બોલાવી લગન નીરધારી તેને વધાવી કંકુ છાંટી, લગનપત્રીકા ગોર સાથે પારાનગર શાવળીગાને શાસરે રૂપાસને ત્યાં મોકલી હવે રૂપાસાએ પોતાના સગા વાહાલાને બોલાવી કહ્યું કે હાલને રાલ તઈયાર થાઓ પછી સ્વારના પહોરમાં રૂપાસા શેઠે હાથી ઘોડા, પાલખીએ રથ તથા ઉંટ સાથે તમામ જાન લઇ નીકળ્યા તે સાંજરે મુગીપર પાટણ આવ્યા, અને ગામની ભાગોળે તળાવ ઉપર પડાવ નાંખ્યો. ને તોપો બંદુકો ને તમચાના અવાજ કરવા માંડયા એટલે પદમશા શેઠને ખબર થઇ કે જાન આવી માટે આપણે સામા વરઘોડો ચહડાવી સામઇયુ કરી જાની વાસે તેડી લાવીએ પછી સેઠ પોતાના સગાવાહાલાંને તેડી વરઘોડો ચહડાવી સામે તેડવા ગયા હવે ઘેર આગળ શાવળીગા અને તેની શાહેલીઓ છે પછી શાવળીગા પોતે વિચાર કરે છે કે હમણાં જો હુ રાજાને મળુ તો લાગ ઠીક છે. તેથી પોતાની સાહેલીઓને કહે છે.

સોહરો-શાવળીગ. મનમાં કરે વિચાર લગનતો આવ્યુ સાતમ સોમવાર; ન જોઇ મેં બંકી બજાર ન જોયાં મે ચંદનનાં ઝાડ, ન જોઇ મેં નગરીની વાટ, ન જોયાં ગાંધી દોશીનાં હાટ નથી જોયો પનઘટનો ઘાટ; સાહેલીઓ જાર

શુ કરશુ વાત.

હે સખીઓ હવે માહારૂ લગન આવ્યું ને મે આપ ણી બંકી બજાર ને ચંદનબાગમાં ચંદનનાં ઝાડ જોયાં નથી તે હુ સાસરે જઇશ ને મને ત્યાં કોઇ પુછશે તો હું તેને શો ઉતર આપીશ, માટે આપણે તે જોવા જઇએ ત સાંભળી શાહેલીઓ કહે છે કે બાઇ એક ગાઉ સુધી જઇને એમાં તે શુ જોવુ છે શાવળીગા કહે ત્યા નાના પ્રકારના ફળ ફુલાદીક તેમજ તેમાં બીજા મેવા પણ ઘણી જાતના પાકે છે તે ખાવાની બહુ રમુજ પડે છે એવી રીતે લાલચ દઇને સાહેલીઓને સમજાવી પણ શાવળીગા મનમાં વીચાર કરે છે કે શાહેલીઓને સમજાવી પણ રાજાને હુ શી રીતે તેડાવું.

સોહલો=કરમ માહારૂ એવું અભાગ ન બન્યો રાજાનો એકે લાગ, સુડાની સાથે સંદેસો કહુ ને રાજાનેરે તેડાવીરે લઉ.

શાવળીંગા કહે છે કે આટલા લાગે તો મારા કોડ ગયા ને જતાં જતાં લાગ આવ્યો તો તેમને સંદેસો કોની જોડે કાહાવુ જો પોપટ આવે તો તેને મોકલુ એમ વિચાર કરે છે એટલામાં પોપટ રાજાની ખબર લઇને ત્યાં આવ્યો તે જોઇ શાવળીંગા ખુશી થઇને પોપટને કહે છે કે હે ભાઇ આ ચીઠી તને લખી આપુછુ તે તુ વેહેલો જઇ રાજાને આપ એમ કહી ચીઠી લખે છે.

સોહલો—ચંદન તલાવડી રાજા ચંદન બાગ ઘડી બે ઘડી બેસવાનો લાગ, ત્યારે આવો માહારા સુદર સ્યામ; પુરી શુ હઇયાની હામ.

હે રાજા તમે ચંદન તલાવડી ઉપર ચંદન બાગમાં

આવો ત્યાં આપણે ભેગા થઇશુ એવું ચીઠીમાં લખી પોપટ
ની ડોકે બાંધી તે પોપટે રાજાને આપી. ચીઠી વાંચી રાજા
ઘણા ખુશી થયા કે આજ આપણો મેળાપ થશે હવે શાવ
ળીગા પોતે સાહેલીઓને લઇ બંકી બજારમાં થઇ ચાલી
જાય છે.

ચોપાઇ=છુટે પટેરે નાર, અ વેરે અલબેલીયાં વાણુજ ક
રતા વેહેપાર વાણીયા સરવે ભુલીયા, અમીર ને ઉમરાવ
મુચ્છા સરવે પામીયા; શેઠ મેહાટા શાહુકાર, ઠેરા ઠેર ઠ
રી ગયા.

આવી તરેહથી પોતે બજારમાં કઇકને મુરછામાં પાડ
તી ચાલી જાય છે. જ્યાં પોતે શેહેર બહાર નીકળી ને ચ દ
ન તલાવડી છે. તેની પાસે ભર રામનો નદી વેહે છે તેમાં જ
ઇ રમવા લાગી.

દોહરા—ચંન ઘન નદી ભર રામકેરિ, ઘન લીલાં
રે લીલાં તળીયાં, થોકે થોકા હોહુરારે, વળી પદમણી પુ
તળીયા,

દોહરા—પદમણી પુતળીયા ઝબુકે જાણે વીજળી એ
એકશુ એક અલબેલ મુખેરે અતી ઉજળી, નજરો તણું ન્યા
લ લીએ બેઉ તાળીયાં, ધારે બગેશર બાગ, રમતી સહુ
ભળીયાં.

નદીમાં સરવે નાહાય છે ને તાળીયો લે છે. તેમજ અ
રસપરસ એક એક સમશાથી હુડા કેહે છે. ત્યાં સદેવંત આ
વ્યા તે સાવલીંગાને રમતી જોઇ કહે છે કે તુ મને બાગનો
વાયદો કરી અહીંયાં કેમ રમો છો તે સાંભળી શાવલીંગાએ
સદેવતના સામુ જોયું એટલે સરવે સાહેલીઓએ પણ રાજા
ના સામુ જોવા માંડયુ, પછી સદેવંતે વિચારયું કે આ બધા

જાણી જશે તો પછી શાવળીગાથી મારી પાસે એકલાં આવી શકાશે નહી માટે હું આઘો જઉં એમ ધારી પોતે નદીની સામી તીરે જઇ પથરા ઉપર બેશી પગ ધોવા માંડ્યા, એટલે શાવળીગાએ કહ્યું.

દોહરો—સખી સરોવર આપણાં કોઇ ઘસ ઘસ ધુવે પાય; દુગે થાઓ રાજા દુમગારે, વળી લખી કરકર બાયે.

શાવળીંગાએ પોતાની શાહેલીઓને લાંબો હાથ કરીને કહ્યું કે આ કોઇ આપણા સામો બેશી પગ ધુવે છે છે, ને રાજાને લાંબો હાથ કરી શમશામાં ચદન બાગ બતાવ્યો કે તમે બાગમાં જાઓ હું આમને રસ્તે વળગાડીને આવુ છુ પેલી શાહેલીયો રાજાને જોઇ કહે છે કે અમે અહીયાં છોડીઓ નાહીએ છીએ ત્યાં આવી કેમ બેઠો છે તું તારે રસ્તે જા. તે સાંભળી રજા પોતે ચંદન બાગમાં ગયા; અને આ સોપાલવના ઝાડ તળે જઇ બેઠા.

દોહરો—એકથી એક અગમેલડીને વળી નાહાવા તે બેઠી જોને નાર પાવઠડે જોને પદમણીને, વળી પુતળીની જોને હાર.

ચોપાઇ—પુતળિઓની હારે ઝબુકે છે દામની, હાથી ઝોકાં ખાય. ધુવે છે એક કામની.

સરવે સાહેલીયો જાણે પુતળીઓની હાર બેઠી હોય.તેવી શોભા થઇ રહી છે પછી શાવળીંગાએ વિચારયું કે મે રાજાને બાગમાં મોકલ્યા છે ને હું અહીં રમત કરૂ છું તેથી અકળાશે માટે હવે જાઉં એમ ધારી પોતે ઉઠી એટલે સાહેલીઓ પણ ઉઠીને શાવળિંગાને કહે છે કે બાઇ તમે કહેતાં હતાં કે બાગમાં ફળ ફુલનો મેવો [illegible] છે તે કયાં છે ત્યારે શાવળિંગા [illegible]

પે તેડી જઇશ તો મારો જોગ નહી બને માટે મુકીનેજા
ઉ એમ ધારી સાહેલીઓને કહે છે;

સોહુલો—જોયા જેવો ચંદન બાગજ છે; ને ત્યાં એક
આ‌.ળી ગાળો માળીજ રહુ જુડી જુડી સાખજ ભરે ને દર
બારમાં તો થંડજ ભરે.

હે બહેનો બાગતો જોયા જેવો છે પણ માંહી એક
માળી છે તે દરબારમાં જુઠુ કહી દંડ કરાવે છે તે હમણાં
બાગમાં ગયો છે તે ઘેર જશે એટલે આપણે જઇશું ત્યાંસુ
ધી આપણ આંખ મીચામણી રમીએ પછી એક એકનીઆં
ખ મીચાને બીજી સંતાવા કાજે જુદી નાસે ને સાવળીં
ગા નાઠી તેવીજ બાગમાં ગઇ.

દોહરા—સામા આંબા જોને આંબલીરે, વળિ દિઠો
છે દાડમ દ્રક્ષ; આસોપાલવને ઓળવેરે, ગોરી એ પડીછે
જોને વાટ.

સાવળીંગા પોતે આસોપાલવના ઝાડ ઓઠે થઇ કેળોમાં
રસ્તો પાડી ફુલના છોડ ખુંદતી ચાલી જાય છે કેમકે એનેકો
ઇની બીક છે કે મને કોઇ ખીજશે બાગના માલીક તો એ
ના તાબે થઇ એના પેહેલા આવી બેઠા છે હવે શાવલીંગાર
જા પાસે ગઇ, ત્યાં બનેજણ એકએકનાગળ મા હાથનાંખીફરેછે

દોહરો=શોરપર છુટી લટીઆરે વળિ છુટેરે પટે બા
ધ્યાં જાય. પદમણીને તો પરેમ ઘણોને વળી લાલજ આં
ખો જોને થાય.

શાવળીંગાને સદેવંત બને જાણ મહા કામાતુર થયા
છે ને શાવળીંગાના માથાના વાળની લટો છુટી ગઇ છે ને
કામના કેફમા આંખો લાલ ગુમ થઇ રહી છે ને પોતાનાઠં
ડા પવનથી ને ફુલની સુગંધીથી ઘણો ઘણો પ્રેમ ચડે છે પ

છી પોતે સદેવંતનો હાથ ઝાલી ચંપાની ઘટામાં જઇ બે
ઠી ને સદેવંતને કહે છે.

ચોપાઇ=ઓ અલબેલા રાજ, ભલા તમે આવીયા; મુ
ડાને સંદેશ; ઘર્ખીને તેડાવીયા હું વારી માહારા રાજ; વા
રી વારીયાં; વચનના બાંધ્યા કોય; તમાંરીરે વાડીએ, છેલછ
બીલા શામ, આવોને મોજુ માણીએ.

શાવળીંગા સદેવંતને કહેછે કે હે મહારાજ આજતો
મારી વાડીએ આવી છુ માટે મને ઘણો આનંદ થયો તેમ
તેમ સદેવંત તેના મીઠાં અમરત જેવાં વચન સાંભળી મહા
કામાતુર થયો છે ને તેના નેનની અદાએ કરી તેનું કોમળ
હૃદય ભેદઇ જઇ મહાં ગાંડાતુર થઇ રહયો છે ને શાવળીં
ગાનુ મોહોડુ ખુબ હાથે વતી દબાવે છે ને તેના કોમળ જે
કમળપત્ર જેવા અધુર ઉપર ચુંબન કરે છે,

ચોપાઇ—અલબેલે કીધી અલવ, નાંખી ગળામાં બા
થડી, ઉભાંછે જોડાજોડ. ચંપા કેરી છાંયડી; મેલો છબીલા શામ,
મોહ્ડુ મારૂ ભાગશે, અમે કહીશુ વેણ કડવા તમને લાગશે.

શાવળીંગા કહે હે માહારાજ તમે જે હુ દબાવો છો તે
દુખવા આવ્યુ ને ભાગી જશે પછી તમને કહીશુ અટલે રી
સ ચડતાં વાર નહી લાગે માટે મોં મુકી દ, એવું કહેતાંજ
સદેવંતને રીસ ચડી કે રાંડને હું હેતમાં પીયાર કરૂછુ ત્યા
રે એ વળી એની ખોટાઇમાં જાય છે તેથી પોતે આઘા જ
ઇ બેઠા ને શાવળીંગાને કહે છે.

ચોપાઇ—એરે નારી અજાણ. શુ માહારે નથી પ્રી
તડી, લેવા આવ્યો કોય. રાણીઓની રીતડી, પ્રીતોના પરી
આણ, તેતો અમે જાણીયા આલો અમારી રીત, કહો વ
લા કરને વાણીયા.

હે સ્ત્રી તુ ન જાણીશ કે હું તને વળગતો આવુ પણ મેં તારી પ્રીત જાણી માટે મારી રાણીજીની રીત પાછી આપ અને તારા જે વાણીયા આવ્યા છે તે વાકુલા કરમા હારે તારો ખપ નથી આવાં રાજાના રીશના વચન શાંભળી સાવળીંગા નરમ થઇ મનમાં કહે છે કે હુ તો હસતાં હસતાં કહેતી હતી ને આતો પાછા રીસાયા હવે સમજાવુ એમ કહી કહે છે.

ચેપાઇ—રાજા સોળ સાહેલીનો સાથ, છુવન જોતઓ રતી; નાંખી ગળામાં હાથ, અબોડા રેસે રહી. હેતે દબાવ્યુ મોહોડુ હાથ, મોહોડુ મારૂ ભાગશે મજથી કેમ દેવાશે ગાળ લાખેણા રાજા લાજશે.

હે રાજા તમે તો મારૂ હસતે મોં દબાવ્યું હશે પણમારૂ મોં મસ દુખ્યુ ત્યારે મે તમને કહ્યુ જો તમને કાંઇ આડો જવાબ આપુ તો આપની પાસે રીસનુ તો વસણુંજ છે તેથી મે વિચાર કરીનેજ આપને કહ્યું કાંઇ તમે મને ઓછા વહાલા છો કે તમને ગાળો દઉ રાજા કહે ઘડીમાં હસાવે છેને ઘડીમાં તરછોડી નાંખે છે ને ઘડી પછી તુ તો પરણીને જવાની છુ માટે મારેતો પ્રીત કરવી નથી ઘડી મરૂ કયાંતા હરા પાછળ સોચના કરતો ફરૂ તે સાંભળીસાવળીગા કહે છે

દોહેરો—સુણુ સદેવંત શાવળીગા કહે ને વળી એવુ શું બોલો આપ. પણ વરૂ તો સદેવંત કુવરનેરે, વળી બીજા માહારે ભાઇને બાપ.

હે રાજા તમે મને કહો છો કે તુ પરણીને સાસરેજઇશ પણ આ માહારૂ વચન કે પરણુ તો સદેવંત કુવરનેની કર દુનિયામાં બીજા મારે ભાઇ બાપ છે એવા સમ સોગન ખાધા એટલે રાજા ખુશી થય કહુ છે.

દોહરા—સુણ સદેવત શાવળીંગા રેહેને વળિ હઇયામાં શ/ખજો વિચાર. કોલ આલ્યા તે પાળજરે નીકર ધરતી નથી ઢાંકનરે હાર.

હે શાવળીંગા તુ કોલ આપે છે પણ વિચાર કરજે, જો નહી પાળે તો તાહારી ને માહારી લોથો રઝળશે સાવળી ગા કહે કોલ કેમ ને લોથો કેમ રઝળશે ને તમે એ શુ બો લો છો હુ તો કાંઇ સમજતી નથી ત્યારે સદેવંત કહે છે,

દોહરા—જેવા આલ્યા ગોરની વાડીએરે, વળી એવા તો અહીયા તુ માન; કુડ કપટ તજો માનનીરે. વળી અમે તમાગરે મેમાન.

હે શાવળીગા તે ગોરની વાડીએ આપ્યા હતા અને અહીયા આપે છે તેવા પાળજે ને તાહારા મનમાંથી મશક રી અને કપટ કાહાડી નાંખજે અવુ સાંભળી શાવળીંગા ખુશી થઇ રાજેનો ઘણો આગ્રહ જોઇ પોતે રાજાને લેઇ ચં પની ઘટમાં જઇ પોતાનુ ચોર પાથરી બંને જણ બેઠાં.

ચોપાઇ—ચોતડ કીધાં ચાર, પીતાંમર પાથરવાં; નાંખી ગળામાં હાથ: સજને સાહજ કરયાં. બેઠાં જોડા જોડ, લાગેબ હુ સારીયાં. નાની સરખી સાહેલીએ, આવીને પોકારીયાં

જય બને જણ ચંપાની ઘટામાં ચોર પાથરી બેઠાં છે એટલામાં નાની સરખી સાહેલી હતી તે બીજીઓને તે ડી બેળાતી બેળાતી બાગમાં આવી શાવળીંગાને બોલાવીએ સાંભળી શાવળીંગા ઝટપટ ઉઠી ને રાજા પોતે આસોપાલવના ઝાડ ઓઠે સંતાયા હવે સાહેલીઓ કહે છે કે તુ કોની સાથે વાતો કરતી હતી શાવળીંગા કહે તુ આંધળી થઇ હોઇશ તા રો બાપ કોણ છે અહીયા હોય તો જો. હુ તો આપણે રમ તાં હતાં તે વખત સતઇને બાગમાં દોડતાં મને કળ ચડી

મેટલે મારૂ ચીર પાથરી સુતી સુતી ઊં ઊં કરતી હતી તે તેંણે
પુછ્યું કે કોઇની સાથે બોલે છે તે સાંભળી નાની સાહેલી કહે છે.

દોહરા—સુણરે મોગી સાહેલીયો, તમે કોક સાથે કરતાંહ
તાં વાત; તમને જોવાને અમે આવીયાંને વળી સોળ શાહેલ
ડી નો સાથ.

હે શાવલીંગા તુ વાત કરતી હતી તે અમે નજરે જો
યુ ને તું જુઠું કેમ બોલે છે એવાં તેનાં વચન સાંભળી સા
વળીંગા રીસ ચડાવી નાની સાહેલીને કહે છે.

દોહરો—નાની સરખાં સાહેલડીરે, વળી મરજોરે જોને
તારો વીર; વાલમ મારો વિયોગે ગયોરે, હું તો સુખ ન પામી
શરીર,

હે રાંડ તારા મુળ વઢાંયા તે મારો પેર બગાડી એમ ક
હી સાહેલીઓને તેડી ઘર ભણી ચાલી રસ્તામાં ચાલતાં વાડી
નાં ઝાંપા આગળ મહાદેવનુ ડેરૂ હતું તેમાં સાવળીંગા દર
સન કરવા ગઇ ત્યાં મહાદેવને કહે છે.

ચોપાઇ—દેરાં એટલાં દેવ. પથ્ગમેતો જાણીયાં, સાવસો
નાના છત્ર, સદાશીવને માનીયાં; અલબેલો મારોજ, મીઠોરે ન
જરે ભાળશું, સોના કેરાં છત્ર, સદાશીવને ચડાવશું

પોતે સદાશીવને કહે છે કે જ્યારે મહારા રાજાને અ
મે મળીશું ત્યારે તમને શોનાના છત્ર ચડાવસુ એવી માનતા
માની ઘર ભણી ચાલી સદેવંત પોતે પેલી નાની સાહેલીને
ગાળો દેતાં દેતાં પોતાના મેહેલે ગયા હવે શાવળીંગાના બા
પ જાન તેડી લાવ્યા અને હવેલીમાં ઉતારો આપ્યો પછી શ
હે કુલેકાનો વરઘોડો ચડાવવાની તઇયારી કરી અને મોટાશા
હુકારોને વરઘોડે આવવાને સારૂ તેડાં મોકલ્યાં પછી શાવળી
ગાને પીઠી ચોળવા સારૂ બોલાવે છે તો શાવળીંગા નથી શેઠ

કહે આ વખત કયાં ગઇ હશે. એમ કહી સીપાઇઓને જો
જવા મોકલ્યા તેમને શાવળીગા આવતી સામી મળી તે
જોઇ શીપાઇ કહે છે કે હે બાઇ વરઘોડાની તઇયારી થઇ છે,
ને તમે કયાં રમવા ગયાં હતા ઘર આગળ શેઠ ખીજે છે તે
સાંભળી શાવળીગા ઉતાવળી ઉતાવળી ઘર આગળ આવી એ
ટલે સરવે સાહેલીઓ પીઠી ચોળવા મંડી.

સોહલો—કંકુને કેસર ઘોળાય. પદમાણીને પઠી ચોળા
ય; સરખી સાહેલીયો મગળ ગાય, પદમાણી ઉપર રૂઠા પી
ળા થાય.

શાવલીંગાંને સાહેલીઓ પીઠી ચોળી નવરાવી વસ્ત્ર
શણગાર પેહેરાવી તઇયાર કરી હવે પદમશા શેઠે સીપાઇને
બોલાવી કહ્યું કે ભાઇ રાજાને જઇ કહો કે પદમશા શેઠને
દીકરીનુ આજે લગન છે માટે ફુલેકાનો વરઘોડો ચડાવવાનો
છે તેથી આપ સ્વારી લઇ વેહેલા પધારજો; સીપાઇ ત્યાંથી રા
જા પાસે આવી રાજાને કહ્યું એટલે રાજાએ પોતાની સ્વારી
તઇયાર કરાવી અને સદેવંત કુંવરને સાથે લેઇ જવા સરૂં બો
લાવ્યા કે ભાઇ આપણા નગરશેઠ પદમશાની કુંવરીનુ લગન
છે તેનો વરઘોડો ચડવાનો છે માટે ત્યાં જવુ છે તુ ચાલ

ત્યારે સદેવંત કહે પીતા આજ માહારા શરીરને સુખ
નથી ને માહારૂ માંથુ દુખે છે તેથી હુતો નહી આવુ તમે
એકલા જાઓ ગનમાં કે રાંડ એકાંતે મળી ને ત્યાંથી પાછા
આવ્યા તો પછી આ બધા લોકમાં શુ વળવાનુ. મુવો એ
શેઠ ને મુઇ એની છોડી કે વગર દુખે માંદા થવુ પડે છે.
પછી રાજા પોતે હાથી ઘોડા પાલખીઓને રથ લેઇ શેઠને
ત્યાં આવ્યા, એટલે સરવ લોક તઇયાર થયા, ને પછી કન્યા
ઘોડે બેસારી એટલે વાજીંત્ર વાગવા માંડયાં.

ચોપાઈ—ઢમ ઢમ વાગ્યાં જોને ઢોલ ત્રપણુ જોને ગ ઠ ગડયાં. અમીરને ઉમરાવ સાથે સરવે પરવરયા, ત્રંબક વાગ્યાં જોને તુર, શરણાઈએ સાદજ પુરીયા, ગીડ ગીડ વાગે નોબત તાંસા વાગે તુરીયા, પાલખીઓને સુખપાલ, હાથી ઘોડા હળ મળે, શેહેરના સરવે લોક ફુરેફુ જાતા મળે. શાખા બાંધી શાલીવાહન મોટે માંડવ આવીયા, માંડવ કેરી માંય, આવકાર લેઇ વધાવીયા, સાથે સારા લોક વેહેપારા, પાણીયા, ઇદ્રનારે આસાન એણીપેરે આણીયા. ઘોળાને ઘવલા ચાર રથ લેઇ જોતરયા, તાતા ને તોખાર, ભેળારે લઇ પાખરયા.

એવી ધામ ધુમથી વરઘોડો ચહડી બજારની વચે સોનેરીયા ચોકમાં આવ્યો, તે સાંભળી કુવર કહે વરઘોડો તાબ ઠો ધામ ધુંમથી ચહડયો છે તે જોઉંતો ખરો; એમ ધારી પોતે જોવા સારૂ અગાશી ઉપર ચડ્ડયા, ને જુવે છે તો ઇદ્ર ગટા થઇ રહ્યો છે, ને તમામ રસ્તો લોકોથી ભરાઇ ગયો છે. ને ચાલવાની જરા પણ જગા નથી ને વરઘોડામાં છત્રીઓ અબદાગીરીઓ ને ચમર ઢળી રહયા છે તે જોઇ સદેવંત કુવર પોતે ખુશી થયા ને કેહે છે કે આમાં મેળો તો નહી થાય પણ જોઉંનો ખરો તેણે કેવા શણગાર પેહેરયા છે. એવુ ધારી પોતે હેઠા મેહેલમાં આવી પોતાના અમુંલ શણગાર સજે છે.

દોહરો= જરકશીનો જામો પેહેરીઓને, વળી માંથે તે કસબીરે મોળ; રતન જડીત શીરપેચ તે બાંધીઓ તે દીસે છે ઝાકમ ઝોળ. કલગી તોરા શોભતાને, વળી ગળે તે મોતન કેરો હાર, કમરે સેલા લપેટીઆં તેમાં ઝુકીરે રહી તરવાર.

ચોપાઈ—ઝુકી રહી તરવાર કામ રૂપ જોવા જાણીયા સ જ્યા શોભીતા હથીયાર, તરકસ લેઇ તાણીયા, તરકસ તીર તરવાર, હેમ જડ્યા હારલા સાજ સોનેરે ઘરકાવ કટારાં છે વાંકડાં; ગડજેડાની ઢાલ ભલા જોને જગ હળે એટલડા રાજ કુમાર મોહોલમાંથી ઉતરે.

હવે સદેવંત પોતે બની ઠણી મેહેલમાંથી ઉતરયા ને ઘોડાની ઘોડાળમાં ઘોડો જુવે છે તો સામન સહિત ઘોડો તઇયાર છે કેમકે પેહલ વેહેલા કુવર રાજાની સાથે સ્વારી જ વાના હતા. તેથી રાવતે સામાન કશી તઇયાર કરયો હતો પ ણ કુવરે ના કહી તેથી રાવત ઘોડાને એમને એમ મુકી વ રઘોડો જાવા ગયો. તેથી કુવરને તે તઇયાર મળ્યો એટલે પોતે ઘોડેસ્વાર થઇ ચાલ્યા.

ચોપાઈ—એકલડા અસ્વાર દરબારમાંથી નીસરયા, સા જ સોનેરી ઘરકાવ ઘોડાને પગ ઘુઘરા.

આવી તરફથી ઘોડાને શણગાર પેહેરાવેલો તેના ઉપ સ્વાર થઇ વરઘોડા સામે જાય છે તો સાજનના લોક કુવર નુ રૂપ જોઇ ઘણા ખુશી થયા.

ચોપઇ—માજન મોટા લોક કુવરને વખાણીયા, આ વ્યા સોનારોયા ચોક માંય તેઓને લઈ તાણીઆ.

જ્યાં સદેવંત સોનેરીયા ચોકમાં આવ્યા ને કન્યાનો ઘોડો જોયો એટલે પોતાના રેવંતને ખેંચી પોતે તેની થડ માં જઇ ઘોડાને ધીરે ધીરે ચલાવવા માંડયો, અને ચાલતાં ચાલતાં વરઘોડો ફરી ફેહેવા આવ્યો, પણ સાવળીંગા સદેવંત ના સામુ જોતી નથી. તેથી રાજા ગુસ્સે થઇ મનને કહે છે કે રાંડ મને તો કેહેતી હતી કે મારે તમારા વીના બીજા ભાઇને બાપ છે ને આતો પરણવામાં ગાંડીતુર થઇ ગઇ છે.

તેથી ચાલ પાછા એમ ધારી પોતાના રેવંતને ચાબક મરી કહે છે,

દોહરા—હેડ હેડ રેવંત આપણા ને, વળી ન કર પગ ઇરે આશ, આ કાગળની છે વાડિયુને એમાં નથીરે સોરંગીની વાશ.

સોહલો—એમાં નથી સોરંગીની વાશ અમથો છુર મારો ફરેરે ઉદાશ, જેમન માહારૂ બાળેરે વેશ હવે લખ્યું છે માહારે પરદેશ.

રાજા કહે છે કે ઘોડા ઘેર ચાલ. આ કાગળની વાડીમાં સોરંગીની વાશ કયાંથી હોય ને અમથા ઉદાશ થવું પડે છે એવા સદેવતના રીસના અવાજ સાંભળી શાવળીંગ વિચાર કરે છે કે રાજાના સામુ મેં ના જોયું તેથી રીસાયા પણ શું કરૂ આટલા લોકમાં તેમને કેમ બોલાવાય, પણ જો કુંવરુ ઉતરે ને હુ મેહેલમાં જણેસ આગળ વર તોરણ આવે ત્યાં સુધી એકલી રહીશ તે વખત સ્ત્રીનુ રૂપ લેઇ આવે તો મેળાપ થાય એમ ધારી પોતે રાજાને સાન કરી સમજાવે છે.

દોહરો—સુંદર શ્રીફળ હાથે ધરીને ગોરી ચુડીયોરે ખખડાવે આઘી એઠી ચુંદડીને વળી સાનુ મે સમજાગે.

શાવળીંગા પોતે એક હાથમાં શ્રીફળ લઇ,બીજે હાથ ઉચો કરી ચુદડીનો ઘુમટો તાણી ચુડીઓ ખખડાવી રાજાને બતાવ્યુ કે તમે સ્ત્રી થઇ માહારા મોહોલે આવો સદેવત પોતે ચતુર હતો તે સમજી ગયો કે મને સ્ત્રીના વેશે તેડે છે તેથી હુ સ્ત્રીનુ રૂપ લઇને જઉ એમ ધારી પોતે ત્યાંથી નીકળી પોતાના મેહેલે આવ્યો, હવે વરઘોડો ફરતો ફરતો જાનીવાસા પાસે જઇ ઘર આગળ આવ્યો ને ઉ

તરયો એટલે શાવળીગા મેહેલનાં ગાખેરા આગળ જઈ બેઠી અને સાહેલાંઓ સરવે નીચે ગાવા લાગી. શાવળીગા વિચાર કરે છે કે આવામાં રાજા આવે તો ઠીક થાય હવે સદેવંત કુંવર પોતાના મેહેલમાં જઇ સ્ત્રીના પોશાક પેહેરવા માટે રાણી પાટમદેની પેટીઓ ઉઘાડી તેમાંથી શોળે શણુગાર લેઈ પેહેરયા અને જે રાણીની અમુલ્ય સાડી હતી તે પેહેની પણ ફક્ત હીરા રતનની જે જડીત વાળી નાક પે હેરવા જાય છે પણ વેહ વીના નાકમાં રેહેતી નથી તેથી વ ળખાં મરે છે એટલામાં પાટમદે વરઘોડો જોવા [illegible] ચહુડયા હતાં તે વરઘોડો ઉતયો એટલે ર ગમેહેલમાં [illegible] તો સદેવંત સ્ત્રી બનીને બેઠા છે. ને વાળી નાકમાં [illegible] હેતી તે દબાવે છે એટલે પાટમદે બોલી તી [illegible] જા વેહ ન હોય તો લાવો આ મોયો [illegible] નથી [illegible] મારા હાથે પોચતાં જીવ નહી ચાલે સદેવંત પાટમદેને [illegible] મનમાં ઘણા શરમાઇ ગયા પછી પાટમદે રાજા પાસે આવી રાજાને કહે છે.

ચોપાઇ—કેમ કરી રેહેશે માહારાજ વેહ વનાની વાળી યુ આ નર ફીટી થયા છો નાર તેતો અમે ભાળીયું પુરષ ત ણો એમ વેશ તમારો લાજશે, ઢળકતી મેલતા ઢાલ તે આ ચુંદડી કેમ છાજશે.

હે માહારાજ આ ઢાલ બાંધતા હતા તે ચુંદડી કેમ શો ભશે, ને આથી તમારો મરદનો વેશ તે લાજશે તે સાંભળી સદેવંત રાણીને કહે છે.

કવિત—રાજનકી નીત ગઇ મીત્રનસે પ્રીત ગઇ, નાં રકી પ્રતિત ગઇ જ્યાંહી જીવ ભયો હે, શોભનકો ભાવ ગયો [illegible] હીશો આયોહે, મેઘનકી દ્રષ્ટ અર્ધ ભ [illegible]

ગઇ. અહી વિપ્રીત હડ ધાયારે કીડીએ શાહુ કપાલ કહેતહે કવિરાજ કઠીણ કુળી કાળ ચલો આયોહે,

હે સ્ત્રી તુ કંઇ છે તો ખરી પણ એ વાતના જેને ઘાત લાગ્યા હોય તેને પુછ તો ખરી તુ મને શીખામણ ક છે પણ એમાં મોટા મોટા ગરક થઇ ગયા છે તે સાંભળ રાણી કીછે માહારાજ કેઇ તમારા જેવા નહી થયા હોય [illegible] અવતાર આપ્યો છે ને હાથે વતી અસ્ત્રી [illegible] ભોગવવા ઇચ્છા કરોછો. શુ માંસ ખાતા હશે [illegible] ફરતા હશે. ત્યારે સદેવંત કહે રાંડ તુ [illegible] વતી આંગ ઉઘાડીને બોજ ખુએ છે પછી [illegible] ઓઢાયા એટલે છાના રહ્યા પછી સદેવંત [illegible] રૂમઝુમ કરતી શાવલીગાને મેહેલે ખાય [illegible] ને હુચા હુચ થઇ રહી છે તેમાં રાજા શા [illegible] ખોળવા માંહી પેશી ડોકીયાં કરે છે અને રાજા [illegible] પેસવા જાય છે. તો બાયડીઓ ગોધા મારી બાહે ર કાહાડે છે ને વળી કેહે છે કે રાંડ શાવલંગી આ કોણ છે કે વચે અથડાય છે રાજા પોતે ધકા પાટુ ખાતા થાકયા, પછી નીરાશ થઇ મનમાં કહે છે કે રાંડે માહારી મશ્કરી કરાવવા સારૂ તેડાવ્યો પછી પોતે મેહેલની સામે જઇ શરમવાન થઇ બેઠા ને આંખમાંથી ઝરઝર આંસુ ઝરવા લાગ્યાં શાવલીગા રાજાને જોવાને સારૂ જરૂખે જુવે છે તો રાજા વેગળે બેઠા છે ને આંખમાં ઝરઝરીયાં આવ્યાં છે પછી ત્યાં રહીને કહયું,

ચોપાઇ—ઉતરાની ઓરાંત, ફરેમાં જાણીએ; છેલ છબીલા શ્યામ આવોને મોજે માણીએ, એ અલબેલા રાજ ભલે તમે આવીયા, ગોપીયોના વેશ ભલ તમેજ લાવીયા.

આ સાંભળતાં સદેવંતે ઉંચુ જોયું એટલે શાવળીંગ દીઠી પછી તેણે ઇશારત કરી કે આ પાછળ બારીએ આવો પછી સદેવંત પાછળ બારીએ થઇ શાવળીંગાના મેહેલમાં ગયા ત્યાં શાવળીગાએ પોતાના રંગમેહેલમાં પલંગ ખુરસો કોચ જાજમ અને પાટો ઢાળી મુકી છે તેના ઉપર મુખમલની તળાઓ ઓશીકાં વિગરે તરેહ તરેહનાં ઉપર બીછાનાં પાથરી દીધાં છે. અને રાજાને વાસ્તે ખાવાનુ દુધ, સાકર બદામ ચારોળી, પસ્તાં દ્રાખ; અખરોટ. ખીજોરાં અંજીર નાળીએર નારંગી વિગરે નાના પ્રકારના મેવા મુખ આગળ લાવીને મુકયા છે અને મુખવસ સારૂ પાન સોપારીએ લચી લવીંગ જાએફળ જાવત્રી તજ બોખ વિગરે; એવા અનેક પ્રકારના ખુશબોદાર તેજાના લાવી મુકયા છે અને તમામ રંગમેહેલમાં અતરની ખુશબો ઊડી રહી છે તે જોઇ સદેવંત ઘણો ખુશી થયો કે આવું સુખ મે મારી રાણી સાથે નથી ભોગવ્યું. પછી શાવળીગાને સદેવંત કહે છે.

ચોપાઇ—જાકર ચંદ્રા જોડ કહુ એક વાતડી, શાવળીંગા તુજ વિના, મને કેમ રાતડી જાશે થાશે નાર, પુગી તમારી પ્રીતડી, હુતેને પ્રીતે કોય આણો રાણીજીની રીડા, ભુમ દીઠે દુખ થાય, જ્યારે નેણાં લાગીએ, ચઢયો કસુંબી રંગ તે ધોઇને ટાળીએ સઉથી ઉતમ જાત, તમારી નાતડી; સુણ શાવળીંગા નાર માનો મારી વાતડી.

હે શાવળીંગા કાલે તો તુ જઇશ, અને ગયા પછી મરો રાત કેમ જશે માટે તુ મારી રાણીની રીત પાછી આપ એટલે હુ માહારે ઘેર જાઉ કેમકે તુતો પરણી ત્યારે ઘર ચાલતી થાય ને માહારે તાહારા પાછળ ઝુરી ઝુરીને મરવુ પડે; તે સાંભળી શાવળીગા રાજાને કહે છે.

ઠાહુરા=આ છમેથી ના નહી કહુને વળી નારહે આ જની રાત. આવી એકાંત નહી મળેને, રાજા કરો વાલડે રીની વાત.

ચે.પાઇ-સારાં સારાં સુંદરીએ, આપ્યાં બેસવા બીછાવણાં, જાજમને જાજેમ; પાથરણાં પાથર્યાં, અલબેલા રાજા અલહુ તારી જારૂીએ; છેલ છબીલા શ્યામ આવોને મોજુ માણીએ.

હે રાજા હુતો આ છમે જાઓ નહી કહુ ને આવી તમને એકાંત નહી મળે માટે બેસો; એમ કહી રાણી રાજાના હાથ બંને પલંગ પર બેઠાં. હવે સદેવંતને પાછું આ છું આવ્યું તેથી શાવળીંગાને કહે છે.

ચે.પાઇ-હોય કર જોડી કોય કામન તુને કરગરૂ આ પુ માળ અપાર સાસરવાસો હું કરૂં. સમજુ થાજો નાર પ્રગી મારી પીરડી, હેતેને પ્રીત આણજો તમારી રાણીછની રીતડી,

હે સ્રી હુ તને ખરૂં કહુછું કે હજુ સુધી તારેને મારે કોઇ પણ છે નહી માટે તુ કહે તો સાસરવાસો કરૂં ને તુ કેહે તે આપું મને મુકી દે તે સાંભળી શાવલીંગા દીલગીર થઇ કહે છે,

ચોપાઇ-નહી આવુ રાણીછના રીત સાંભળો વાતડી નથી ગમતી જરાય, માજનીયાની નાતડી કડવા લાગે છે મુને કોય વેહેપારી વાણીયા. પેહરાવો પાટમહેના શણગાર કરી લેજો રાણીઓ,

એવી રીતે શાવળીંગાનો આગ્રહ જોઇ માહા કામાતુર થઇ રહ્યા ને શાવળીંગાના ગળામાં હાથ નાંખી પલંગ ઉપર જઇ [illegible] પછી શાવળીંગા [illegible] થઇ કહે છે.

ચોપાઇ—મુગોચારના જે રોજ પધારયા માહારે ડોસી એ, ધન ધન મારો અવતાર; લાદપેલા લાવો લોજીએ; હુઇ યા ફેરા હેત બેહરે બનાવીયા, લીલાવતી નણદ આવીને પો કારીયા.

જ્યાં પ્રેમમાં એક એકના ગળામાં હાથ નાંખી બેઠાં છે એટલામાં જે લીલાવતી નણંદ હતી તે ને બીજી સાહેલીઓ ને દેવજી વ્યાસ કન્યાને ચુડો પાનેતર પેહેરાવવાને આવ્યા ને સાવળીગાને બાહારથી હાક મારી તે સાંભળી સવળીંગા રાજાને કેહે છે કે કેમ કરીશુ રાજા કહે કે બેગ તા હારા મેતો તને કહયું હતુ કે તુ મને જવાદે પણ તને વાતોનો સ્વાદ રહી ગયો હના આપણો પરમેસ્વરજ આપણને અનુકુળ નથી કેમકે જરા હરખમાં આવીએ છીએ એટલામા કાળોતરીઓ કયાંથી આવે છે જો વાડીમાં તો કાળીઓ માંજ્યો ને ચંદનબાગમાં રાંડ છોકરી આવી ને અહીયાં તારી નણંદ ઘાટ બગાડયો, હવે તો તને સુજે તે કર, તે સાભળી શાવળીંગા કહે છે.

હે રાજા તમે શું કરવાને ગભરાઓ છો અહીયાંથી તમે દેવળમાં જાઓ; અને હુ પણ ત્યાં આવુંછું પછી ત્યાં આપણે સુખચેન કરીશુ તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

ચોપાઇ—દીવસ આથમે કેમ, પગ બાહાર કાહાડીએ આપણ મોટી નાત નવેણુ કેમ લાહાડીએ, કામન દેવળમાં કોય અમે તો નવ આવીએ કહુછુ સાચી વાત રૂદેમાં લાવીએ.

હે શાવળીગા આપણે સારા માણસના છોરૂથઇને રાતે બાહાર કેમ જઇએ, માટે હુતો નહી આવુ તે સાભળી શાવળીંગા કહે જે હે રાજા તમે નહી આવો તો હુ મરીશ એ સાભળી સદેવંત કહે છે.

ચોપાઇ=કામની સેને કાજ પ્રાણ તમે પાડશો ઠાલો આ મારે શીર તે આળ ચડાવશો.

વળી સદેવંત કહે છે હે સી તું મરીશ નહી તાહારો પેમ માહારા ઉપર વિશેશ છે તેથી હું દેવળમાં ગમે તેમ કરીને આવીશ એમ કહીને રાજા નીચે ઉતરે છે તેનો અ વાજ સાંભળીને શાવળીગાની નણંદ લીલાવતી આવી તેને અથડાઇ સદેવંત ચાલતો થયો, તેથી લીલાવતીએ ઓળખી લીધો એટલે લીલાવતી શાવળીંગાને કહે છે,

ચોપાઇ કોનો કીધો સંગ, રંગ રસ લઇ ગયો, વહુ જી સાચુ માન એ નારી કે નર હતો.

હે શાવળીંગા આ ગયો તે મને પુરૂષ જેવો લાગે છે છે તે સાંભળી શાવલીગા કહે છે.

ચોપાઇ—અમે ભણતાંતાં એક નીશાળ એ છે રાજ કુવરી તે આંવી હતી માહારી પાસ. મળવાને સુંદરી જમ એકજ થાળ સુતાં એકજ સેજડી, નણદલ સાચુ માન એ માહારી સાહેલડી.

હે લીલાવતી એતો રાજાની કુવરી હતી તેને ને મા હારે નાનપણથી બેહેનપણાં છે માટે તે મળવા આવી હે તી એ રીતે શાવળીગા તેની સાથે રકઝક કરે છે તેવામાં ઓ ર ચુડો લેઇને કેટલીક બઇરી સાથે લઇને પેહેરાવા આવ્યો તેવારે એકાંતે તે દેવછ ઓરને શાવળીગા કહે જે હુતો ચુ પાનેતર પેહેરવાની નથી ને જો પરાણે પેહેરાવશો તો હુ ર ઝળતો મુકીશ માટે તમે મને કાંઇ ઉપાય બતાવો, ઓર કહે જે હુ શુ બતાવું તારો બાપ મને ગામમાંથીએ કાહાડી મુકે એ મ કહ્યુ એટલે તેનો ખીસો તર કરયો એટલે ઓરતો ખુશી થઇ ને કહે જે ધ દેરે તેમ કહે તેવારે શાવળીગા કહે તમે કાંઇ

ઉપાય બતાવો ત્યારે ગોર કહે સ્ત્રી કરતાં અમારી અકલ વ
ધારે ન હોય,

સોહુરો—આભ ગામને વરતે કાળ, સ્ત્રી ચરીત્રને રાત
બાળ. એ વાતનો જે નિરાણય કરે; તેને વશ દુનિયા તોર હે

માટે હે કુવરી તુ કાંઇ ઉપાય શોધી કાહાડ હું તાહ
રી મરજી મુજબ કરીશ પછી સાવળીંગાએ કહ્યુ કે આ મ
હારી દાશીને શણગાર પેહેરાવી તેની સાથે પરણાવો પછીમેં
ઢંકીને જાની વાસે લઇ જજો પછી હું છાનીમાની આવાત
નો શણગાર પેહેરી તેને પાછી કહાડીશ પછી દેવછ ગેરે તો
મ કરયુ અને રૂપાસાની સાથે દાશીને પરણાવી અને શાવ
ળીંગા તો બારીએ થઇ દેવળ પાસે ગઇ, પણ સદેવંતતોજા
ગરણની ઓઝીને બદલે કેફની ઉંઘ આવે તવા ગોળીઓ
ખાઇ પોપટનુ પાંજરૂ દેવળમાં ઉંચે લટકાવી કમાડ બંધ ક
રી સુતા છે એવામાં શાવળીંગા આવી બહાર ઘણીએ બુ
મો પાડે છે અને કાલાવાલા કરે છે પણ સદેવંત કેફ તો ઘે
નમાં ઊંઘી ગયો છે ને બેશુદ્ધ થયો છે તથી જરા પણબે
લતો નથી તેથી સદેવંતને શાવળીંગા કહે છે.

દોહરો—રેણુ અંધારીને હું એકલીરે, રાજા અને દ
સે છે ડુંગરને પાહાડ. સાંભળો સાહેબ મારો તમેં; જલ
દી ઉઘાડો બાર,

એ રીતે કહેતી જાય છે ને દેવળમાં પેસવાનો રસ્તો
જોવાને ચારે તરફ ફરી વળી પણ કયાંઇ બાળી કે બારીદી
ઠી નહી પછી બારણા આગળ આવી કહે છે.

દોહરો—ચારે દીશા હું તો જોઇ વળીરે, વળી કીધા તે
સોર બકોર, કાતો સદેવંત સુઇ ગયારે, વળી કાંતો મારી ગ
ઢ ચોર.

એવી રીતે વીચાર કરતી થકી રોવા લાગી ને ઘણો વીલાપ કરે છે પણ કુંવર તો બોલતો નથી તેથી તેણે વિચારયુ કે હવે કાંઇ ઉપાય નથી પણ મારા ચીરને વળ દઇને દોરડાની પેઠે શીખરમાં બાંધી શીખર ઉપર માંહી ઉતરૂ ને જોઉ તો ખરી કે શી રીતે રાજા માંહી પડયા છે.

પછી શાવળિંગા દેવળમાં ઉતરી અંદર જઇને તેને જગાડવા સારૂ ઢંઢોળવા માંડયો તો પણ બોલ્યો નહિ તે વારે સદેવંતનુ માથુ ખોળામાં લઇને તેનાં મો ઉપર હાથ ફેરવવા લાગી ઘણું કરયુ પણ તે તો પેલી ગોળીના કેફમાં લેવાઇ ગયો છે તેથી કાંઇ બોલતો નથી તેવારે શાવળીંગા કહેછે

હે રાજા તને ખોળામાં લીધો તો પથર જેવો લાગે છે માટે તેં કેવો અમલ કીધો છે કે ઉપાડયો તોપણ સુદ્ધ આવતી નથી એવી રીતે શાવળીંગા બોલે છે તો પણ સદેવંત જવાબ દેતો નથી તેવારે શાવળીંગાના મનમાં એમ આવ્યુ કે આતો મરી ગયો છે એમ ધારી પોતે પણ મરવાનો વિચાર કરીને સદેવંતની કટાર લઇને પોતાના પેટમાં મારવા જાય છે એટલે પોપટ બોલ્યો કે અરે શાંવળીંગા તુ શીદ મરે છે સદેવંતને કેફ ચડી છે તેથી બોલતો નથી માટે તુ મરીશ નહી એવી રીતે પોપટનુ બોલવુ સાંભળીને શાવળીગા કહે છે કે હે પોપટ તુ બોલ્યો તો ઠીક થયુ નીકર હુંને એ બે મરત કેમકે હું મુઇ હોતતો મને દખીને તે પણ મરતપણ હવે મારે ઘણો વખત થયો છે ને વાહાણુ વહી જાયતો કુજેતી થાય માટે હું તો જાઉછુ ને હે પોપટ સદેવંત જાગે તો કહેજે કે ફેતો આવીને જશુ તે વારે પોપટ કહે જે તુ સદેવંતને હાથે પત્ર લખીને જા. એટલે તેમને પરતીજ થશે. પછે શાંવળીગાએ સદેવંતની હાથેજીમા ઘાવ લખવા માંડ્યો.

દોહરો—નાકે વેસરની કીધી લખણિને, વળિ સહુ ત ળોળની સાર. કર હાથે ગીમા લખીઆને. વળિ સારે સાર સમાચાર, પુરૂરા લટકતી પાઘડીને, વળિ થાણે થાણેકે થાય એનિ સમજાણ લો સદેવતાકે, તમે પગ ન ભરશોરે બહાર. દેશી મળે દરબારમાંરે વળી બેહેરો મળેરે બજાર એની સમજણ લયો સદેવંતારે તો વળિ પગ ન દેશો બાહાર. આડો કુટોને ઘી ઘડોરે. રાજા છુટા કેશ જોને નાર. વણ ટીલે વિપ્ર મ ળે તો રાજા, પગ ન દેઇએ બાહાર. ગોડોને સાંઢીયોને વ ળી ટપલા કુટ કુંભાર એની સમજાણ લયો સદેવતા તે પગ ન ભરશોકે બહાર સામીરે બેશોરે શોવડોને, વળી વણ હથિઆરે ભુપાળ, એની સમજણ લયો સદેવંતારે, તો પગ ન ભરશો બાહાર. ડાબારે જમણી તેતર બોલેરે, રાજા આડ ઉતરે ગંમાર. એવા શુકન નવ માનજોરે, રાજા પગ ના ધ રશો બહાર. છાણે પાણીને ઠેકરે, વળિ મુનેરાજ દરબાર. સુકે લાકડે મગોવરે, તમને ઘાતક થાક નીરધાર.

હે રાજા એવા શુકન જોઇને ના આવશો પછી પોપટક હે એ કરતાં સારા શુકન લખ કે તે જોઇને આવે પછો સારા શુકન લખે છે,

દોહરે—કોરે ઘડે કુવારકારે જેને બેળો અબેળુ જાવનાર એવા શુકને તમે આવશો તોતમને મળશે શાવળીગા નાર.

ચોપાઇ=સારા સારારે શુકન જોઇ, વાલમ વેહેલા આવજો, નાના મોટા સંગાત, મેળ નવ લાવજો,

હે મહારાજ આવા તો ચોકલા આવજો. પોપટ કહેવે લખી રહી. શાવળિંગા કહે હજી લખવુ છે. પણ હું ચોકીઓ તો ભરાઇ ગઇ હવે કયાં લખુ ત્યારે પોપટ કહેઆ કમાડે લખ. પછી કમાડે લખે છે.

સોહરો—આંખે આંસુડાની ધાર, કામન ઘાવ લખે છેકા માડ; જોબન મારૂ બળે વેશ, તે મેલી જાઓ પીઉ પરદેશ

આખે આંસુડાની ધાર. અલબેલી ઉઠયાં, સુતા સદેવં ત રાય. મજા ન લુંટીયાં. પ્રીતોનાં પરીમાણ, તે તો અ મે જાણીયાં. આવી છે રાણીજીની રીત, તે કેમ વેઠાંડે વા ણીયા, સુણ સદેવંત રાય, અમલ કરયારે આકરાં; હું છુ બાળ કુંવારી, જાઉ છુ સાસરે.

હે માહારાજ તમે બોલતા નથી તો હવે હું કુંવારી ને વારી સાસરે જાઉ છું.

એવી રીતના ઘાવ લખીને પોતે ઘેર આવી ને એકા રક સુધ રહી. પછી સવારમાં જાન વીદાય કરી તે વખતશાત વળીંગા વીચાર કરે છે કે હું માહારી સાહેલીઓને મળુંના ખરી એમ કરતાં વાર થાય તો રાજા આવી પહોચે એમધાર રી સાહેલીઓને મળવા જાય છે એટલે તેની લીલાવતી ન ણંદ બોલી કે હવે શાહેલીઓની માયા મુકી દો તે ઘેર જ ઇને મારો ભઇ તમારી બધી હુંશ પુરી કરશે એવી રીતનુ તેનુ બોલવુ સાંભળીને શાવળ ગાએ વિચારયું કે હેવે કાંઇ ઊપાય નથી ને રાજા તો હજુએ ના આવ્યા માટે ઘોડીવા ર થાય એમ કરૂ એમ ધારીને રથમાં બેસતી વખતે પોતા નો મોતીનો હાર હતો તે તોડી નાંખી મોતી વીણવા બેઠી તો પાણ રાજા તો આવ્યા નહીં તેથી નિરાશ થઇ પોતે રથ માં બેઠી અને જાનઇઆ પણ પોત પોતાની ગાડીઓમાં બે શ્રા ચાલવા લાગ્યા હવે ચાલતાં ચાલતાં પાંચ ગાઉ આવી ભ તુ ખાવા બેઠા એવામાં એક ગોવાળીઓ ત્યાં થઇને જતોહ તો તેને સાવળિંગાએ છાની રીતે એક દાગીનો આપી ક હ્યું કે તું અહીં બેસજે ને સદેવંત રાજા આવે તો કહે જે

કે સાવળીંગાતો ગઇ પણ તમને ઘડી વીસારતી નથી માટે તમે મળિઆવો. પછી સરવે ભાતુ ખાઇને ચાલતાં થયા ને એ ઘણાં દહાડા રહયો તે વખત જાન પાસા નગરમાં વાજતેગા જતે શેઠના મોહોલમાં આવ્યા ત્યાં જઇને શેઠ ચોકમાં ખુરશી નાંખીને બેઠાં અને શાવળિંગા પેતે મેહેલમાં જઇને બેઠી એ વખત માળણ ફુલ લઇ ને આવીને શેઠને આપો પછી શાવળિંગાને આપવા ગઇ ત્યાં જઇ શાવળિંગાને ફુલ આપીને તેની સાથે વાતો કરવા બેઠી પણ માળણ શાવળિગાને ઉદાશ દેખી પુછવા માંડયુ કે તમે ઉદાશ કેમ થય છો જે વાત હોય તે મને કહો હુ તમારી વેચાણ છું મારીસાથે પરદો નહી રાખશો શાવળિગા કહે જે તુ મને વચનઆપે તો હું તને બધી વાત કહુ એવું સાંભળી માળણ સોગન ખાઇને વચન આપીયું.

દોહરો—નગરમાંથી જોને આવતાંરે મેં ત્યાં કીધાં બાહુરે ચરિત્ર તે એના આવ્યા મહારો શ્યામ તેના વિના આ જગમાં વળી નથી બીજુ કશુરે કામ.

હુ માળણ સહેતા રાજાને મળવાને મે ઘણો કર્યા કધી પણ તે તો મળ્યા નહી. ને છેરટ હીંયાં આવુ પડયુ પણ તેના વિના આ દુનિયામાં બ જાનુ માહારે કામ નથી એમ સાંભળીને માળણ કહે જે હે બાઇ તુ કાઇ તે વિષે ચીતા ન કર હુ તને મેળવી અપીશ ને હવે તેની ખોળ કરતી રહીશ એમ કહી માળણ ઘેર ગઇ.

હવે જ્યાં દેવળમાં સરૂવત સુતો છે તે જાગી ઉઠીને જુવે તો કોઇ દીઠુ નહી તેથી ક્રોધ કરી રાજા બોલે છે તેવામાં પોપટ રાજાને કહે છે કે તમને કાંઇ ખબર તો છે નહી ને ફાલો ક્રોધ શીદ કરો છો એતો તમારી પાસે આવી

હતી પણ તમે જાગ્યા નહી ને ઘણી વાર થઇ એટલે થાકી ને ગઇ. ત્યારે રાજા પોપટને કહે જે તે મને કેમ ન જગાડયો માટે તને મારી નાંખીશ એવુ સાંભળી પોપટ કહે જે હે રાજા નાહક શીદ મારો છો મને છુટો મુકો હુ મારે ગામે ત્યાં જઇશ એમ કહેવાથી પોપટને રાજાએ છુટો મુકયો તેથી તે ઉડીને જતો રહયો. પછી રાજા ઉદાશ થઇને પોતાના ઘેર આવી એક ઘોડો લેવા સારૂ ઘોડાળમાં ગયા તે વેળા પોતાની રાણીએ દીઠા એટલે તે કહેવા લાંગી કે હે રજા શાવળિંગાએ તમને ગાંડાતુ રજેવા બનાવી દીધા છે તે હુ જાણું છુ પણ વિચાર તો કરો કે મહારાં જેવી રાણીછતાં તમે એક વાણિયાની છોકરીમાં શું વધારે દીઠુ તે ભુજેવા બની ગયા છો તે વારે રાજા કઇ છે.

હે સ્ત્રિ શાવળિંગા બરાબર બીજી કોઇ દુનિયામાં રૂપવાન નથી ને તું તો તેની એક દાશી બરાબર છું. એવુ સભળીને રાણીને ગુસો ચડયો, તે કહે છે કે હે રાજા સાવળિગા ઉપર આટલો બધો મોહ છે તો કેમ રાખી શકયા નહી ને કેમ પેલાં વાંણીઆંને લેઇ જવા દીધી.

હે રાજા ધિકાર છે તમને કે તમારી શાવળીંગા તમને પીયારી હતી તેમ છતાં તેને લઇ જવા દીધી માટે તીમને નાનમ છે કે શું મો દેખાડો છો એવી રીતના રાંણીનાં વચન સાંભળી સદેવંતને ક્રોધ ઘણો ચડયો તેથી રાણીને કહયું કે શું કરવા બડબડાટ કરે છે, જો તો ખરી એને લાવીને પટરાણી કરૂ તોજ મારૂ નામ સદેવંત ખરો, એટલુ વદીને તેજ વખત પોતે એકલો, ઘોડા ઉપર સ્વાર થઇને ચલાલી નીકળ્યો તે દરવાજે આવ્યો એટલે બારોટ સાવળીંગાને વળાવીને પાછો આવતો હતો તે સામો મળ્યો તેને સ

તે કહ્યું કે શાવળીગાની સી ખબર છે બારોટ કહે એણે તે તમને મળવાને ઘણીએ વાર લગાડી પણ તમે આવ્યા નહી ને હવે તો દસ ગઉ પોહોચી ગઇ હશે એવું સાંભળીને સદવંતે ઘોડો તાકીદથી ચલાવ્યો અને પાંચ ગઉ ગયે એટલે ત્યાં ગોવાળીઓ રાજાને દખીને કહે છે.

દોહરો સાંજ સોનેરો ઘોડે જર કશાને વળી અલબેલા રે અસવાર, ઉભા રહોને મારા ઠાકરા તો કહુ શાવળીગાના સમાચાર,

હે રાજા ઘોડો ઉભો રાખો હુ તમને શાવળીગાના સમાચાર કહુ તે આંઇ નને બેસારીને ગઇ છે ને કીધું છે કે રાજા આવે તો કેહે જે કે શાવળીગા તમારી વાટ જોઇને કમાણી ગઇ, માટે હું તમને કહુંછુ પણ હવે તો તે પોહે ચવા આવ્યાં હશે એવું સાંભળી રાજા ચાલતો થયો એવમાં રાત પડી તેથી રસ્તામા એક દેવળમાં જઇને તેમાં ઘોડો બાંધીને પોતે ભુખ્યો તરસો સુઇ રહયો હવે શાવળીંગાના પાસે માલણ ગઇ ને વેળા શાવળીગા ઉદાશ થઇને માલણને કેહે છે કે મારો પ્રાણપ્રીય હજુ નાવ્યો માટે હુ શુ કરૂ પછી માલણ કહે જે હે બાઇ તુ શીદને અકળાય છે તને આટલુ થાય છે તો તે રાજાનો કુવર છે ને મરદ છે માટે તેને કાંઇ વિચાર નહી હોય તેથી તુ એમ જાણ કે સાંજ સવાર એ આવ્યો માટે ફીકર નહી કર, એ રીતે કહીને માલણ પોતાને ઘેર ગઇ અને શાળીગા એકલી બેઠી છે એવામ શેઠ દુકાનેથી આવ્યા ને શાવળીંગાને કેહે છે કે ચાલ રંગમેહેલમાં સુઇ રહીએ ત્યારે શાવળીગા કેહે કે હાલ માહારે નીમ છે કેમકે મેં પીયરથી આવતાં માનતા માની છે કે જો મઈજણ સાસરે પોહોચીશ તો સાત દીવસ એકાંત સુઇ રહી

શા એમ સાંભળી શેઠ ખુશી થયા કે માહારી સ્ત્રી બાહુ ચ
તુર છે, એમ વિચારી સેઠ ઓરડામાં જઇને પલંગ ઉપર જ
ઇને સુતા ને શાવળીગા ઓરડાની બાહાર છુટા હાલમા બો
ચ સુતી; સવાર થયુ એટલે શાવળીંગાની દાશી અને ગામન
રાજાની કુવરીની દાશી એ બનેને દોસ્તી હતી તેથી તે રો
જ નદીએ નહાવા જાય છે હવે તેજ દીવશે તે નાહાવા
ગઇ છે.

અહીંયાં સજીવંત દેવળમાંથી ઉઠીને પાછલી રાતે ચાલ
તાં ચાલતાં સવારમાં તેજ નદી ઉપર આવી ઘોડો બાંધીને પો
તે રાતનો તરસ્યો હતો તેથી પાણી પીવા ગયો પણ પોતાના
પાસે વાસણ નથી અને બોબેથી પીએ તો હાથેળીમાં લખે
લા ઘાવ દેખાઇ જાય માટે જનાવરની પેઠે મોઢેથી પાણી પી
ધું તે જોઇને શાવળીંગાની દાશી કનકાવતીની કુવરીની દાસ
ને કહે જે હે બેહેન આ કોઇક મોઢેથી પાણી પીએ છે તે
ગાંડા જેવો હશે કે શું? તે સાંભળી કુવરીની દાસી હુંસી
યાર છે તે કહે જે એ કોઇ કામી પુરૂશ છે એના હાથે
ઘાવ લખેલા છે અને કોઇ મોટો માણસ છે જેવા તેવો ન
થી એમ કહીને બંને જાણીઓ ઘર તરફ ચાલી ને કનકાવ
તીની દાશી મનમાં વિચાર કરવા લાગી કે ઘેર જઇને મા
હારી બાઇને કહુ કે તમે ઇછાવર વરવો ધાર્યો છે માટે મ
મનોરથ સફળ કરવો હોય તો તમારા લાયક વર નદી કીના
રે આવ્યો છે એ રીતે જઇને કહુ એમ વિચારીને એજ વ
ખત કનકાવતીને ત્યાં આવીને કહ્યું જે સાંભળીને કનકાવ
તી પુછે કે મને તું દેખાડ છેવટે દાશી કહે જે નાહાવાનુ બા
હનુ કરીને આપણે જઇશુ હવે શાવળિંગાની દાસિએ પણ
સઘળી વાત શાવળિંગાને કહી તે સાંભળી શાવળિંગા વિચા

ર કરવા લાગી કે નકી સદેવંત કુવર આવ્યો હશે માટે મા
લણુ આવે તો ખબર કહદાતું એવો વિચાર કરે છે અને
કનકાવતીનો પોતાની દાશીને તથા કેટલીએક સખીઓને લ
ઇને તે નદી ઉપર ગઇ ત્યાં સદેવતને ઝાડ નીચે બેઠેલો જો
ઇને વિચાર કરે છે કે લોકોના દેખતાં અજાણ્યા માણસને
કેમ બોલાવાય એમ ધારીને સાહેલીઓને વેગળી ખશેડી પ
છી સદેવંતને બોલાવવાને ઘુમ નખરાં કરે છે વારે વારે સ
મુ જુએ છે, પણ સદેવત તેના ઉપર કાંઇ ધ્યાન રાખતો
નથી ને મનમાં વિચારે છે જે કામ સારૂ આવ્યા છીએ તે
કામ થાય તો બસ છે. વચમાં બીજાની કયાં પળા કરતા ફ
રીએ એમ ધારીને બોલતા નથી તોપણ કનકાવતીએ બો
લાવવા સારૂ પોતાનો હાર તોડી મોતી લઇને કાગડા ઉડાડ
વા લાગી ને ચીરમાં કાંકરા ભરીને પછાડે છે વળી નખ પ
તે ટીપે ટીપે ઘડો ભરવા લાગી પણ કુવર તેના સામુએ
જોતો નથી તેથી કનકાવતી બોલી.

દોહરો=નખ વતે ઘડો મેં ભરયોને વળી મોતીએ ઉ
રાડયા રે કાગ કાંકરે ચીર ફુટી ફાડાયુરે, વળી તોએ ન બો
લ્યોરે ઠગ.

એવી રીતનુ તેનુ બોલવું સાંભળીને કુવરે વિચારયું કે
મને ઠગ કહયો માટે હુ ઉતર આપુ.

દોહરો—નથીરે શેહેર ગોરી માહરૂને, કાંઇ નથીરે
બોલ્યાનો કાંઇ લાગ, એવી વિમાસણ ના કરૂ તો કાંઇ ના
વે વીજોગનો ત્યાગ;

હે સ્રી હમણાં માહારે બોલવાનો લાગ નથી ને અહીં
અપરૂ શેહેર નથી ને વળી કાંઇ બોલવા જાઉ તો માહાર.
વીજોગનો તાગ કદી ના આવે એ રીતનુ સદેવંતનુ બોલ્યુ

સાંભળીને કનકાવતી બુઅ કામ તુર થઇ તેજ વખત નીમ લી ધો કે વરૂ તો સદેવંતને નીકર બીજા ભાઇને બાપ એ રીત નો કનકાવતીનો વિચાર જાણી સદેવંત કહે જે હે સ્ત્રી એ વાત કરીશ નહી. કેમકે તુ રાજાની કુવરી છે હે તને કોઇ નહી કહે પણ માહારૂ તો માંથુજાય એવું સદેવંતનુ વચન સાંભળીને કનકાવતી કહે જે તમારા સામી કોઇ આંખ ઉંચી કરે તો તેની આંખ ફેડાવુ ને તમે મરો તો જોડે હુ મરૂ તેવારે કુવર કહે જે તુ કોણ ને હુ કોણ ને તારી સાથે મા રે કાંઇ કામ નથી, ત્યારે કનકાવતી કહે રાજા માહારા જે વી નહી મળે માટે હાથમાં આવેલો હીરો ખોશો નહી એવું સાંભળી સદેવંત કહે છે કે તાહારા જેવી તો માહારે ઘ ર લુડીઓ છે, એવી રીતે રાજા બોલે છે પણ કનકાવતી ધારે છે કે એતો ગમે તેમ બોલે પણ માહારે તો સારૂ લ ગાડવું જોઇએ એમ ધારીને કહે છે.

હે રાજા હું તો તમારી સ્ત્રી થઇ ચુકી છું માટે તમે વ રશો તો ઠીક છે નીકર હુ પ્રાણ મુકીશ એ રીતે કહીને ક નકાવતી પોતે પોતાના મેહેલમાં ગઇ હવે શાવળીંગા માલણની વાટ જુએ છે એવામાં માલણ આવી તેને શાવળીંગા કહે જે માહારા પ્રાણ પ્રીય સદેવંત રાજા નદી ઉપર આવ્યા છે ને તેમની પાસે ઘોડો છે તે તારે ઘેર ઉતારજે ને પછી બાવા નો વેશ લેવરાવી માહારે મોહોલે મોકલ જે જ્યારે હું તેમ નાં દરશન કરીશ ત્યારે અન પાણી લઇશ તેવારે માલણ પણ વખત જોઇને બોલી કે વાતતો ખરી પણ મને ચોરીમે ચે તે સાંભળીને શાવળીંગાએ શેઠની પેટીમાંથી પચાસ મો હોર કાહાડીને આપી તે મોહોરો લેઇ ખુશી થઇને માલણ કનકાવતીને મેહેલે ફુલ આપવા ગઇ, તેને કનકાવતી કહે

જે માહારા લાયક જેવો જોઇએ તેવો વર નદી કીનારે આ
વ્યો છે તેને તું તાહારે ઘેર તેડી લાવીને માહારી સાથે પ
રણાવીશ તો હું તાહારો ગુણ નહી ભુલુ તેવારે માલણ પણ
વખત જોઇને બોલી બાઇ તે કામ ધારજનુ છે કાંઇ ખાવા
નુ નથી તે ખાઇ લેવાય કાંઇ ખરચ પણ કરવુ પડશે એમ
સાંભળી એક હજાર રૂપીયાનો દાગીનો માલણને આપ્યો તે
લેઇ કહે કે બાઇ કાંઇ ફીકર નહી રાખશો આજ હુ એજ
કામ કરવાની છું એમ કહી માલણ ઘેર આવી, તેના ધણી
કહે રાંડ આટલી બધી વાર કેમ થઇ; ત્યારે માલણે પેલો
અવેજ દખાડયો એટલે માળી ભાઇ રાજી થઇ કહે જે હવે
હુ તને કદી કાંઇ પણ નહી કહુ ને હવે તાહારી નજરમા
આવે તો કોઇ હઇયાનો ફુટો ને ખીસાનો તર એવાની દ
સ્તી કરી આપણે ઘેર તેડી લાવજે એવી રજા મળી તથી
માલણ તો તેજ વખત બેડુ લઇને નદી ઉપર આવી. સદેવ
તને જોઇ નખરાં કરવા લાગી.

દોહરો—કીયારે દેશના તમે રાજવીર, વળી કીયાં ત
મારાંરે ગામ, શા કારણ તમે આવીઆને, વળી શુ છે ત
મારે કામ.

હે માહારાજ તમે કિયા દેશના રાજા છો ને અહિંયા
સા કામે તમારે આવવું પડ્યું છે, માલણનાં વચન સાંભળી
ને સદેવંત કહે છે.

દોહરો—નથીરે અમે કાંઇ રાજવીરે વળી છેટે અમા
રાંરે ગામ, આવ્યા છીએ પર દેશમાંરે; ભડી ચાકર ર
હયાનુ કામ.

હે સ્ત્રિ અમે રાજા નથી પણ પરદેશમાં ચાકરી કરવ
આવ્યા છિએ. તે સાંભળી માલણ કહે છે.

હે માહારાજ તમે ચાકર જોગ નથી ને તમે જે કાર ણે આવ્યા છો તે હું જાણું છું આવાં માલણનાં વચન સાભળી સદેવંતને ખાત્રિ થઇ કે નક્કી એણે મોકલેલી પણ એનુ નામ એની પાસે દેવરાવવું જોઇએ. પેહેલુ કહાશે તે પછી એ નહિ હોય તો પછી ફજેતી થશે. માટે તનેજ પુંછુ એમ કહી કહે છે

હે સ્ત્રિ આ નગરમાં કોણ રાજા રાજ કરે છે ને કેની દવઇ ફરે છે તારા નગરમાં સુખાયાં દુખીયા કોણ કોણ છે તે મને કહે માલણ સદેવંતનુ કહેવુ સાંભળીને કહે છે.

હે માહારાજ આ નગરમાં રાજા વીરમદ રાજ કરે છે ને પ્રથુ રાજાની દવઇ ફરે છે દુખીયામા એક રૂપાશા શેઠની નારી શાવળીંગા છે ને તેના તમે પરમ પ્રીય છો આવાં મ લણનાં વચન સાંભળી સદેવંત હરશી પડયો ને કેહે છે હવે તુ મને તારે ઘેર લઇ જઇ ઉતાર, પ્રથમ તો મારા મનમાં એ વુ આવ્યું હતુ કે હમાણાં એક આવી હતી તેવીજ તું હ ઇશ પણ હવેથી ચીર પેહેરાવીશ ને માની બેહેન ગણીશ.

માલણ સદેવંતને કહે છે મારે તો ચીર જોઇતુ નથી પણ એક વચન આપો ત્યારે સદેવતે વચન આપ્યું પછ માલણ કહે કે હમાણાં; જે સ્ત્રી આવી હતી તેને તમારે પ રણવી પડશે, સદેવંત કહે એ વાત તાહારે કરવી નહી મા લણ કહે તમે ગમે તારે પરણજો પણ એને પરણશો તો ત મારૂ કામ થશે કેમકે એ રાજાની કુંવરી છે ને તમે તેની સાથે જશો તોજ શાવળીંગા મળશે.

પછી સદેવંત માલણની પાછળ પાછળ તેને ઘેર ગ યો માલણે તેને ઉના પાણીથી નવરાવ્યો, ને રસોઇ તઇયાર કરીને કહ્યુ કે માહારાજ તમે જમવા ચાલો ત્યારે સદેવત

ને હુતો જયારે એને નજરે જોઇશ ત્યારેજ અનપાણી લઇશ નહીતો લેનાર નહી, માહારાજ તમે જમોતો ખરા એને તે જોગી થસો ત્યારે દેખશો. ત્યારે સદેવંત કહે જોગ થઇ એને જોઇ આવું પછી જમીશ માલણ કહે કે એમ કરો પછી સદેવંત પોતાના શરીર ઉપર ભભુત ચહડાવી દીધી, ને માંથાના વાળ છુટા મુકી હાથમાં જોગી ઝડો લેઇ પોતે અબધુત બની તઇઆર થયા પછી માલણ કહે છે કે તમે તેના મેહેલ આગળ બે ફીકરાઇથી જજો, કોઇ તમને રોકશે નહી કેમકે તમારે સારૂ તો તે સદાવ્રત આપવાનુ મંડાંડી છે માલણ એવું વચન સાંભળી સદેવંત શેહેર ભણી ચાલ્યા.

ચોપાઇ—છુટે કેશે કાય, નગરમાં ચાલીયા, ભભુત ગોળા હાથ બાળે નાથે ઝાલીયા; અછતવાળા અતીત નગરમાં આલીયા, સારા શેહેરમાં લોક ચાકરે ચડાવીયા.

જયારે આવા ડોળથી શાવળીંગાના મેહેલ આગળ સોનેરીયા ચોકમાં જઇ અલેખ જગાવ્યો સદેવંતનો અવાજ સાંભળી શાવલિંગા વિચાર કરે છે.

ચોપાઇ=એ છે માહારો સ્વામ લેતો નીરખે જાણીયે આવવાની કરીએ એકાંત સાકરૂ વેહેંચીએ.

શાવલીંગા ઝરૂખે આવી જુએ છે તો સદેવંતને દીઠો પછી ખુશી થઇ રાજાને કહે છે.

દોહરો—પગ પ્રમાણે પેહેરી ચાખડીરે રાજા છુટારે મેલ્યા જોને કેશ સુણ સુણ રાય સદેવંતરે લેતો ભલોરે ભજાવ્યો વેશ.

હે માહારાજ તમે માહારા કહ્યા પ્રમાણે બરોબર જોગીનો વેશ ભજાવ્યો છે. વળી સદેવંત સાવળીંગાને રાણ્ગ

ર સજેલી જોઇ કહે છે.

હે સ્ત્રી તેં તો મારા ભેખને એમ લજાડી કેમકે જો મે જોગીનો વેશ લીધો તો તાહારે મારી માફક દીલગીરીમાં રેહેવું જોઇએ પણ તેં તો શણગાર શજીને પટીયા પાડયાં છે; માટે જો સાચી પ્રીત હોય તો છુટાં રાખવાં જોઇએ. એવાં સદેવંતના વચન સાંભળીને શાવળીગા કહે છે.

હે માહારાજ મેં તો લોકને દેખાડવા સારૂ શણગાર સજેલા છે ને પટીયાં પાડયાં છે પણ મારા હઈયાનાં તો છુટે લાંબ છે એવી વાત કરે છે એવામાં એની નણંદ લીલાવતી આવીને કહે છે કે જમવાની વખત થઇ છે ને તમે કેમ બેશી રહયાં છો. સાવળીગા લીલા વતીને જોઇ મનમાં કહે છે કે વળી આ પાપ કયાંથી આવ્યું હવે રાજા સાથે વાત થશે નહી. ને વરસાદ પણ આવવા માંડયો માટે તેને લેટ આવવાનું બાહાનું કરી હેઠે જઇ વાત કરી આવુ એવું ધારી નણંદને કહે છે.

સોહલો—મેહુલો વરસે કાળી ધાર, બાળુડો જોગી ઉભો છે દ્વાર, બાળો જોગી બાહાર ભીંજે; ને કહો તો બાઇ અમે ભીક્ષા દીજે,

હે બાઇ આ જોગી બહાર પલળે છે તે જોગીને કહો તો ભીક્ષા આપી આવુ લીલાવતી જોગીનુ નામ સાંભળી જરૂખે આવી જુએ છે તો કોઇ માહા તેજસ્વી રાજ અંશ જેવો દીઠો.

પછી લીલાવતીએ મનમાં ઓળખ્યો કે મને એના પીયરમાં ધકો માર્યો હતો એવો છે એવુ ધારી રીસ કરી શાવળીગાને કહે છે.

હે ભાભી તમે તો જાણતાં હશો કે એ કોઇક જોગી છે

પણ એનો કોઈક ઠગ છે, શાવળીગા કહે આપણે શું ગઈ તે હોય પણ આપણે તો એને અભ્યાગત જાણી આપવુ છે. એવું સાંભળી લીલાવતીને બહુ રીસ ચહડી તેથી સીપાઈ બોલાવીને કહ્યુ કે આ જોગીને મારિ કાહાડો મે હવે તો કોઈ પણ ભીખારીને અંદર આવવા દેશો નહી પછી સીપાએ સદેવંતને ધકો મારીને બાહાર કાહાડયો. હવે સદેવંતને ધકા મારી કાહાડયો તેથી તે શાવળીગા ઉપર રીસ કરી કહે છે કે રાંડે મને ધકા મરાવ્યા પછી માલણની પાશે જઈ બધી હકીકત કહી માળણ કહે ભાઈ તુ જમા લે ને હુ એની પાસે જઈ તને કાલે મળે એવો બંદોબસ્ત કરી આવીશ પછી સદેવંતે ખાધું હવે માલણ ફુલ લઈને શાવળીગાના મેહેલે ગઈ શાવળીગાએ માલણ દીઠી કે તેના ખોળામાં માથુ મુકી ધુશકે રોવા બેઠી અને કહ્યુ કે મારી નણંદ કહ્યું કે મારી નણંદે તો એને કાહાડી મુકાવ્યો, વળી શીપાઈને હુકમ કરયો કે હવેથી કોઈ ભીખારીને પેસવા દેશો નહી માલણ કહે તું શીદને ચીંતા કરે છે હુ શો ઉપાય કરી તાહારે મોહોલે મોકલીશ શાવળીગા કહે એ વાત ખરી પણ મેં શેઠને સાત દિવશનો વાયદો કરયો હતો, ને સાત દીવશ આજ પુરા થશે માટે કેમ કરવું હવે તો કાંઈ ઉપાય ખોળ નહિ તર મરવું પડશે, તે સાંભળી માલણ કહે તુ એમ કરજે કે શેઠ તહારી પાસે આવે ત્યારે કહેજે કે મેં સાત દિવશનો નિયમ લીધો હતો પણ હવે મહારિ આટલી હુશ પુરિ કરો, કે આપણે બાગમાં ઉજાણી જઈએ ત્યાં સોગટાં બાજી રમિ જમિને ઘેર આવ્યા પછી તમે જેમ કહેસો તેમ કરિશું પછી સેઠને કે [illegible] બાગમાં સૂતો મુકી હું અને મ [illegible]

પજે એટલે સરવે ઉપાય કરીશું હવે માહ્મણના કહેયા પ્રમાણે શાવળીગાએ શેઠને કહ્યું પછી શેઠે પણ મેહને લીધે હા કહી અને બીજે દીવસે શેઠ એક બે ચાકર અને શાવળીગા ને સાથે લઈને બાગમાં ગયા ત્યાં ચાકર રસોઈ કરે છે ને શેઠ અને શાવળીંગા બાજી ખેલે છે તેમાં શાવળીગા દાહરા બોલતી જાયછે ને સદેવંત બાગનીપાછળ બેઠાછે તે સાંભળેછે,

દાહરો સાવધાન થઈ સાંભળોને. વળી બેઠા બેઠા બહાર, તુમ કારણ એ આદરૂને પડ પાસા પોબાર.

એવો શાવળીંગાનો અવાજ સાંભળી સદેવંત બોલ્યા.

ચોપાઈ—સાંભળ માહારૂ વેણ તુ મનમાં સાચુ ધાર, જેમ બને તેમ જલદી કરોને, પડ પાસા પોબાર,

તે શાંભળી શાવળીંગા કહે છે

દાહરા—હવે ઉતાવળ ગત કરોને, ઝાઝી નથી કાંઈવાર દઈવ જોગે મેળો થશે, પડ પાસા પોબાર.

તે સાંભળી સદેવંત કહે છે.

દાહરો—દેહેરૂ દીઠુ દેવનુ ને, દરશન કરવા જાય; દરસાન તો પરસન નહી. પડ પાસ પો બાર. હંસ અયો સરોવીશને, વળી દીઠુ અમરત સાર. દીઠુ પણ ચાખ્યુ નહી, પડ પાસા પે. બાર,

એવી રીતનુ બંનેનું સામ સામુ બોલવુ સાંભળીને.શેઠ કહે છે કે આ કોણ બોલે છે એટલે સાવળીગા કહે છે કે આ બાગનો દેવ છે તે અદ્રક્ષ થઈને બોલે છે ને તે આપણને વીઘન કરશે, પણ તમે કાંઈ ડરશો નહી આ ગોળી મારી પાસે છે તે ખાઓ એટલે કાંઈ બીક લાગશે નહી આ ગોળી માહારા બાપના ઘેરથી એક વિદ્વાન પાસેથી મંત્રીને લાવી છુ તે ખાય તો કોઈ ભુત પલીતથી બીહે નહીં એ

મ કહી માલણની આપેલી કેફની ગોળી આપી તે શેઠ ખ

ધી એટલે થોડી વારમાં બેભાન થઇ ઊંઘવા લાગ્યો પછી શા

વળીંગા દશાએ જવાનુ બાહાનુ કાહાડીને સદેવંત પાસે ગ

ઇ ને શેઠ તો પડી રહયો પછી સદેવંતને શાવળીંગાને બને

ને માળણ હતી તે રાજાની કુંવરી કનકાવતી પાસે તેડીગા

ઇ કનકાવતીએ રાજાને આવતા જોઇને શાવળીંગાને અને રા

જાને પલંગ ઉપર બેસારયાં પછી ત્રણે જણાં વાતો કરવા

લાગ્યાં હવે સદેવંતની હોંશીઆરી જોવાને કનકાવતી સમશ્યા

ઓ પુછે છે

દોહરો—સોંઘામાં સોંઘુ કીયુંને, રાજા વાહલામાં વાહ

લુ તે શું હોય દેખતામાં દેખતો કીયોરેઃ રાજા અંધામાં અ

ધો જોને કોય. વરઘમાં શું હસવા પનુરે, રાજા કીય ગયન

માં ગુણ અતી સુખ શોમા કહુને, વળી સુખે સુવેરે નહીં કુણ.

તે સાંભળી સદેવત કનકાવતીને ઉત્તર આપે છે,

દોહરો—રાજા કહેરે રાણી સાંભળોરે, વળી પુછયુ તેનો

રે પાર, અકલ નથી કાંઇ એવડીરે રાંણી રાખજો તમે ભા

ર; સોંઘુ તે ગફત મળે તે, વળી જીવથી વાહાલુ નહી કોય,

શાની આંખે દેખતોરે; વળી અજ્ઞાની અંધજ હોય, હસવુ

ઘણી વરણાગીનેરે, વળી કરજથી સુખે ન સુવાય.

હે રાણી તમે પુછયું તેનો આ જવાબ.

રાજાનુ એવુ વચન સાંભળી કનકાવતી ખુશી થઇ અ

ને શાહાણાનુ પોહોર થયુ એટલે પોતાના પીતાના પાસે જ

ઇ કહે છે કે હે પીતા જે હું જળ દેવતાની ઇચ્છા વર વર

વાને રોજ ગાગર જળેમાં પુજતી હતી તેથી મને મારી મર

જી પ્રમાણે વર મળ્યો છે વીરમદ રાજા કહે કોણ છે કનકા

વતી કહે રાજા શાલીવાહનનો કુંવર સદેવંત આપણા નગર

ગ। આવ્યો છે રાજા કહે એને અહીંયા એકલા આવવાનું કા
રણ શુ છે, કનકાવતી કહે એના શેહેરમાં નગરશેઠની કુવર
શાવળીંગા કરી આપણા ગામના રૂપાસા શેઠ પરણી લાવ્યાં
હે છે પણ તે પરણી નથી કેમકે એ કુંવારી હતી તેજ વા
ખતથી સદેવતને વરી ચુકી હતી તેથી તેણે કપટથી એક દા
શી સાથે પરણાવ્યો હતો પણ ત્યાર પછી સદેવંત અને એ
ને મળવુ નહી. તેથી તેને રૂપાશા અહીં લાવ્યા હતા. પણ
હાલમાં સદેવંત પાસે આવી છે ને આપણાં મેહેલમાં તેમનો
બેસારવાં છે માટે મને પણ તેની સાથે પરણાવો હું પણ મ
નની સાથે સદેવતને વરી ચુકી છુ એ પછી રાજાએ વાત કબુ
લ કીધી પણ શાવળીગા પરણી નથી એવાતની ખત્રી કર
વા સારૂ રૂપાશા શેઠને બોલાવી પુછયુ ત્યારે તે કહે જે હું પ
રણ્યો છું શાવળીંગાં કહે જો દારા ને ના પરણ્યો હોય તો દ
ગજ ગોરને બોલાવી પુછો, તે સઘળુ કહેશે પછી રાજાએ શે
ઠને કહ્યુ કે કેમ કરવુ છે, શેઠે વિચાર્યું કે એનુ દીલ મા
દારા ઉપર બીલકુલ નથી એમ છતાં માહારે ઘેર આવવાની
નથી ને જબર જસ્તીથી તેડી જઇશ તો આખર મોતની
નીશાની છે જો એક વારતો હેરૂ ખવરાવો ગઇ તે બીજે દી
વશે માલમ પડી માટે જવાદે બજી બાજી પરણીસુ એમધા
રી શેઠ કહે કે એની ખુશીમાં આવે તેમ કરે તમાં મારીકા
ઈ અડચણ નથી એમ કહેવાથી રાજાએ જાણ્યુ કે એ કુવ
રીજ છે પછી રાજાએ પોતાની કનકાવતી કુવરીને તથા શાવ
ળીંગા એ બનેને મોહોટો ઓછવ કરી પરણાવી પછી રાજા
એ એક મેહેલ તેમને રહેવા સારૂ જુદો આપ્યો તે માંહે ર
ગ ભોગ કરતાં કેટલા એક દીવસ થયા પછી શાવળીગા કહે
હે સ્વામી તો આપણે આપણા શેહેરમાં જઇએ તો ઠીક.

વુ સાંભળી સદેવંતે રાજા વીરમદ પાસે રજા માગી કે હવેઅ મને અમારે દેશ વદાય કરો પછી રાજાએ તેમને ઘોડા હા થી પ્રમુખ કેટલુએક ધન આપી વીદાય કરવાં તે વખતજા ચક ભાટ વિગરે લોકો દાન લેવા આવ્યા સદેવંતની પાસે આ વ્યા હતા તેઓ તરેહના તરેહના સવઇઆ તથા છપા અનેન કતા બોલી સદેવંતને ખુશી કરે છે તે નીચે મુજબ,

સવૈયા—કાજળકી કાળી રેખ, દાંતુમે બીરાજે મેખ દેવરેકુ ધાઇ હે. ચસતી ગજની ચાલ, અગનેની ઝાલનાલ,કેર સર ગુલાલ. કુમ પુજનેકુ આઇ હે. ચદર જળ પેહેર ચાં નીલ જાતો દીસે નીર; એસી તો સ્વરૂપ રંભા રેસી આઇહે કડવહે કનકસેન. કોકલસો બોલે બોલ. હમરી નહી બોલે ત બી રામકી દુહાઇ હે.

દુહો પુરૂષ કહે છે=સુખ કારણ સાયર તજે, અગરજ બને હેત. લટકન પાણ પોહોચત નહીં. તલપ તલપ જીવ લેત.

સ્ત્રી કહે છે=રહો રહો મોતી છીપકે તુ કયુ ડરતાહો ર, જીસકે દરપત જો રખો, જીકે સાત સમનકા તીર;

હાથીને કહે છે દુહો—હદીસર તેરે સીર બસે, રણકહ બત ધર, તીન લોક થાપન કત; તુ કયું દારત ધુળ.

પ્રીત વિશે છપો—પ્રીત કીજે મુખ જાણ, સુજાણસે એ ર હે. હેવાનકી પ્રીત કેસી સુકલા બેડા મ.સ, છ માસતો ચાં ચ મારે રૂઇ જેસી, કવી ગંગ કહે સુણ શાહ અકબર, છ શા મીઠી દુધ જેસી.

છપો—મગજજા તરગ કે પાસ, વસે તો કુપકો નીર બઓ ન પીઓ. જીસકે રૂદ ભગા વસ્યા તો ઓરકો ના મ લીઓ ન લીઓ કરમ સંજોગે સુપાત્ર માંસે તો કુપાત્રકુ દાન દીઓ ન દીઓ. કવી ગંગ કહે શાહ અકબર, કંઇ મુ

જેતો નીચકો સંગ કીઓ ન કીઓ.

દુહો—સજન તુમારે નેમસે. સદા હે કુશળ ખેમ,
સજન અમ પરવશ પડે, સદા તમારે પ્રેમ.
તુમ જાણો રીત વાસગી, મેરે મનનની ગમાર.
રાત દીવશમાં સાંભરો. એક સમે સો વાર.
દેશ મુલક કું ભમ્યો, માણસ બોત સુકાળ.
જાકે મીલે સુખ ઉપજે, તાકો પડયો દુકાળ,
પ્યાસા ચાહત નીરકુ, થાકયા ચાહત છાંય;
અમ ચાહત તુજ મીલનકુ, લંબી કરકર બાંય.
પાંખ હોય તો ઉડી મિલુ, ઝગના રાખુ શ્રીર.
જેમ જેમ સજન સાંભળે, તેમ તેમ વાગે તીર.
ધાનુ ચાહત વરસકુ. બાલક ચાહત માંય,
અમ ચાહત તુજ મીલનકુ લંબી કર કર બાંય.
પાખહોયતો ઉડી મળુ, પાંખ ગઇ સબ છુટ;
સજન અમ પરવશ પડે, તુમ મત રાખો રૂઠ.
સજન સજન મે કરૂ, સજનકે મન એર.
ચિક પડયો એ પ્રીતમાં, એક ચીત દો ફોર;
સાજન તુમ મત જાણીએ દુર દેશકા વાસ,
પીંડ અમારે ઇહાં રહી, પણ પ્રાણ તુમારે પાસ
ભાવ નહી આદર નહી, નહી નેનમે નેહ;
ઉસ ઘર કબુ ન જાઇએ; જો ચંદન બરસી મેહ.
ભાવ હે આદર હે હે નેણમાં નેહ.
ઉસ ઘર સદાઇ જાઇએ ભોળા વરસે મેહ,
લાગ્યુ ચીત જેનુ જેહશુ, સપને ન લોક અજાણ.
પ્રિતિ જેને જેહશું; તેતો તેના પ્રાણ,
સજન બાત સ્નેહકી, પર મુખ કહી ન જાય;

મેદી કેરે પાનમે લાલી રંગ સમાય.

સવૈયા.

ધરદઉ લકડા ગાંડમેં રહે નવ જુગમાં નામ;
નીસરાયા નિસરે નહી, કયા ફજર કયા શ્યામ.
કયા ફજર કયા શ્યામ, સાંઇકી બડી તાપશી;
મુખસે મારૂ મેખ, ગાંડસે ઝરે લાખસી.
કહે દીનદરવેશ, સાંઇશું રેહેવે અકડા;
રહે નવ જુગમે નામ, ગાંડમે ધરદઉ લકડા.

છપા.

કેશ દીયા સીર સોભકે, નેણ દીયા જુગ દેખનકુ.
કાન દિએ કુચ બાત સુણાવત, નાક દિયા કુચ બાસનકુ
હાથ દીએ કુચ દાનકે કારણ, પાંઉ દીયા પંથ ચાલનકુ
કવી ગંગ કહે સુણ શાહઅકબર; પેટ દીયા પત ખોવનકુ
ભુખ કુલીન કરે અકુલીનર; ભુખ ચરે ઘર ભીખ મગાવે:
નીચકી ચાકરી ભુખ કરાવે, નીરમળ વંશને મેલ લગાવે
ભુખ ભમાવે વિદેશ વિપદમાં, દીન દુખીસમ તુલ્ય કહાવે
કવિગંગ કહે ભુખ સમુ નહી દુખ, પાપાણી મુખ અભક્ષ કરાવે.
જોગી થા સીધી કલંદર તાપસ, ઓઢી ટાંગ રખ માર કછોટી.
પીર મુરીદ મુસાફર જગમ; સેખ વાહી મન માટકી ગોટી
જોગા જાપ જપે નીરંતર, યાકી કીરત જગમાં મોટી.
સઉકો ઉસ દાસ નીરંતર, રોટા બીના સબ ગતહે ખોટી.

છપા,

સતી સુલક્ષણ નાર, ભાવ જ્યાં આદર વચણાં:
અંગ ગ્રેમ આચાર, કંથ મુખ જુઠ ન કરણાં.
સાસરીયામાં સપણ; જસજ વધારે ઘરણાં;
પાક જનાણ તીકુ સુખ સમજે તે રમણાં,

પ્રેમ નેહ પ્રીતમથી ધરે, તીહુ પક કુળ તુરણી,
કવિ ગંગ કહે સુણો સજનો, તે નારીથી ધન મ
નણો ઘરનો ધણી.

છપો.

કુટીલ કુલક્ષણ નાર. કંથ મુખ જુઠ ભાખે.
દેખત કાહાડે દાંત; તીખી નજરે ત તાકે;
કરે અવરશુ નેહ પ્રીત પરાઇ રાખે;
દુડવે સસગાને જેઠ, દુખ પ્રાણીને દાખે.
પ્રેમ નેહ પીછણુ નહી, ને પડાશું વાતો વણી.
કવિ ગગ કહે સુણો સજ્જનો તે નારી દેખી ધુણ
નાંખે તે ઘરનો ધણી.

છપો.

કુપાત્રકી પ્રિત કેસી, ખાત બીન ખેત જેસી;
મોહોબત ન માન કેસી, વાકુ ચિત જાણીએ.
મુછ બીન મરદ કેસે, સુરત બીન નુર જેસે,
ફોજ બીન તોપ કેસી, હોદા બીન હુસન જેસે,
દોલત બીન દાન દેવે, વાકુ દેવ કરી માનીએ;
કહતહે ફકીર દીન, માણસકો તોલ એક બોલમે
પીછાનીએ.

છપો.

બંદા બહુત ન ફુલીએ. ખુદા ખમેગા નહી.
જનમ જોર નર કીજીએ મરત લોકકે માંહી;
જે નર કરે ગુમાન; તે નર ખતા ખાવે;
કહે દિન દરવેશ, સમજ લે ગઇ બિગંદા.
ખુદા ખમેગા નહી બહોત મત ફુલીએ બંદા,

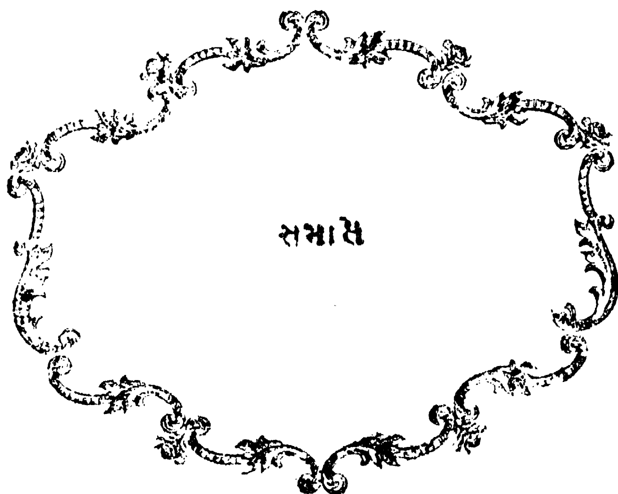
छपो.

કળજુગ અધ રાજમે, આયો અંધારો ઘોર.
ચોર કરે કોટવાળકુ, ઉલટો ડડે ચોર;
ઉલટો ડડે ચોર, જોર કોટવાળ ન ચાલે.
શાખા જીર વજીર, લાંચુ લેઇ અન્યા બોલે;
કહે દીન દરવેશ, ધરમકો રહે ન પઇયો;
ગરીબ મારયો જાય, રાજ કળયુગકો આઇયો;
પવઇએકે શકેરમે પાતરે કરી દુકાન;
તેલ જલાયા ગાંડકા, કછુ ન પામીન,
કછુ ન પામી માન, પાતર દીલમે ખુબ રોઇ,
આ ભડવેકે શેહેરગે નીરત અપની ખોઇ,
કેહે દિન દરવેશ, બેખ ભવઇયાકા;
તુ ના સમજી નાર, સેહેર પવઇયાકા.

હવે જે જાચક તથા ભાટ વિગરે જે લોકો દાન લેવા આવ્યા હતા તે લોકોએ ઉપર લખેલા છપા તથા દોહરા; દુહા વિગરે બાઇ સંભળાવી સદેવંતને ખુશી કીધા તેથી સદેવંતે તેમને ખુબ રૂપીઆ વિગરેનુ દાન આલ્યું પછી પોતાના ઘર ભણી જવાને રથ ચાલતો કીધો તેમાં એક રથમાં બે સ્ત્રીઓ અને સદેવંત ત્રણે બેઠાં અને બીજા સ્વારે હાથી તથા ઘોડા વિગરે, ઉપર બેઠા છે હવે ત્રીજે દિવસે સદેવંત પોતાના બાપના નગરની ભાગોળે આવીને પોતાના બાપને સરવે હકીકત સાથે ખબર કહાવી પછી રાજા ઘોડા ગુસે થયને વિચારયુ કે એકનો એકજ છોકરો છે માટે તેની ખુશી મુજબ વરતવું જોઇએ. એમ ધારી સદેવંતને તથા તેની સ્ત્રિઓને પોતાના મેહેલે તેડી લાવ્યા અને સદેવંતની માતરએ પોંખી લીધાં આ સરવે હકીકત શાવળીંગાના બા

શ્રુ જાણી ને સદેવંત ત્રણે સ્ત્રિઓ સાથે સુખ ભોગવે છે.

એ રીતે માહાદેવજીએ પારવતીને સદેવંત સાવળીંગ ના નવ ભવ કહી સમજાવ્યા, પણ ઉપર લખેલી વાત કલ્પીત છે એમ સમજવું,

જાહેરખબર.

સર્વે લોકોને ખબર આપવામાં આવે છે કે, અમદાવાદમાં છાપખાના વાળા અને બુકસેલરો કરતાં નીચે લખેલાં પુસ્તકો અમારે ત્યાં બધા કરતાં ઓછી કીમતે વેચાય છે, તેમજ છાપવાનુ કામ પણ બધા કરતાં સસ્તુ અને સારૂ થાય છે, માટે છપાવનાર અથવા બુકો ખરીદનારે, અમારે ત્યાં પુછયા પછી બીજે ફાયદે મળે તો લેવી પણ પેહલેથા રસાઇ પડવુ નહી. બુકોની વીગત.

ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ નવો, સને ૧૮૮૨નો ૧૦

સીવીલ પ્રોસીજર દીવાની નવો.

સદેવંત સાવળિંગા નાટક.

ભામસેન અને રસીકા તથા કરમેન વિગેરેનુ નાટક.

દેહેવીશ્રી પાંચની શ્રુતીના અર્થ,

સદેવંત સાવળિંગાની વારતા. ગજરામારૂની વારતા,

જૈન કાવ્ય સાર સંગ્રહ મોટુ રામચરીત્ર સાથે.

અમોલ કુમારનો રાસ. ચંદ રાજાનો રાસ.

નળ દમયંતીનો રાસ.

ધન પરિક્ષાનો રાસ, બ[illegible]ઓથી.

સમરાદિત્ય કેવળીનો રાસ છપાય છે;

જૈન શાસ્ત્ર કથા સંગ્રહ મોટું એક હજાર પૃષ્ટનું.

જૈન ચરિત્ર સંગ્રહ છપાય છે.

આ વીગરે બીજી પણ ઘણી જાતની બુકો સસ્તે મળશે.

છગનલાલ રૂમેદ ચોકસી.